

บทที่ 6

การวิเคราะห์ผลกระทบทางด้านการค้าและเศรษฐกิจของประเทศไทยจากการเข้าเป็นภาคีอาเซียน

ในการวิเคราะห์ผลทางด้านการค้าและเศรษฐกิจของไทยจากการที่ไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมอาเซียนนั้น ได้จัดแบ่งออกได้เป็น 2 ทาง คือ ผลที่เกิดจากความสัมพันธ์และความร่วมมือทางการค้าและเศรษฐกิจภายในประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันทางหนึ่ง อีกทางหนึ่งก็คือ ผลที่ประเทศไทยจะได้รับจากความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับประเทศหรือกลุ่มประเทศภายนอกกลุ่มอาเซียน

การวิเคราะห์ผลที่ประเทศไทยจะได้รับจากความร่วมมือทางด้านการค้าและเศรษฐกิจภายในกลุ่มภาคีอาเซียน

๑. ด้านการค้า

การที่กลุ่มภาคีอาเซียนได้มีการร่วมมือกันทางด้านการค้า มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะขยายการค้าในระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียนให้เพิ่มขึ้นและมีนโยบายที่จะร่วมกันเป็นตลาดรวมในที่สุด นอกจากนี้ความร่วมมือกันทางด้านการค้าจะช่วยพัฒนาในด้านการผลิตและอุตสาหกรรมภายในกลุ่มขยายตัวเพิ่มขึ้น และสามารถลดการพึ่งพาทางด้านเศรษฐกิจและการค้าจากประเทศนอกกลุ่มลงได้ ความร่วมมือในทางการค้าแบ่งออกได้เป็น

1. การให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (Tariff Preference)

หมายถึงการตกลงที่จะให้มีการลดหย่อนภาษีการนำเข้าในสินค้าของกลุ่มประเทศสมาชิกด้วยกันนั้นต่ำกว่าอัตราปกติ หรือยกเว้นอากรขาเข้า โดยมีการเจรจาแลกเปลี่ยนสินค้าต่อกัน ซึ่งในขณะนี้ได้มีการตกลงกันไปแล้วที่จะลดหย่อนอัตราภาษีแก่กัน รวมทั้งสิ้น 326 ชนิด ซึ่งในการเจรจานี้ได้มีการตั้งคณะกรรมการเจรจาต่อรองสิทธิพิเศษทางการค้า (Trade Preferences Negotiating Group-TPNG) เพื่อพิจารณารายการสินค้าที่จะให้และขอสิทธิพิเศษซึ่งกันและกันระหว่างประเทศภาคีอาเซียน

ในการเจรจาขอและให้สิทธิพิเศษจะมีทุก ๆ 3 เดือน และจากผลการประชุมที่จาร์ก้า ระหว่างวันที่ 5-6 มิถุนายน 2521 มีมติให้เพิ่มรายการสินค้าในการเจรจาต่อรองจากประเทศละ 50 รายการมาเพิ่มเป็น 100 รายการ สินค้าที่จะตกลงให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรแก่กันแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ สินค้าที่ขอสิทธิ (Regust from) และสินค้าที่เสนอให้โดยความสมัครใจ (Voluntary offer approach)

ก) หลักเกณฑ์ในการจัดเตรียมสินค้าเพื่อขอสิทธิพิเศษและเสนอให้สิทธิพิเศษโดยความสมัครใจ มีดังนี้

หลักเกณฑ์สำหรับการขอสิทธิพิเศษ มีดังต่อไปนี้

- (1) เป็นสินค้าที่ประเทศไทยมีการผลิตเหลือพอที่จะส่งออกหรือมีช่องทางการขยายผลิตในอนาคต
- (2) ควรเป็นสินค้าที่ประเทศไทยผลิตมากหรือมากที่สุดในกลุ่มอาเซียน
- (3) ควรเป็นสินค้าที่มีส่วนการตลาด (Market Share) ในประเทศนั้นไม่เกิน 60%
- (4) ควรเป็นสินค้าที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมายว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า
- (5) เป็นสินค้าที่มีมูลค่าส่งออกต่อหน่วยและมูลค่าเพิ่ม (Value Added) สูงมากพอสมควร

หลักเกณฑ์สำหรับการเสนอให้สิทธิพิเศษ มีดังนี้

- (1) เป็นสินค้าที่มีความจำเป็นต่อเศรษฐกิจของประเทศ
- (2) เป็นสินค้าที่ภายในประเทศยังไม่สามารถผลิตได้ หรือผลิตได้ในปริมาณไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ภายในประเทศ
- (3) เป็นสินค้าที่อุปสงค์มีความยืดหยุ่นน้อย (Inelastic Demand)
- (4) เป็นสินค้าที่ประเทศไทยส่งเสริมให้มีการนำเข้า จะเห็นได้จากพิกัดอัตราอากรขาเข้าอยู่ในระดับต่ำ
- (5) เป็นสินค้าที่มีมูลค่าการนำเข้าจากประเทศในกลุ่มอาเซียนค่อนข้างต่ำ

การตกลงให้สิทธิพิเศษโดยการลดอัตราภาษีมูลค่าครั้งแรกจำนวน 71 รายการและเริ่มใช้สิทธิพิเศษตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2521 อัตราภาษีที่ลดให้กันตามความตกลงนี้อยู่ระหว่างร้อยละ 10-30 ของอัตราภาษีเดิมที่กำหนดไว้

ทั้งนี้ โดยแยกเป็นสินค้าที่ไทยต้องให้สิทธิพิเศษโดยลดอากรขาเข้า 13 รายการ เป็นสินค้าที่ไทยต้องทำความตกลงซื้อกับสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ในระยะ 3 ปี 1 รายการ เป็นสินค้าที่ไทยได้รับสิทธิพิเศษจำนวน 57 รายการ สินค้าแต่ละประเทศให้สิทธิพิเศษที่สำคัญได้แก่

สิงคโปร์ สินค้าที่ให้สิทธิพิเศษฯ ได้แก่ สิ่งทอและเสื้อผ้า นำตาลดิบจากหัวบีทและอ้อย กระเป่าชนิดต่าง ๆ อัตราภาษีที่ลดลงประมาณร้อยละ 10

มาเลเซีย ส่วนใหญ่สินค้าที่มาเลเซียให้สิทธิพิเศษเป็นสินค้าที่ไม่ต้องเสียภาษีอยู่แล้ว อัตราส่วนลดอยู่ประมาณร้อยละ 10-15 สินค้าที่มาเลเซียให้สิทธิพิเศษฯ ได้แก่ ไซคาแนซ สัตว์มีชีวิต พืชผัก ข้าว ข้าวโพด เกลือ ยิบซั่ม น้ำตาล เชือกต่าง ๆ เครื่องพิมพ์ดีดกระเป่าหิ้ว เครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้า เสน่ห์หรือบะหมี่ทำจากข้าว

ฟิลิปปินส์ สินค้าที่ฟิลิปปินส์ลดอัตราภาษีให้อยู่ระหว่างร้อยละ 10-30 สินค้าที่ลดให้ได้แก่ เนื้อ หรือเศษเนื้อวัวควาย ข้าวโพด ถั่วแห้ง น้ำมันปาล์ม เมล็ดปาล์ม ยิบซั่ม ถ่านหินแห้ง การราไฟต์ ยางรถแทรกเตอร์ คลับลูกปืน ซีพิงพาราฟิน ขวดนมเด็ก เครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้ากระเป่าหิ้ว แกวหลอ

อินโดนีเซีย ลดอัตราภาษีให้ร้อยละ 10 จากอัตราภาษีเดิม สินค้าที่ลดอัตราภาษีให้ได้แก่ ซีเมนต์เม็ด ข้าวโพด ผักกระป๋อง ข้าวฟ่าง ผาเช็ดหน้า แป้งขาวเจ้ายางและยางในสำหรับพาหนะที่ไม่ใช้บนถนน แคลเซียมคาร์ไบด์ ซีเมนต์ผงปอร์ตแลนด์ ฯลฯ

ไทย สินค้าที่ไทยให้สิทธิพิเศษฯ โดยลดอัตราภาษีระหว่างร้อยละ 10-30 สินค้าลดให้ที่สำคัญได้แก่ กวีนิน เนยเทียม เชือกต่าง ๆ คลับลูกปืน ไม้ซุงและไม้ที่เลื่อยแล้ว พืชผักสดแช่เย็น มันสำปะหลัง ยาฆ่าแมลง ไซพาราฟิน

ที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าสินค้าที่สำคัญที่ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์ในการใช้สิทธิพิเศษฯ มีหลายรายการได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ถั่ว พืชผัก น้ำตาลดิบ แป้งขาวเจ้ายางรถแทรกเตอร์ เสื้อผ้า สิ่งทอต่าง ๆ และแรียบซั่ม เป็นต้น

และเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2521 ได้มีการประกาศแลกเปลี่ยนสิทธิพิเศษเพิ่มเติมเป็นครั้งแรกอีก 755 รายการแยกเป็นสินค้าที่ไทยต้องให้สิทธิพิเศษฯ โดยลดอากรขาเข้า 159 รายการ เป็นสินค้าที่ไทยได้รับสิทธิพิเศษฯ จำนวน 596 รายการ สินค้าที่ให้แก่กันครั้งนี้ ลดให้แก่กันในอัตราร้อยละ 10 ของอัตรากาษาเดิม

ต่อมาได้มีการประกาศรายการสินค้าที่ให้สิทธิพิเศษในครั้งที่ 2 มีสินค้าที่น่าสนใจแก่ประเทศไทย ได้แก่ น้ำตาล เกลือ ฝรั่งเม็ด ปลาหมึกบรรจุกระป๋อง ปลาปน ปอกะเจา ปอแก้ว ผลไม้สด เครื่องใช้ในบ้าน เรือยนต์ควายไม้ ถุงมือ ถุงเท้า เสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องเพชรพลอยเทียม เป็นต้น

ฉะนั้น ในรอบปี 2521 สินค้าที่ไทยประกาศแลกเปลี่ยนสิทธิพิเศษฯ รวมทั้งสิ้น 326 รายการ โดยแยกเป็นสินค้าที่ไทยต้องให้สิทธิพิเศษฯ โดยลดอากรขาเข้า 172 รายการ เป็นสินค้าที่ต้องทำความตกลงชื่อกับสาธารณรัฐอินโดนีเซียในระยะ 3 ปี 1 รายการ และเป็นสินค้าที่ไทยได้รับสิทธิพิเศษฯ จำนวน 653 รายการ

ข) การใช้สิทธิพิเศษ

ในรอบปี 2521 ประเทศไทยได้ใช้สิทธิพิเศษฯ ในการส่งสินค้าไปยังประเทศภาคีอาเซียนคิดเป็นมูลค่าทั้งสิ้น 2,259,573.20 เหรียญสหรัฐฯ ประเทศที่ใช้สิทธิพิเศษฯ เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้¹

1) สิงคโปร์ ประเทศไทยใช้สิทธิพิเศษฯ คิดเป็นมูลค่า 1,205,702.17 เหรียญสหรัฐฯ โดยส่งสินค้าไป 31 รายการ สินค้าที่ใช้สิทธิพิเศษฯ เป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ กระเป๋าตังค์ รองชนะเลิศ รองลงมาได้แก่ ผ้าโสร่ง (CCCN 61.01.100) โดยส่งไปเป็นมูลค่า 70,663.52 เหรียญสหรัฐฯ และชุดเด็กผู้หญิงทำด้วยฝ้าย (CCCN 61.02.102-1) โดยส่งไปเป็นมูลค่า 66,514.00 เหรียญสหรัฐฯ

2) ฟิลิปปินส์ ประเทศไทยได้ใช้สิทธิพิเศษฯ รวมทั้งสิ้น 621,830.73 เหรียญสหรัฐฯ โดยส่งสินค้าไปเพียง 3 รายการเท่านั้น อันดับหนึ่ง ได้แก่

¹ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ "การใช้สิทธิพิเศษทางการค้าของอาเซียนสำหรับปี 2521" วารสารเศรษฐกิจการพาณิชย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 8 (ธันวาคม 2521) : 51 - 53

ปอแก้วฟอก (CCCN 57.04) เป็นมูลค่า 270,095.53 เหรียญสหรัฐฯ รองลงมาได้แก่ ปลาป่น (CCCN 23.01) เป็นมูลค่า 258,251.05 เหรียญสหรัฐฯ และแรยิบ่ม (CCCN 25.20) เป็นมูลค่า 93,484.10 เหรียญสหรัฐฯ

ในระยะ 6 เดือนหลัง ปรากฏว่าค่าใช้จ่ายสิทธิพิเศษฯ สูงขึ้นเป็น 528,346.63 เหรียญสหรัฐฯ เมื่อเปรียบเทียบกับระยะ 6 เดือนแรก ซึ่งส่งออกไปเพียง 93,484.10 เหรียญสหรัฐฯ

3) มาเลเชีย ประเทศไทยได้ใช้สิทธิพิเศษฯ สำหรับสินค้าเพียงรายการเดียวคือ เส้นไหม (CCCN 19.03.000) คิดเป็นมูลค่าทั้งสิ้น 405,590.44 เหรียญสหรัฐฯ

ในระยะ 6 เดือนแรกได้ใช้สิทธิพิเศษฯ สูงถึง 232,364.38 เหรียญสหรัฐฯ แต่กลับลดเหลือเพียง 122,726.02 เหรียญสหรัฐฯ ในระยะครึ่งหลังของปี

4) อินโดนีเซีย ประเทศไทยใช้สิทธิพิเศษฯ น้อยที่สุด ก็เพียง 26,450.00 เหรียญสหรัฐฯ โดยส่งสินค้าไปรายการเดียวคือ แป้งขาวเจ้า (CCCN 11.01.90)

ปรากฏว่าในระยะครึ่งปีแรก ประเทศไทยใช้สิทธิพิเศษฯ เพียง 5,500.00 เหรียญสหรัฐฯ และได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็น 20,950.00 เหรียญสหรัฐฯ ในระยะครึ่งหลังของปี

กล่าวโดยสรุป การใช้สิทธิพิเศษฯ ของประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่าง 6 เดือนแรกกับ 6 เดือนหลังของปี 2521 ปรากฏว่าเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 82 ซึ่งนับว่าอยู่ในอัตราเป็นที่น่าพอใจ

ค) ปัญหาการใช้สิทธิพิเศษฯทางภาษีศุลกากรของไทย

ในการใช้สิทธิพิเศษฯสำหรับประเทศไทย ยังมีปัญหาอยู่หลายประการ ที่สำคัญที่ทำให้การใช้สิทธิพิเศษฯไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

(1) การให้สิทธิพิเศษฯ นี้แบ่งสินค้าที่ให้สิทธิพิเศษฯออกได้เป็น 2 ชนิด คือ สินค้าที่ให้สิทธิพิเศษฯด้วยความสมัครใจ (Voluntary Offer Approach)

ซึ่งส่วนใหญ่สินค้าเหล่านี้เป็นสินค้าที่ประเทศนั้น ๆ ส่งออกห้เป็นสินค้าที่ประเทศนั้นนำเข้า จากประเทศอื่นนอกประเทศสมาชิกอาเซียน ฉะนั้น สินค้าที่ให้สิทธิพิเศษฯ จึงไม่มีประโยชน์ เท่าที่ควร และสำหรับสินค้าที่แต่ละประเทศขอสิทธิจากประเทศผู้ให้ (Request From) ก็มีสินค้าเพียงไม่กี่รายการ เพราะจะมีการเจรจาขอสิทธิพิเศษของแต่ละประเทศรอบละ 1 รายการเท่านั้น

แต่อย่างไรก็ตาม การเจรจาดังกล่าวในเรื่องสิทธิพิเศษฯ ทางภาษีศุลกากรดังที่กล่าวมาแล้วนั้น จะมีการเจรจาทุก ๆ รอบ 3 เดือน และจะได้เพิ่มรายการสินค้าจากประเทศละ 50 รายการมาเป็น 100 รายการ ฉะนั้น ในการเจรจาครั้งต่อไป จะมีรายการสินค้าที่ให้สิทธิพิเศษฯ เพิ่มขึ้น 500 รายการ ซึ่งจะทำให้แต่ละประเทศจำเป็นต้องเพิ่มรายการสินค้าที่จะเป็นประโยชน์สำหรับประเทศสมาชิกในกลุ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งในระยะต่อไปก็จะมีสิทธิพิเศษฯ กันทุก ๆ รายการ

(2) การให้สิทธิพิเศษฯ ทั้งสองครั้งที่ผ่านมา การลดอัตราภาษีให้ส่วนใหญ่จะลดประมาณร้อยละ 10 จากอัตราเดิมที่เก็บอยู่ เช่น อัตราภาษีเดิมเก็บอยู่ร้อยละ 30 ลดลงร้อยละ 10 ของอัตราร้อยละ 30 คือลดลงเพียงร้อยละ 3 เท่านั้น หมายถึงภาษีหลังจากที่ลดลง 10% แล้วจะเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 27 จะเห็นได้ว่าการลดภาษีนี้เพียงเล็กน้อย ทำให้ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ถึงในเรื่องนี้คณะกรรมการในการเจรจาการค้าในการให้สิทธิพิเศษฯ จะได้มีการพิจารณาอัตราภาษีให้เพิ่มขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

(3) สินค้าที่เลือกมาให้สิทธิพิเศษฯ ของแต่ละประเทศนั้นส่วนใหญ่เป็นรายการสินค้าที่มีอัตราภาษีศุลกากรต่ำ ทำให้อัตราภาษีลดลงน้อยทำให้ไม่เป็นที่น่าสนใจ

(4) ขอยุ่ชากในการใช้สิทธิพิเศษฯ ตามข้อตกลงในการใช้สิทธิพิเศษฯ สินค้าที่จะใช้สิทธินี้ได้จะต้องเป็นสินค้าที่มีคุณสมบัติครบถ้วน ตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยแหล่งกำเนิดของสินค้านั้น (Rule of Origin) และกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าแบบสะสม (Cumulative Rules of Origin) กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดของสินค้าคือ สินค้าที่จะขอรับสิทธิพิเศษฯ จะต้องเป็นสินค้าที่จะผลิตขึ้นภายในประเทศผู้ส่งออก โดยใช้วัตถุดิบของประเทศผู้ผลิตสินค้านั้นเองทั้งหมด หรือสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ผลิตขึ้นโดยมีส่วนผสมของ

วัตถุดิบที่มีแหล่งกำเนิดจากประเทศอาเซียน หรือไม่ปรากฏแหล่งกำเนิดที่แน่ชัด ซึ่งส่วน
ผสมในการผลิตดังกล่าวเมื่อรวมกันแล้วจะต้องไม่เกินร้อยละ 50 ของราคา F.O.B. และ
การผลิตขั้นสุดท้ายต้องกระทำในประเทศผู้ส่งออกเอง และกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสะสม กือ
สินค้าที่มีคุณสมบัติถูกต้องว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าของตน และประเทศอาเซียนประเทศหนึ่ง
นำไปใช้สำหรับผลิตสินค้าสำเร็จรูป เพื่อส่งไปขายในประเทศอาเซียนอีกประเทศหนึ่ง สินค้า
สำเร็จรูปนั้นจะไ้รับสิทธิพิเศษฯ ตามลดค่าวัตถุ ชิ้นส่วน หรือผลิตภัณฑ์ที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศ
อาเซียนรวมกันแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของราคา F.O.B. และให้ถือว่าสินค้าสำเร็จรูป
นั้นมีแหล่งกำเนิดในประเทศผู้ผลิตขั้นสุดท้าย

จากกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าและแหล่งกำเนิดสินค้าสะสมที่ได้
กล่าวมานี้ ทำให้ผู้ที่ใช้สิทธิพิเศษฯ จะต้องมีความยุ่งยากในการกรอกแบบฟอร์มเพื่อให้
เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของใคร่รับรองสินค้านั้นถูกต้องตามกฎหมายที่จะไ้รับสิทธิฯ เช่น ในกรณีประเทศไทย
ผู้ส่งออกที่ขอสิทธิพิเศษฯ จะต้องกรอกแบบฟอร์มที่ (c) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และ
บางครั้งก็เกิดปัญหาในการคำนวณมูลค่าของวัตถุดิบว่าสินค้านี้ควรจะได้รับสิทธิพิเศษฯหรือไม่
และจะต้องมีการตรวจตราและเช็คจากศุลกากรอย่างถี่ถ้วน ซึ่งก่อให้เกิดความล่าช้าในการ
ส่งออกประกอบกับอัตราภาษีที่ลดลงมีเพียงเล็กน้อยทำให้ผู้ส่งออกไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร

5. อุปสรรคที่ทำให้แต่ละประเทศดำเนินการให้สิทธิพิเศษฯ ทางด้านการ
ลดภาษีนำเข้าระหว่างกันเป็นไปด้วยความล่าช้า เพราะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของแต่ละ
ประเทศของตนด้วยคือ ความแตกต่างกันของอัตราภาษีที่เก็บในการนำเข้าของแต่ละประเทศ
สมาชิกไม่เท่ากัน ทำให้เป็นการช่วยเหลือการส่งออกที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังแตกต่าง
กันในด้านอัตราการแลกเปลี่ยน และความแตกต่างกันในอัตราภาวะเงินเฟ้อ ซึ่งความแตกต่าง
ดังกล่าว ทำให้เกิดการแข่งขันในลักษณะที่ไม่เท่าเทียมกันในกลุ่มประเทศอาเซียน ทำให้
แต่ละประเทศสมาชิกต้องคำนึงถึงผลประโยชน์อย่างมาก

ง) ผลกระทบทางการค้าของประเทศไทยจากการให้สิทธิพิเศษฯ ทาง
ศุลกากรในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน *

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า การใช้สิทธิพิเศษฯ ทางภาษีศุลกากรเท่าที่ผ่านมา

ยังมีไม่มาก เนื่องจากอุปสรรคต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วประกอบกับระยะเวลาให้สิทธิพิเศษ เป็นเพียงปีแรกเท่านั้น การวิเคราะห์ผลที่แท้จริงเปรียบเทียบได้ยาก แต่พอสรุปได้ดังนี้

1) ด้านปริมาณการค้า จากการให้สิทธิพิเศษ โดยการลดภาษี สินค้าเข้าให้แก่สินค้าที่มาจากประเทศสมาชิก แต่ก็ยังคงเก็บอัตราภาษีเดิมจากสินค้าของประเทศนอกกลุ่มฯ ก็จะทำให้มีการสลับเปลี่ยนใช้แทนกันระหว่างสินค้าที่เคยซื้อจากภายนอกกลุ่มฯ สินค้าที่ผลิตภายในประเทศและสินค้าที่ผลิตในประเทศสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การซื้อสินค้าจากประเทศสมาชิกด้วยกันเองจะมีมากขึ้น จะทำให้ปริมาณการค้าระหว่างไทย กับประเทศสมาชิกจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว แต่ในระยะสั้น ปริมาณการค้าอาจเพิ่มขึ้นไม่มากนักเพราะดังที่กล่าวไว้ในบทที่สาม ว่าโครงสร้างทางด้านการผลิตของประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนมีลักษณะคล้ายคลึงกันคือ เป็นประเทศเกษตรกรรม ซึ่งมีผลผลิตมวลรวมภายในประเทศมาจากการเกษตรเฉลี่ยแล้วประมาณร้อยละ 34.9 ยกเว้นสิงคโปร์ ฉะนั้น ถึงแม้จะมีการลดอัตราภาษีนำเข้าระหว่างกันในระยะสั้น ปริมาณการค้าก็จะไม่เพิ่มขึ้นมากนัก แต่ในระยะยาว ผลจากการลดภาษีให้แก่กันนี้จะมีผล ทำให้แต่ละประเทศมีการปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิตของสินค้าในแต่ละประเทศให้ดียิ่งขึ้น และมีการผลิตเพิ่มขึ้นเพื่อจะทำให้การทดแทนการนำสินค้าเข้าจากประเทศภายนอกกลุ่มมีเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ฉะนั้น ก็จะทำให้ปริมาณการค้าระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศสมาชิกเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

ในด้านการขยายตัวในปริมาณการค้านี้ ไทยจะขยายการค้ากับประเทศใดมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับลักษณะความแตกต่างกันของสินค้า ระดับการพัฒนาประเทศ ระดับเทคนิคที่ใช้ในกระบวนการผลิต และความสมบูรณ์ของทรัพยากรของแต่ละประเทศที่แตกต่างกัน

จากสถิติในระยะ 9 เดือนแรก (มกราคม-กันยายน) ของปี 2521 ปริมาณการค้าได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปี 2520 คือ เพิ่มจาก 11,959.9 ล้านบาท เป็น 14,030.2 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.3 ปริมาณการค้าที่เพิ่มขึ้นนี้ แยกเป็นสินค้าออกมูลค่า 9,677.4 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.8 จากระยะเดียวกันของ

ปี 2520 และนำเข้ามูลค่า 4,402.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปี 2520 ร้อยละ 66.9¹

อย่างไรก็ตามปริมาณการค้าที่เพิ่มขึ้นนี้ ยังไม่สามารถสรุปผลได้แน่นอน ที่เดี๋ยว่าเพิ่มเพราะผลจากการให้สิทธิพิเศษฯ ระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน เนื่องจาก ที่กล่าวแล้ว คือการให้สิทธิพิเศษฯ มีเพียงปีเดียว ฉะนั้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงอาจ มีผลกระทบมาจากการให้สิทธิพิเศษฯ ต่อกันเพียงบางส่วนเท่านั้น

2) สินค้าออก การให้สิทธิพิเศษฯ ในระหว่างกลุ่มประเทศ อาเซียนในระยะยาว สินค้าออกของไทยมีโอกาที่จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ประโยชน์ที่จะได้ จากการขยายตลาดมีดังนี้คือ

- สินค้าที่เดิมไทยส่งออกอยู่แล้ว เมื่อได้รับการลดหรือยกเว้น อัตราการนำเข้าก็จะทำให้มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น เช่น นำตาลดิบ ข้าว ข้าวโพด สิ่งทอ ยิบซัม ยางพารา ปอพอก ฯลฯ

- สำหรับสินค้าที่ได้รับสิทธิพิเศษฯ ในการลดภาษีนำเข้าบาง รายการเป็นสินค้าที่ไทยเพิ่งเริ่มส่งออก เช่น สวิตช์ไฟฟ้าแบบรวม หลอดทราบดีสเคอร์ ส่วนประกอบและอุปกรณ์รถยนต์ ปลาน้ำ ปลาป่น ปศุสัตว์ เส้นไหม ฯลฯ ก็จะเป็นหลักประกันสินค้า เหล่านี้ได้ว่า การขยายตัวในเขตตลาดอาเซียนนี้ จะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอน เพราะจาก การที่แต่ละประเทศได้ตัดสินใจให้สิทธิพิเศษฯ โดยลดอากรขาเข้านั้น ประเทศเหล่านั้น จะต้องพิจารณาถึงความต้องการนำเข้าของประเทศตนเองเป็นหลัก

- สินค้าบางชนิดที่ไทยสามารถผลิตเหลือออกจำหน่ายต่างประเทศ ได้ และตลาดภายในยังกับแคบไม่สามารถขยายตัวได้ ได้แก่ สับประรดกระป๋อง ผลไม้ ถั่วต่าง ๆ เครื่องดื่ม สิ่งทอ อัญมณี และเครื่องประดับอื่น ๆ ก็จะสามารถขยายการส่งออก ไปยังตลาดอาเซียนได้

¹ กรมศุลกากร, กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ สติติการการค้าต่างประเทศของไทย ระยะ 9 เดือนของ พ.ศ. 2520 และ 2521 (จำนวน)

สินค้าที่ประเทศไทยสามารถผลิตมีปริมาณมาก และควรที่จะ
สนับสนุนให้มีการขอสิทธิพิเศษฯ จากประเทศ 'มาซิกอา' เวียดนามและประเทศกัมพูชา

อินโดนีเซีย สินค้าที่ไทยต้องการขยายตลาดไปยังอินโดนีเซีย
และไทยควรขอสิทธิพิเศษฯ ไคแก่ ซีเมนต์ชนิด Oil Well Cement (BTN 25.23.29
ซึ่งปัจจุบันเก็บอัตราภาษี 3 รูเปียร์ต่อเมตริกตัน โดยขอลดอัตราภาษีทั้งหมด สีผง
(Epoxy Powder และ Polyester Powder BTN 32.09.04, อัตราภาษีร้อยละ 60
ควรขอลดอัตราภาษีทั้งหมดใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนีย (Tobacco Leaf not Stripped
Flue-Cured BTN 24.01.01) อัตราภาษีร้อยละ 10 ขอลดอัตราภาษีทั้งหมด ยางใช้
แล้วนำมาทำใหม่ (Reclaimed Rubber BTN 40.03.00) อัตราภาษีร้อยละ 10 ควร
ขอลดอัตราภาษีทั้งหมด แบตเตอรี่ (Battery Containers & Separators BTN
85.04.04, 85.04.05) อัตราภาษีร้อยละ 30 ควรขอลดอัตราภาษีทั้งหมด ไม้อัดแผ่นเรียบ
(Hard Board BTN 48.09.02) อัตราภาษีร้อยละ 60 ควรขอลดอัตราภาษีทั้งหมด
สารส้ม (Aluminium Sulphate BTN 28.38.26) อัตราภาษีร้อยละ 15 ควรขอให้
ยกเว้นภาษีทั้งหมด หลอดไฟฟ้ามอเตอร์สำหรับรถยนต์และรถจักรยานยนต์ (Electric
Filament Lamps for Motor Vehicles and Cycle BTN 85.20.41) อัตรา
ภาษีร้อยละ 60 ควรขอลดอัตราภาษีทั้งหมด

มาเลเซีย สินค้าที่ประเทศไทยสามารถผลิตและส่งออกได้ และ
สมควรขอสิทธิพิเศษฯ จากมาเลเซีย ไคแก่ ใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนีย (Tobacco Leaf not
Stripped Flue-Cured BTN 24.01.01) อัตราภาษี 27.12 เหรียญมาเลเซียต่อ
กิโลกรัม ควรขอลดอัตราภาษีทั้งหมด กระเบื้องปูพื้นและผนังชนิดเคลือบและไม่เคลือบ
(Glazed and Unglazed Setts, Flags and Paving, Hearth and Wall
Tiles BTN 69.07, 69.08) อัตราภาษีร้อยละ 20 หรือ 78.36 เหรียญมาเลเซียแล้ว
แต่จำนวนโหนดจะมากกว่าสำหรับ BTN 69.07 และร้อยละ 25 หรือ 33 เซนต์ ต่อกิโลกรัม
แล้วแต่จำนวนโหนดจะมากกว่า สำหรับ BTN 69.08 ควรจะขอลดอัตราภาษีทั้งหมด พัดลม
ไฟฟ้า (Electric Fans BTN 85.06) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ BTN 85.06.410
ซึ่งเก็บภาษีร้อยละ 45 หรือ 35 เหรียญมาเลเซีย แล้วแต่จำนวนโหนดจะมากกว่า BTN

85.06.420, 85.06.421, 85.06.430, 85.06.490 เก็บภาษีร้อยละ 45 หรือ 25 เหรียญมาเลเซีย แล้วแต่จำนวนไหนจะมากกว่ากัน ควรขอลดอัตราภาษีทั้งหมด ของไข่นกกระทาทำด้วยอลูมิเนียม (Articles for Kitchen use of Aluminium BTN 76.15.04) อัตราภาษีร้อยละ 35 สำหรับ BTN 76.15.110 และร้อยละ 35 หรือ 1.32 เหรียญมาเลเซียต่อกิโลกรัม แล้วแต่จำนวนไหนจะมากกว่ากันสำหรับ BTN 76.15.190 ควรขอลดอัตราภาษีทั้งหมด หลอดไฟที่มีไส้ใช้สำหรับรถยนต์และรถจักรยานยนต์ (Electric Filament Lamps for Motor Vehicles and Cycle BTN 85.20.41) อัตราภาษีร้อยละ 10 ควรขอลดอัตราภาษีทั้งหมด เครื่องกำเนิดไฟฟ้า 1-10 K.V.A. (D.C. Generator 1-10 K.V.A. BTN 85.01.02) อัตราภาษีร้อยละ 25 ควรขอลดอัตราภาษีทั้งหมด กระสอบป่าน (Gunny Bags BTN 62.03.21) ไม่มีอัตราภาษี ควรขอ 10% Absolute Margin of Preference (10% Absolute Margin of Preference หมายถึงให้เก็บอัตราภาษีประเทศนอกกลุ่มอาเซียนให้มากกว่ากลุ่มสมาชิกอาเซียนร้อยละ 10) เทปวัด (Measuring Tape BTN 90.16.09) ไม่มีการเก็บอัตราภาษี ควรขอ 10% Absolute Margin of Preference

ฟิลิปปินส์ สินค้าที่ประเทศไทยผลิตได้มากสามารถส่งออกได้และควรขอสิทธิพิเศษ จากฟิลิปปินส์ ไคแก เทปวัด (Measuring Tape BTN 90.16.09) อัตราภาษีร้อยละ 10 ควรขอไหลดอัตราภาษีทั้งหมด ยางที่ใช้แล้ว (Reclaimed Rubber BTN 40.03.00) อัตราภาษีร้อยละ 30 ควรขอไหลดอัตราภาษีลงทั้งหมด ซีเมนต์ชนิด Oil Well Cement (BTN 25.23.29) อัตราภาษีร้อยละ 50 ควรขอไหลดอัตราภาษีทั้งหมด เครื่องกำเนิดไฟฟ้า 1-10 K.V.A. (D.C. Generators 1 to 10 K.V.A. BTN 85.01.02) อัตราภาษีร้อยละ 30 ควรขอไหลดอัตราภาษีลงทั้งหมด เครื่องใช้บนโต๊ะและเครื่องใช้ในครัว (Table Ware Kitchen Ware of Porcelain or China BTN 69.11.01) อัตราภาษีร้อยละ 30 ควรขอไหลดอัตราภาษีให้ทั้งหมด

สิงคโปร์ สินค้าที่ไทยผลิตได้มาก และควรขอสิทธิพิเศษจาก สิงคโปร์ ไคแก เก้าอี้และของใช้นั่ง (Chairs & Other Seats BTN 94.01.01) อัตราภาษีร้อยละ 20 ควรขอไหลดอัตราภาษีทั้งหมด กระดาษชำระเป็นแผ่นหรือเป็นม้วน

(Toilet Paper Sheets or Rolls BTN 48.15.21) ไม่มีการเก็บอาช้อกรขาเข้า
 ควรขอ 10% Absolute Margin of Preference เครื่องใช้ในครัวทำด้วยอลูมิเนียม
 (Article for Kitchen use of Aluminium BTN 76.15.04) ไม่มีการเก็บอา
 ช้อกรขาเข้า ควรขอ 10% Absolute Margin of Preference หลอดไฟฟ้าที่มีไส้
 สำหรับรถยนต์และรถจักรยานยนต์ (Electric Filament Lamps for Moter Vehicles
 and Cycles BTN 85.20.41) ไม่เก็บอาช้อกรขาเข้า ไทยควรขอ 10% Absolute
 Margin of Preference เทปวัด (Measuring Tape BTN 90.16.09) ไม่มีการเก็บ
 อาช้อกรขาเข้า ไทยควรขอ 10% Absolute Margin of Preference กระเบื้องปูพื้นและ
 ผนังชนิดเคลือบและไม่เคลือบ (Glazed and Unglazed Sitts, Flags and Paving,
 Hearth and Wall Tiles BTN 69.07, 69.08) ไม่มีการเก็บอาช้อกรขาเข้า
 ไทยควรขอ 10% Absolute Margin of Preference

สำหรับสินค้าที่ไทยส่งออกในประเทศในภาคีอาเซียนมาก และได้รับสิทธิพิเศษ
 จากประเทศสมาชิกในการประชุมครั้งต่าง ๆ และควรขอเพิ่มเติมจากสิทธิพิเศษ เดิมที่
 ได้อยู่แล้วมีดังนี้

อินทนิลเขียว ไคแก่ น้ำตาลดิบ ข้างและยางในสำหรับพาดะที่ไม่ใช่บนถนน
 แคลเซียมคาร์ไบด์ ขาวโพดอื่น ๆ ที่มีใช้เมล็ด เส้นไหมที่ทำจากข้าง เชือกต่าง ๆ สิ่งทอ

มาเลเซีย ไคแก่ ยิบซั่ม น้ำตาลดิบ ขาวโพด ผักสด ผลไม้ เส้นไหมที่ทำจากขา
 ยางพาราชนิดต่าง ๆ ยางรถแทรกเตอร์ ฯลฯ

ฟิลิปปินส์ ไคแก่ ปลาบ่น ขาวโพด ถั่วแห้ง ปอแก้ว กระสอบป่าน แก้วหล่อยี่ห้อหรือ
 เป้า ฯลฯ

สิงคโปร์ ไคแก่ เสื้อสำเร็จรูป ผลไม้สด น้ำตาลดิบ เครื่องเฟอร์นิเจอร์ทำด้วยไม้
 กระเป๋าถือบางชนิดทำด้วยสิ่งทอ และหนังสือตัวดุงเท้า และถุงมือ ผักคลุมไหล่ เครื่องเพชร-
 พลอยเทียม ฯลฯ

การให้สิทธิพิเศษ ภายในกลุ่มประเทศอาเซียนจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการขยาย
 ตัวในด้านการส่งออกของไทยมากขึ้นขึ้นอยู่กับลักษณะโครงสร้างของสินค้าของไทยและของ
 ประเทศสมาชิก ลักษณะโครงสร้างของอัตรากาซี อัตรากาซีที่ลดให้ต่อกัน และความยืดหยุ่น
 ของอัตรากาซีที่ลดภาซีนั้น ๆ

3) ด้านการนำเข้า ผลประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับในการนำสินค้าเข้า เนื่องจากภาษีสิทธิพิเศษฯ ทางด้านการลดอัตราภาษีศุลกากรให้แก่กัน คือ การลดต้นทุนการนำเข้าสินค้าจำเป็นหลายชนิดที่ประเทศไทยสามารถสั่งซื้อจากกลุ่มประเทศอาเซียนได้ เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง เครื่องจักรบางชนิด เคมีภัณฑ์บางชนิด และสินค้าอื่น ๆ จะลดต้นทุนการขนส่งได้ เพราะระยะทางไกลกว่าเมื่อเทียบกับการสั่งซื้อจากญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา หรือยุโรป นอกจากนี้ยังเป็นการกระจายอำนาจการสั่งซื้อให้กว้างขวางออกไปอีก

ปัญหาในด้านการนำเข้าของไทยที่อาจส่งผลกระทบต่อเพื่อนไปยังการให้สิทธิพิเศษฯ ในด้านการค้า ก็คือ ประเทศไทยมีนโยบายเน้นหนักในการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้าสินค้า และเพื่อส่งเสริมการส่งออกตั้งแต่ปี 2513 เป็นต้นมา และนโยบายที่สำคัญที่ใช้การส่งเสริมอุตสาหกรรม ก็ได้แก่การตั้งกำแพงภาษี และในปี 2520 ก็ได้มีการปรับปรุงระเบียบการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อเป็นการพัฒนาสินค้าอุตสาหกรรมภายในประเทศ และในด้านการค้ากับต่างประเทศ ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยขาดดุลการค้ามาตลอด และตั้งแต่ปี 2519 เป็นต้นมา การเกินดุลการชำระเงินของไทยเริ่มลดลง และในปี 2520 มีการนำเข้าอย่างมาก ทำให้ไทยขาดดุลการค้าเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งทำให้ดุลการชำระเงินขาดดุล และคาดการณ์ว่าการขาดดุลการชำระเงินจะมากขึ้นอีกในปี 2521 และปี 2522 ซึ่งภาวะนี้ที่เกิดขึ้นในปี 2520 ทำให้รัฐบาลต้องประกาศห้ามการนำเข้าสินค้าประเภทอุปโภค บริโภค 21 ชนิด (รวมทั้งรถยนต์นั่ง และรถมอเตอร์ไซค์) หลังจากนั้นก็มีประกาศขึ้นอัตราภาษีศุลกากรสำหรับสินค้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภค บริโภคอีก 140 รายการ ซึ่งการขึ้นภาษีศุลกากรครั้งนี้เป็นการเพิ่มอัตราที่สูงที่สุดเป็นประวัติการณ์ หากนโยบายเกี่ยวกับการควบคุมการนำเข้าและนโยบายภาษีศุลกากรยังคงดำเนินเช่นนี้ต่อไป ก็จะเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับความร่วมมือกับสมาคมอาเซียนเกี่ยวกับการให้สิทธิพิเศษฯ ด้านการลดอัตราภาษีศุลกากร

4) ด้านดุลการค้า ไทยส่งสินค้าออกไปยังกลุ่มประเทศอาเซียน ประมาณร้อยละ 17.9 ของการส่งออก สินค้าออกทั้งหมดของไทยและนำเข้าจากกลุ่ม

ประเทศอาเซียนประมาณร้อยละ 6.4 ของการนำเข้าของไทยทั้งหมด¹ การค้าระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศอาเซียนเท่าที่ผ่านมา ทยอยเกินดุลการค้ากับกลุ่มประเทศอาเซียนมาตลอด จากการให้สิทธิพิเศษ โดยการลดอัตราภาษีศุลกากรระหว่างกัน คาดว่าในระยะสั้น สิงคโปร์ จะได้รับประโยชน์มากที่สุด เนื่องจากสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมเจริญกว่าหนากว่าประเทศสมาชิกของอาเซียนอื่น ๆ และสินค้านำเข้าของสิงคโปร์ส่วนใหญ่ไม่ต้องเสียภาษีศุลกากรนำเข้าอยู่แล้ว หรือบางชนิดเก็บภาษีอากรขาเข้าแต่ก็อยู่ในระดับต่ำ จึงเชื่อว่าในระยะสั้น การให้สิทธิพิเศษ ทางภาษีศุลกากรเป็นไปอย่างไคผล การขาดดุลการค้าระหว่างไทยกับสิงคโปร์จะมีแนวโน้มลดลง สำหรับประเทศอื่น ๆ เช่น อินโดนีเซีย ถึงแม้จะมีการพัฒนาทางด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น แต่เนื่องจากพลเมืองของอินโดนีเซียมีมาก จึงคาดว่าอินโดนีเซียก็ยังต้องการสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมบางชนิดจากประเทศไทยอยู่ จึงเชื่อว่าในระยะสั้น การขาดดุลการค้าของอินโดนีเซียจากไทยยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สำหรับ ฟิลิปปินส์ การให้สิทธิพิเศษโดยการลดอัตราอากรขาเข้าต่อกัน จะทำให้ปริมาณของการค้าระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์เพิ่มขึ้น สำหรับดุลการค้าในในระยะสั้น คาดว่าการเกินดุลการค้าของไทยกับประเทศฟิลิปปินส์ จะไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก เนื่องจากฟิลิปปินส์กับไทยมูลค่าการค้าไม่มากนัก และลักษณะสินค้าส่งออกที่สำคัญที่ใกล้เคียงกัน ประเทศสุดท้ายก็คือ มาเลเซีย มาเลเซียกับไทยมีการพัฒนาในด้านการผลิตอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน การให้สิทธิพิเศษโดยการลดภาษีอากรขาเข้าระหว่างกันนี้ จะทำให้ปริมาณการค้าเพิ่มขึ้น และจากการลดภาษีในระยะสั้นนี้ ยังคาดว่าไทยยังจะเกินดุลการค้ากับมาเลเซียเพิ่มขึ้น เพราะสินค้าที่มาเลเซียซื้อจากไทยส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทสินค้าเกษตร และสินค้าอุตสาหกรรมบางประเภท (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ตารางที่ 8.7 และ 8.8) ดูจากลักษณะของสินค้าที่มาเลเซียซื้อจากประเทศไทย ก็จะทำให้การพัฒนาสินค้าดังกล่าวจำเป็นต้องใช้เวลา จึงเชื่อได้ว่าในระยะสั้นมาเลเซียก็ยังจะขาดดุลการค้ากับไทยเพิ่มขึ้น

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 143

จากที่กล่าวมาแล้วพอจะคาดคะเนได้ว่าในระยะสั้น ไทยยังทำการค้ากับกลุ่มประเทศอาเซียนในลักษณะเกินดุลการค้าอยู่ และจะไม่มี การเปลี่ยนแปลงมากนัก แต่ในระยะยาว การเปลี่ยนแปลงจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหรือลดลงเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการพัฒนาประเทศทางด้านการเศรษฐกิจในสาขาต่าง ๆ ของประเทศไทย และของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศว่าจะมีการพัฒนาใดมากน้อยแค่ไหน แต่อย่างไรก็ตามความหวังในด้านการรวมกันเป็นตลาดรวมของกลุ่มประเทศอาเซียน ยังอยู่ในระยะยาวมาก และยังคงต้องเผชิญปัญหาในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น การคำนึงถึงผลประโยชน์ของแต่ละประเทศมากกว่าส่วนรวมจนเกินเหตุให้กระทบถึงความร่วมมือระหว่างกัน

จ) ผลจากการให้สิทธิพิเศษทางการค้าของอาเซียนที่มีต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย มีดังนี้

1) ด้านการผลิต จากการร่วมมือทางการค้าโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้เกิดตลาดรวม คือ ไม่มีการเก็บภาษีในระหว่างกลุ่มสมาชิกและพยายามขจัดอุปสรรคทางการค้าและในขณะเดียวกัน ก็ยังคงเก็บภาษีอากรขาเข้าจากประเทศนอกกลุ่มนั้น ทำให้มีการขยายการค้าระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนเพิ่มมากขึ้น จากการขยายการค้า ทำให้มีการขยายการผลิตสินค้าที่ผลิตเพียงเล็กน้อยเพียงเพื่อซื้อขายกันภายในประเทศหรือสินค้าบางอย่างที่ผลิตไม่เต็มขีดความสามารถ เพราะตลาดแคบเกินไปก็จะสามารถขยายการผลิตออกไป เพื่อเป็นการส่งออกหรือผลิตเป็นจำนวนมาก ก็จะทำให้เกิดการผลิตแบบประหยัด (Economy of Scale) ซึ่งทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิตลงได้ นอกจากนี้ก็จะทำให้มีการผลิตสินค้าใหม่ ๆ ออกสู่ตลาดตามความต้องการที่เพิ่มขึ้น

2) ด้านเทคนิคการผลิต จากการมีการปรับปรุงขยายการผลิตทำให้จำเป็นต้องมีการปรับปรุงเทคนิคในการผลิตให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ประกอบกับสินค้าของแต่ละประเทศสมาชิกที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ยกเว้นสิ่งค้ำประกัน ทำให้เกิดการแข่งขันกันในประสิทธิภาพการผลิต เพราะเป้าหมายสุดท้ายของการให้สิทธิพิเศษทางการค้า ก็คือ การรวมกันเป็นตลาดรวม มีการส่งสินค้าเข้าออกโดยไม่เสียภาษี และใช้อัตราภาษีศุลกากรที่เก็บจากภายนอกในอัตราเดียวกัน

ฉะนั้น สินค้าที่มีประสิทธิภาพการผลิตเท่านั้น จึงจะสามารถแข่งขันสู้กับสินค้าของประเทศสมาชิกอื่นได้ ประเทศไทยก็จำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงเทคนิคการผลิตให้ก้าวหน้าและทัดเทียมกับประเทศสมาชิกอื่น โดยเฉพาะในอุตสาหกรรม ซึ่งถ้าประเทศไทยทำได้ก็จะบังเกิดผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก ประเทศไทยมีอุตสาหกรรมหลายชนิดที่ขาดประสิทธิภาพในการผลิตและการดำเนินงาน ถ้ามีการแข่งขันก็จะช่วยให้อุตสาหกรรมชนิดนั้น ๆ จำเป็นต้องปรับปรุงสมรรถภาพของตนเอง ซึ่งถ้ายังไม่ปรับปรุงไม่ได้ก็ควรจะเลิกกิจการไป จะได้ไม่เสียหายของชาติ โดยไม่คุ้มกับการที่ลงทุนไป แต่ถ้าประเทศไทยไม่สามารถปรับปรุงในด้านการผลิตและเทคนิคในการผลิตให้เท่าเทียม หรือดีกว่าประเทศสมาชิกแล้วในระยะยาว ก็จะเกิดผลเสียต่อการผลิตและอุตสาหกรรมภายในประเทศได้ จึงขึ้นอยู่กับความสามารถของทั้งภาคเอกชนและภาครัฐบาลที่จะร่วมมือร่วมใจในที่จะช่วยกันปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและเทคนิคในการผลิต

3) ด้านรายได้ประชาชาติ จากการใช้ความร่วมมือทางด้านการค้าของประเทศสมาชิก ซึ่งก่อให้เกิดการขยายตัวในด้านปริมาณการค้าทั้งการนำเข้าและการส่งออก ถ้าประเทศไทยสามารถเพิ่มการขยายการค้าโดยการส่งออกมากกว่าการนำเข้า ก็จะทำให้รายได้ประชาชาติของประเทศเพิ่มขึ้น และจะเป็นผลช่วยลดการขาดดุลการค้าและดุลการชำระเงินของเราให้ลดลง และเป็นการเพิ่มเงินตราต่างประเทศ แต่ถ้าประเทศไทยขยายปริมาณการค้าในส่วนรวมโดยการนำเข้ามากกว่าส่งออกแล้ว ก็จะมีผลทำให้รายได้ประชาชาติของไทยลดลง และการขาดดุลการค้าและการขาดดุลการชำระเงินก็จะเพิ่มขึ้น ซึ่งผลนี้อยู่ในสมมติฐานที่ว่าการค้ากับประเทศภายนอกกลุ่มจะไม่กระทบกระเทือนจากการให้สิทธิพิเศษระหว่างกันนี้ และการที่สินค้าออกจะขยายตัวเพิ่มขึ้นย่อมอยู่ที่ประสิทธิภาพในการผลิตของประเทศไทยด้วย การเพิ่มรายได้ประชาชาติจะทำให้เกิดผลทางด้านการพัฒนาเศรษฐกิจโดยตรง

4) ด้านการจ้างงาน จากการขยายตัวในด้านการค้า ซึ่งถ้าประเทศไทยสามารถส่งออกได้มากกว่าการนำเข้าแล้ว ไทยก็จะสามารถขยายการผลิตออกไปอีกและก็จะจะมีผลต่อการจ้างงานเพิ่มขึ้น เนื่องจากประเทศไทยมีอัตราการว่าง

งานในปี 2520 ประมาณ 1.2 ล้านคนหรือร้อยละ 5.7 ของกำลังแรงงานทั้งหมด¹ ซึ่งถ้าไทยมีการเพิ่มการผลิตให้มากขึ้น จำนวนการว่างงานก็จะลดลงไปกว่านี้ แต่ถ้าไทยนำสินค้าเข้ามามากกว่าการส่งออก โดยเฉพาะสินค้าที่นั้นมิใช่เข้ามาเพื่อการลงทุนแล้ว โอกาสที่ประเทศไทยจะมีคนว่างงานเพิ่มขึ้นก็มีมาก

5) ด้านการลงทุน จากการร่วมมือทางด้านการค้าและการผลิตจะเป็นแรงดึงดูดต่อการลงทุนจากต่างประเทศ แต่ผลประโยชน์จะบังเกิดแก่ประเทศไทยมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับบรรยากาศในการลงทุนของแต่ละประเทศ ซึ่งประกอบด้วยความมั่นคงในทางการเมือง การเศรษฐกิจ ทรัพยากร ซึ่งส่วนสำคัญก็คือแรงงาน การส่งเสริมการลงทุน ตลอดจนมาตรการต่าง ๆ ในการส่งเสริมการลงทุนของแต่ละประเทศ สำหรับทั้ง 5 ประเทศ จากการสำรวจของธนาคารชาติญี่ปุ่น ปี 2520 ญี่ปุ่นลงทุนในอินโดนีเซีย ร้อยละ 61.2 ฟิลิปปินส์ 11.7 มาเลเซีย 10.4 สิงคโปร์ 9.6 และไทยร้อยละ 7.2 ซึ่งจะเห็นว่าญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจในเอเชีย ลงทุนในประเทศไทยน้อยที่สุด ซึ่งถ้าพิจารณาเป็นรายประเทศแล้ว ประเทศไทยก็ย่อมจะเสียเปรียบกับทุก ๆ ประเทศในอาเซียน ฉะนั้น ในการพิจารณาด้านการลงทุน ควรจะพิจารณาให้มีการร่วมทุนเป็นกลุ่ม ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศไทยเป็นอย่างมากกว่าจะพิจารณารายประเทศ นอกจากที่กล่าวมาแล้วในปี 2520 ประเทศไทยก็ได้มีการปรับปรุงมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งประกาศใช้เดือนพฤษภาคม 2520² เพื่อจูงใจแก่ผู้ลงทุนมาก ๆ ขึ้น ก็คาดได้ว่าจะทำให้มีชาวต่างประเทศเข้ามาลงทุนในไทยเพิ่มขึ้น

6) ด้านการบริโภค จากการร่วมมือทางการค้าจะทำให้มีการผลิตสินค้าใหม่ ๆ ออกสู่ตลาดเพิ่มขึ้น และการลดอัตราภาษีขาเข้าให้แก่กันจะมีส่วนทำให้ต้นทุนการ

¹ ธนาคารแห่งประเทศไทย, "ปัญหาทางด้านแรงงานที่สำคัญ" รายงานเศรษฐกิจและการเงิน พ.ศ. 2520 (พระนคร : หางหุ้นส่วนจำกัดศิวพร) หน้า 70

² สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, "สรุปการปฏิบัติงานของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนและสำนักงานในรอบปี 2520" รายงานการส่งเสริมการลงทุนประจำปี พ.ศ. 2520, หน้า 1-4

ผลิตสินค้าถูกลง ฉะนั้น จะทำให้ราคาสินค้าถูกลง ทำให้ความสามารถในการซื้อสินค้า
ของประชาชนในกลุ่มอาเซียนเพิ่มขึ้น ความเป็นอยู่ในการบริโภคของประชาชนดีขึ้น

2. การให้สิทธิพิเศษในลักษณะอื่น เพื่อเป็นการส่งเสริมการขยายการค้า
ระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียนให้เพิ่มขึ้น และขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับทาง
ด้านภาษีศุลกากรให้หมดไป กลุ่มประเทศอาเซียนก็ได้มีการตกลงกันในด้านการให้สิทธิ
พิเศษที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษีศุลกากร เช่น การทำสัญญาระยะยาวซื้อขาย
สินค้าบางชนิดระหว่างกัน ซึ่งสินค้าในขณะนี้ที่ไทยได้ตกลงทำสัญญากับประเทศสมาชิกอาเซียน
และกำลังดำเนินการอยู่ คือ ข้อตกลงระหว่างประเทศไทยกับอินโดนีเซีย โดยไทยจะซื้อ
ควินนินจากอินโดนีเซีย และอินโดนีเซียจะซื้อซีเมนต์จากไทย โดยทำสัญญาระยะ 3 ปี
ในขณะนี้จะเห็นได้ว่าประโยชน์ที่จะได้จากข้อตกลงนี้ของไทยแทบจะไม่มีเลย เพราะขณะนี้
อินโดนีเซีย ก็สามารถผลิตปูนซีเมนต์ได้พอใช้ภายในประเทศ และสามารถส่งออกไปจำหน่าย
ต่างประเทศได้ และนายอากุส ชูโจโน ผู้อำนวยการฝ่ายอุตสาหกรรมเคมีของอินโดนีเซีย
ได้วางโครงการที่จะส่งซีเมนต์ไปขายให้กับต่างประเทศจำนวนถึง 500,000 ตัน ในปี
2521¹ และประเทศไทยก็ได้มีการตกลงทำสัญญาที่จะซื้อซีเมนต์จากอินโดนีเซีย 50,000
ตัน โดยทำสัญญาระหว่างบริษัทค้าวัสดุก่อสร้างแห่งประเทศไทย และสมาคมซีเมนต์แห่ง
อินโดนีเซีย และคาดว่าไทยจะซื้อปูนซีเมนต์จากอินโดนีเซียในระยะเวลาสามปีข้างหน้า
ติดต่อกัน (ปี 2521-2523)²

สำหรับการทำสัญญาระยะยาวในการซื้อควินนิน ก็เชื่อว่าจะไม่มีผลกระทบ
กระเทือนต่อประเทศไทย เพราะในปัจจุบันประเทศไทยก็มีได้เก็บอากรขาเข้าสำหรับ
ควินนินและเกลือควินนินอยู่แล้ว และในขณะนี้ประเทศไทยก็นำควินนินจากอินโดนีเซียเข้า
ประเทศมีมูลค่ามากกว่าร้อยละ 50 ของมูลค่าการนำเข้าควินนินเข้าทั้งหมด³ จึงเชื่อว่ถึงแม้

1 ข่าวพาณิชย์ฉบับวันที่ 12 ตุลาคม 2521 หน้า 3

2 สยามรัฐรายวัน ฉบับวันที่ 2 กันยายน 2521 หน้า 1

3 กรมการค้าต่างประเทศ, กองการค้าขาเข้า, รายงานการประชุมของคณะ

กรรมการการค้าและการท่องเที่ยวของรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนครั้งที่ 3, 3 มิถุนายน 2520

ว่าจะมีการทำสัญญาระยะยาวในการซื้อจากอินโดนีเซีย ก็จะไม่มีผลกระทบต่อประเทศไทยมากนัก

สำหรับการให้สิทธิพิเศษในด้านอื่น ๆ เช่น การสนับสนุนการเงินเพื่อการซื้อ โดยมีอัตราดอกเบี้ยที่ให้สิทธิพิเศษฯ ซึ่งก็จะเป็นประโยชน์แก่ผู้นำเข้าและส่งออกของประเทศไทย ที่ทำการค้ากับประเทศอาเซียน ในปัจจุบันโครงการนี้กำลังอยู่ระหว่างการพิจารณาวิธีการดำเนินการ ซึ่งเชื่อว่าเมื่อมีการให้สิทธิพิเศษนี้แล้วจะช่วยให้การค้าระหว่างไทยกับภูมิภาคนี้จะขยายตัวเพิ่มขึ้นมาก

การให้สิทธิพิเศษแก่สินค้าอาเซียนในการจัดซื้อของหน่วยงานและองค์การของรัฐบาล ซึ่งการให้สิทธิในการประกวดราคาซื้อในอัตราร้อยละ 2.5 และส่วนลดนี้จะต้องไม่เกิน 40,000 เหรียญสหรัฐ ต่อการประกวดราคา 1 ครั้ง ซึ่งเรื่องนี้ยังมีปัญหาอยู่ที่ระเบียบและวิธีการปฏิบัติ ทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผลเท่าที่ควร

นอกจากการให้สิทธิพิเศษระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันแล้ว ประเทศไทยกับสิงคโปร์ยังได้ทำความตกลงแบบทวิภาคีกับสิงคโปร์ เพื่อลดภาษีนำเข้าเป็นการทั่วไป ในอัตราร้อยละ 10 โดยมีเงื่อนไขว่าสินค้าที่ได้รับการยกเว้นต้องมีมูลค่าการผลิตในประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งผลของข้อตกลงดังกล่าวพอสรุปได้คือ เนื่องจากการลดภาษีนำเข้าครั้งนี้เป็นการลดเพียงร้อยละ 10 ของอัตราเดิม ดังนั้น ระดับภาษีที่ลดลงจริง ๆ จึงไม่มากนัก ในด้านสินค้าออก ขณะนี้สินค้าออกที่ไทยส่งไปยังสิงคโปร์ส่วนใหญ่ (ประมาณร้อยละ 75) ไม่ต้องเสียภาษีอยู่แล้ว ประโยชน์ด้านสินค้าออกที่ไทยจะได้รับจึงน้อย ในด้านสินค้าเข้านั้น การนำสินค้าเข้าจากสิงคโปร์คิดเป็นร้อยละ 2 ของสินค้านำเข้า¹ ดังนั้น ภาษีลดลงจึงตกประมาณร้อยละ 2 ของราคานำเข้า และสินค้านำเข้าดังกล่าวมีความยืดหยุ่นต่ำมาก เมื่อประเทศไทยลดภาษีการนำเข้าให้กับสิงคโปร์ จะทำให้มูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นไม่สูงนักในระยะสั้น ถ้ามองในแง่ผลดีการนำสินค้าเข้าจากสิงคโปร์มากขึ้น จะทำให้ประเทศไทย

¹ ธนาคารแห่งประเทศไทย หน่วยตุลการชำระเงิน, บันทึกเรื่องผลของข้อตกลงลดภาษีนำเข้าระหว่างไทยและสิงคโปร์, 23 กุมภาพันธ์ 2520

ไม่จำเป็นต้องอาศัยอุปทานแหล่งใดมากเกินไป เนื่องจากขณะนี้สินค้าอุตสาหกรรมนำเข้าจากสิงคโปร์ยังมีความสำคัญน้อยมากเมื่อเทียบกับญี่ปุ่น แต่ผลในระยะยาว เนื่องจากสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมสูงกว่าประเทศไทย ดังนั้น การลดภาษีศุลกากรให้แก่สินค้านำเข้าจากสิงคโปร์ จึงอาจเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมของไทยในระยะยาวโดยบาง และโดยเฉพาะถ้าเป็นอุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานสูง (Labour Incentive) ควบแล้ว อาจเป็นผลให้เกิดการว่างงานในอนาคตได้ด้วย แต่ทั้งนี้ผลในระยะยาวย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของอุตสาหกรรมภายในประเทศของไทยเองด้วย

3. มาตรการอื่น ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมในการขยายการค้า ก็คือ มาตรการแก้ไขกฎระเบียบทางศุลกากรและข้อปฏิบัติระหว่างท่าเรือให้เหมือนกัน เพื่อให้การส่งออกและนำเข้าสินค้านี้ระหว่างกันเป็นไปด้วยความสะดวก นอกจากนี้ที่ประชุมมีมติให้บุคคลสัญชาติอาเซียนจะสามารถไปมาหาสู่กัน โดยไม่ต้องรับการตรวจตราหนังสือขึ้นต้นเป็นเวลา 15 วัน ก็จะทำให้การติดต่อการค้าระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศอาเซียนสะดวกยิ่งขึ้น

(๖) ด้าน โภคภัณฑ์ขั้นมูลฐาน

ตามหลักการที่ตกลงกันในวันที่ 4-5 สิงหาคม 2519 ได้มีการตกลงให้ความช่วยเหลือในการซื้อและขายสินค้าขั้นปฐม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาหารและพลังงาน ในกรณีที่เกิดวิกฤตการณ์สินค้าขาดแคลนหรือล้นตลาด ขอตกลงในสินค้าอันดับแรกนี้ ได้แก่ ข้าวและน้ำมัน การวิเคราะห์ผลของการร่วมมือในเรื่องข้าว กับน้ำมัน ที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย ดังนี้

1. น้ำมัน ประมาณร้อยละ 95 ของพลังงานที่ใช้ในประเทศไทยเป็นพลังงานจากน้ำมันไทย ต้องซื้อน้ำมันจากต่างประเทศปีละ 20,000 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 25 ของการสูญเสียเงินตราต่างประเทศ¹ แต่การนำเข้าของน้ำมันของไทยเกือบทั้งหมด

¹ สยามรัฐ 13 ธันวาคม 2521 หน้า 2

มาจากตะวันออกกลาง น้ำมันที่นำเข้ามาจากประเทศอาเซียนมีไม่ถึง 5% ของการนำน้ำมันเข้าทั้งหมด สาเหตุของการที่ไทยระงับน้ำมันจากกลุ่มประเทศอาเซียนเขาน้อย ก็เนื่องมาจากราคาน้ำมันของอาเซียนมีราคาสูงกว่า เมื่อเทียบกับน้ำมันของประเทศในตะวันออกกลาง เพราะมีซีลเพอร์ต่ำกว่า และน้ำมันดิบของอาเซียน เมื่อเวลากลับแล้วไม่มีอัตราส่วนของผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่เหมาะสมกับความต้องการในเขตภูมิภาคนี้ ฉะนั้น ข้อตกลงในเรื่องน้ำมันจึงไม่มีความหมายกับประเทศไทยในขณะนี้ อย่างไรก็ตามเนื่องจากพลังงานจากประเทศไทย จำเป็นที่ต้องใช้ไขมันมาก ในระยะยาวการร่วมมือในเรื่องน้ำมันและอุปสรรคการนำน้ำมันจากประเทศนอกกลุ่มอาเซียนเข้าประเทศเพิ่มขึ้น ประเทศไทยอาจหันมาพิจารณาเปลี่ยนแปลงระบบการกลั่นน้ำมันจากเดิม และก็อาจซื้อน้ำมันจากกลุ่มอาเซียนเพิ่มมากขึ้นก็เป็นได้

2. ชาว ไทยเป็นประเทศเดียวในกลุ่มอาเซียนที่ เป็นผู้ส่งชาวออก และเป็นแหล่งอุปทานชาวของกลุ่มอาเซียนมาเป็นเวลาหลายปี โดยมีสิงคโปร์นำชาวจากไทยเข้าเกือบ 100 เปอร์เซ็นต์ สำหรับปริมาณชาวที่อินโดนีเซียนำเข้าจากไทยนั้นเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาต่าง ๆ ในปี 2520 อินโดนีเซียนำเข้าชาวจากไทยถึง 800,000 เมตริกตัน ซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ 30 ของการส่งออกชาวทั้งหมดของไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ พึ่งชาวจากไทย น้อยกว่าสิงคโปร์และอินโดนีเซีย ดูรายละเอียดในตารางที่ 6.1 และ

ตารางที่ 6.1 อัตราส่วนของการส่งชาวออกของไทยไปยังกลุ่มประเทศอาเซียน

(%)

Year	Malaysia	Singapore	Philippines	Indonesia	Total
1965	13.8	9.1	6.9	5.7	35.5
1966	10.2	9.5	3.2	11.1	34.0
1967	13.8	8.0	6.7	11.9	40.4
1968	17.8	9.0	0.0	7.4	34.2
1969	14.8	13.1	0.0	7.9	35.8
1970	12.1	13.1	0.0	13.5	38.7
1971	7.5	12.8	13.5	6.7	40.5
1972	5.3	16.2	14.7	7.8	44.0
1973	4.5	10.0	1.6	31.4	47.5
1974	7.4	8.7	4.7	12.9	33.7
1975	1.9	10.9	7.9	1.2	21.9
1976	6.1	9.1	2.8	26.9	44.9

ที่มา : Thailand And ASEAN Economic Cooperation by Narongchai Akrasame, Thammasat University and The University of Minneasota, Junc 1978.

ตารางที่ 6.2 อัตราส่วนของการนำเข้าข้าวเจ้าจากประเทศไทยของกลุ่มประเทศอาเซียน

(%)

Year	Malaysia and Singapore	Philippines ¹	Indonesia
1965	96.8	22.8	35.2
1966	55.8	45.7	42.6
1967	54.1	34.6	47.0
1968	56.8	-	7.9
1969	58.1	-	13.4
1970	47.1	-	13.9
1971	74.1	58.9	21.7
1972	92.5	68.1	15.4
1973	27.3	4.5	17.0
1974	42.6	28.1	11.9
1975	-	52.6	1.6

1 "___" Means Insignificant Import Years.

ที่มา : Thailand And ASEAN Economic Cooperation by Narongchai Akrasame, Thammasat University and the University of Minnesota, June 1978,

เมื่อพิจารณาในด้านการขยายการผลิตข้าวของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนที่
 ชื่อข้าวจากไทย คือ อินโดนีเซีย โดยปกตินำเข้าข้าวเข้าประเทศประมาณปีละ 800,000-
 1,500,000 เมตริกตัน¹ จนได้ชื่อว่าเป็นประเทศรายใหญ่ที่สุดของโลก แม้จะได้พยายาม
 ปลูกข้าวเพิ่มขึ้นเป็นปีละ 2 ครั้งก็ตาม แต่การที่อัตราการผลิตเพิ่มขึ้นของประชากรอยู่ในระดับ
 สูง อีกทั้งสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวนอยู่เสมอ และโรคพืชที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ ทำให้ผลผลิตข้าว
 ของอินโดนีเซียเพิ่มขึ้นในอัตราที่ช้า ไม่เพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วซึ่ง
 ในระยะนี้ อินโดนีเซียก็ยังต้องสั่งข้าวจากประเทศไทยเป็นจำนวนมาก สิงคโปร์ เป็น
 ตลาดข้าวที่สำคัญอีกประเทศหนึ่ง แม้ประชากร (ปี 2519) เพียง 2.29 ล้านคน² แต่
 ด้วยมีที่ดินจำกัดไม่สามารถปลูกข้าวให้พอเลี้ยงตัวได้ จึงต้องอาศัยการนำเข้าเป็นทางออก
 ทางเดียวมาตลอด มีความต้องการข้าวเพื่อใช้ในการบริโภคภายในประเทศปีละ 150,000
 เมตริกตัน และในอนาคตสิงคโปร์ก็จำเป็นต้องนำเข้าข้าวเข้าเพิ่มจำนวนมาก และซื้อจาก
 ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก มาเลเซีย ในระยะ 10 ปี ที่ผ่านมานำเข้าจากไทยเป็นจำนวน
 มากกว่าร้อยละ 50 ของปริมาณนำเข้าแต่ละปี แต่หลังจากปี 2515 เป็นต้น สถานการณ์
 ได้เปลี่ยนไปโดยสาธารณรัฐประชาชนจีนได้กลายเป็นผู้ส่งข้าวขามาเลเซียได้มากเป็น
 อันดับหนึ่งแทนไทย ทั้งนี้เนื่องจากผลผลิตข้าวของไทยในปีการผลิต 2515/16 ลดต่ำมาก
 และมีการห้ามส่งออกเมื่อกลางเดือนมิถุนายน 2516 ในปัจจุบันความต้องการเพื่อใช้บริโภค
 ภายในประเทศ มีประมาณ 1.55 ล้านเมตริกตัน โดยสามารถผลิตข้าวได้เองประมาณ
 1.3 ล้านเมตริกตัน³ ทั้งนี้เนื่องจากประสบปัญหาพื้นที่เพาะปลูกมีจำนวนจำกัด และข้าวที่
 มาเลเซียผลิตมีต้นทุนสูงกว่าชาวไทยมาก สำหรับฟิลิปปินส์ ประสบความสำเร็จมากกว่าประ
 เทศสมาชิกอื่นใน 4 ประเทศดังกล่าวที่นำเข้าข้าวเข้า โดยเฉพาะโครงการมาชากานา 99

1 "ตลาดข้าวไทยในกลุ่มตลาดอาเซียน" วารสารเศรษฐกิจ ธนาคารกรุงเทพ
 (พฤษภาคม 2520) : 276-280

2 United Nations, Quarterly Bulletin of Statistic For Asia and
 the Pacific Vol. 11 No. 3 Sept. 1976.

3 เรื่องเดียวกัน, (หมายเลข 1)

ทำให้ฟิลิปปินส์สามารถผลิตเพียงพอกับความต้องการภายในประเทศ ซึ่งมีอยู่ราว 3.9 ล้านเมตริกตัน¹ อย่างไรก็ตามฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่ประสบกับภาวะความแปรปรวนของอากาศอย่างรุนแรงอยู่เป็นประจำ ทำให้โครงการผลิตข้าวโคต่ากว่าเป้าหมาย และฟิลิปปินส์ต้องนำข้าวเข้ามาเพื่อชดเชย จำนวนมากน้อยตามแต่กรณีที่ได้รับความเสียหายเกือบทุกปี แต่อย่างไรก็ดีความหวังที่จะอาศัยตลาดในฟิลิปปินส์เป็นแหล่งระบายข้าวที่สำคัญและถาวรของชาวไทยนั้นมันน้อยด้วยเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ข้าวของประเทศที่ฟิลิปปินส์นำเข้าที่สำคัญนอกจากของไทยก็คือ สาธารณรัฐประชาชนจีน และญี่ปุ่น

จากที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า กลุ่มประเทศอาเซียนเกือบทุกประเทศมีนโยบายพยายามส่งเสริมการผลิตข้าวเพื่อเลี้ยงตัวเองทั้งนั้น แต่ก็มีได้ประสบความสำเร็จเท่าใดนัก ทั้งนี้เพราะมีปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น ปัญหาประชากรเพิ่มในอัตราสูงบาง การแปรปรวนของลมฟ้าอากาศบาง ปัญหาเรื่องพื้นที่จำกัดและไม่เหมาะสมบาง ทำให้ประเทศส่วนใหญ่ยังต้องพึ่งการนำเข้าอยู่

ฉะนั้นการที่กลุ่มประเทศอาเซียนได้ให้การร่วมมือกันในสินค้าขั้นปฐมสำหรับสินค้าข้าวโดยตกลงว่า ในกรณีที่เกิดขาดแคลน ให้ประเทศสมาชิกผู้ส่งออกให้สิทธิในการซื้อเป็นอันดับแรกแก่ประเทศสมาชิกอาเซียน สำหรับข้าวทั้งหมดที่ประเทศสมาชิกผู้ส่งออกมีเหลือจากการบริโภคและการส่งออกตลาดประจำและที่ใดทำสัญญาผูกพันกับประเทศอื่น ๆ ไว้แล้ว และในกรณีที่เกิดวิกฤติขาดแคลน ก็ให้ประเทศสมาชิกผู้นำเข้าให้สิทธิในการขายข้าวให้แก่ประเทศสมาชิกผู้ส่งออกก่อนที่จะซื้อจากประเทศที่สาม ความต้องการทั้งหมดของประเทศสมาชิกผู้นำเข้า นอกเหนือจากปริมาณที่ซื้อจากแหล่งประจำแล้ว สำหรับการทำสัญญาซื้อขายให้ประเทศสมาชิกให้การปฏิบัติซึ่งกันและกันไม่ค่อนกว่าที่ให้แก่ประเทศที่สาม จากความร่วมมือดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศไทยในการที่จะเข้าครองตลาดข้าวของอาเซียนและสามารถทำให้มีผลในด้านการแข่งขันในเรื่องตลาดข้าวในภูมิภาคนี้

1 เรื่องเดียวกัน, หน้า 158

โดยเฉพาะการแข่งขันกับญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน และสหรัฐอเมริกา

สำหรับมูลค่าการส่งชาวออกของไทยไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนปี 2520 มีดังนี้
อินโดนีเซีย 3,684.8 ล้านบาท สิงคโปร์ 1,081.8 ล้านบาท มาเลเซีย 881.7 ล้าน
บาท ฟิลิปปินส์ 60.8 ล้านบาท¹

อย่างไรก็ดีความร่วมมือในเรื่องชาวอาเซียนนอกจากที่กล่าวมาแล้วภาคีอา
เซียนยังได้ตกลงกันที่จะให้มีการสต็อกชาวไว้ในยามฉุกเฉิน จำนวน 50,000 คน โดย
ประเทศไทยสำรองไว้ 15,000 คน ฟิลิปปินส์ 12,000 คน อินโดนีเซีย 12,000 คน
มาเลเซีย 6,000 คน และสิงคโปร์ 5,000 คน สำหรับรายละเอียดในคานราคาจะมีการ
หารือกันอีกครั้งหนึ่ง การสำรองชาวโดยมีประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกยื่นหลักอยู่รายเดียวนี้
เรื่องราคาชาวสำรองจึงต้องพิจารณาอย่างระมัดระวัง มิฉะนั้นอาจจะเป็นผลเสียต่อประเทศ
ไทยเป็นอย่างมาก

ก. คานอุตสาหกรรม /

ดังที่ได้อธิบายมาแล้วในบทที่ 4 การร่วมมือทางด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม ได้
แบ่งโครงการออกเป็น 3 รูปแบบ คือ โครงการ The Package Deal Scheme หมายถึง
ถึงการคัดเลือกโครงการอุตสาหกรรม ซึ่งมีขนาดใหญ่ สามารถผลิตได้เป็นจำนวนมาก
เพียงพอความต้องการในเขตภูมิภาคนี้ และลัทธิเสรีในแต่ละประเทศสมาชิกเลือกไปผลิต
ตามความถนัดและเหมาะสมกับวัตถุดิบ โดยมีข้อตกลงว่าในประเทศภาคีอื่นจะไม่มีการ
ลัทธิตั้งอุตสาหกรรมประเภทเดียวกันขึ้นแข่งขัน และการระงับภาษีนำเข้าแก่สินค้าดังกล่าว
โครงการได้ตกลงกันและได้มีการศึกษาถึงรายละเอียดที่จะดำเนินงานมี 5 โครงการได้
แก่ โครงการสร้างโรงงานปุ๋ยยูเรียในอินโดนีเซียและมาเลเซียโครงการสร้างโรงงาน
ปุ๋ยซูเปอร์ฟอสเฟต ในฟิลิปปินส์ โครงการโรงงานเครื่องยนต์ดีเซล ในสิงคโปร์และ
โครงการสร้างโรงงานโซดาแอส ของประเทศไทย นอกจากทั้ง 5 โครงการดังกล่าว

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 158

ประเทศกำลังศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการอุตสาหกรรมอีกหลายประเภท ได้แก่ เปโตรเคมีคัล เหล็กกล้า กระดาษสิ่งพิมพ์ บัญชีโปรแตส และโครงการอุตสาหกรรมอีกแบบใดแก่ Complementarity Agreement คือการคัดเลือกอุตสาหกรรมขึ้นมา แล้วช่วยกันผลิตส่วนประกอบของอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น โดยพิจารณาแบ่งแยกการผลิตส่วนประกอบตามวัตถุประสงค์ของแต่ละประเทศที่มีเพื่อขยายอุตสาหกรรมนั้นให้กว้างขวางออกไปแทนที่จะจำกัดอยู่เพียงตลาดภายในประเทศและสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ และโครงการ Selected Trade Liberty Agreement คือการเลือกรายการสินค้าและให้สิทธิพิเศษต่อกันดังที่ตกลงมาแล้วข้างต้น

เหตุผลที่กลุ่มอาเซียนจำเป็นต้องร่วมมือกันในทางอุตสาหกรรม ก็เพราะ

- (1) ทุกประเทศที่เป็นสมาชิกอาเซียน ต้องการพัฒนาอุตสาหกรรมของตน โดยการเพิ่มสัดส่วนของมูลค่าเพิ่มจากสินค้าอุตสาหกรรมต่อรายได้ประชาชาติ
- (2) ผลผลิตขั้นกลางและสินค้าประเภททุนของประเทศสมาชิกอาเซียนต้องการตลาดใหญ่เพื่อก่อให้เกิดความประหยัด (Economy of Scale)
- (3) ประหยัดค่าขนส่งและค่าใช้จ่ายในดำนบริการพื้นฐาน (Infrastructure)
- (4) ทำให้สามารถหาทุนจากตลาดเงินทุนต่างประเทศได้
- (5) ถ้าความร่วมมือทางอุตสาหกรรมใดผลก็จะทำให้เกิดการเติบโตของการพัฒนาอุตสาหกรรม

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้อาเซียนต้องหันมารวมมือในโครงการอุตสาหกรรมต่างๆ สำหรับโครงการผลิตโซดาแอชจากประเทศไทย ถ้าประเทศไทยสามารถผลิตได้สำเร็จก็จะมีประโยชน์ต่อประเทศไทยดังนี้คือ

- (1) จะทำให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศให้ขยายตัวได้กว้างขวางยิ่งขึ้น เมื่อประเทศไทยยอมรับโครงการผลิตโซดาแอชเป็นโครงการรวมระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียน ก็จะต้องมีการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการนี้ จะต้องมีการร่วมทุนกันระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งประเทศไทยจะลงทุนร้อยละ 60 และประเทศสมาชิกต่าง ๆ แต่ละประเทศจะลงทุนร้อยละ 10 เท่ากับเป็นการเพิ่มเงินลงทุน

จากต่างประเทศ ซึ่งจะทำให้ไทยสามารถขยายการผลิตโซดาแอชภายในประเทศให้สามารถส่งออกไปยังต่างประเทศได้

(2) ทำให้สามารถขยายตลาดและแข่งขันกับต่างประเทศได้ มีผู้กล่าวว่าโครงการผลิตโซดาแอชนี้ไม่สามารถแข่งขันกับโรงงานผู้ผลิตโซดาแอชในประเทศอเมริกาและแอฟริกาใต้เลย และแม้กระทั่งโรงงานในประเทศญี่ปุ่น บัลแกเรีย และฝรั่งเศสเองก็ตาม แต่เนื่องจากโครงการผลิตโซดาแอชในประเทศไทยเป็นโครงการหนึ่งของโครงการอุตสาหกรรมอาเซียนย่อมจะได้รับสิทธิพิเศษต่าง ๆ จากประเทศในกลุ่มอาเซียนและยังอยู่ใกล้ตลาดอาเซียนด้วย จึงอยู่ในภาวะที่เหนือกว่าการแข่งขันส่งโซดาแอชออกสนองความต้องการของตลาดนอกกลุ่มอาเซียน จากการประมาณการของบริษัท Thai Asahi Glass²

ความต้องการใช้โซดาแอชของประเทศในกลุ่มอาเซียนทั้งห้าประเทศในปี 2520 มีรวมกันประมาณ 249,900 ตัน และคาดว่าความต้องการนี้ยังอาจจะสามารถส่งไปญี่ปุ่น ซึ่งได้ประกาศให้ความช่วยเหลือแก่โครงการอุตสาหกรรมอาเซียนได้ส่วนหนึ่งด้วย

(3) ผลในด้านการกระจายรายได้และลดปัญหาการว่างงาน เนื่องจากโครงการโซดาแอชจะต้องใช้วัตถุดิบคือ เกลือหินซึ่งเกลือหินนี้อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เมื่อมีการผลิตเกลือหินก็จะทำให้เป็นการเพิ่มการจ้างงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก็จะทำให้ภาวะการว่างงานของประชากรในภาคนี้ลดลงไปด้วยและก็จะเป็นการกระจายรายได้และยกฐานะการครองชีพไปสู่ประชากรภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจะช่วยแก้ปัญหาการอพยพของแรงงานจากภาคนี้เข้าสู่กรุงเทพฯ อีกด้วย

(4) ผลในการเพิ่มรายได้ประชาชาติ เมื่อโครงการนี้สำเร็จลง และปริมาณความต้องการมีอย่างแน่นอน ก็จะมีผลทำให้การส่งออกเพิ่มขึ้น ก็จะเป็นผลการลดการขาด

¹ พงศ์พยัคฆ์ เสถียรปดิษฐกร "โครงการ SODA ASH กับการลงทุนในประเทศไทย" สารอ.ก.ธ.(องค์การกำมัธรรมาชาติแห่งประเทศไทย)ปีที่ 1 ฉบับที่ 3(ตุลาคม 2520) : 65

² ASEAN Soda Ash Project : A Major Economic Event", Business in Thailand, Vol. 8 No. 9 (September 1977) : 45.

ดุลการค้าและเป็นการเพิ่มรายได้ประชาชาติ

ทางด้านผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้นกับประเทศไทยได้ในโครงการโซดาแอส คือ

(1) ความเสื่อมสูญของทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเมื่อมีการขุดคนมาใช้ก็ยอมจะร่อยหรอและหมดไปในที่สุด

(2) ภาวะสภาพแวดล้อมที่จะเลวลงจากการสร้างโรงงาน

(3) ปัญหาทางด้านเงินทุนซึ่งประเทศไทยจะต้องเข้ามาเพื่อลงทุนในส่วนที่เป็นของประเทศไทยและเพื่อนำมาลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่จะช่วยให้อุตสาหกรรมนี้ดำเนินไปได้ สำหรับการพิจารณา โครงการอุตสาหกรรมอื่น ๆ โดยส่วนรวมมีผลต่อประเทศไทยพอจะสรุปได้ดังนี้

1. ผลจากความร่วมมือทางด้านอุตสาหกรรมที่กระทบต่อเศรษฐกิจของไทย

ก) ผลทางด้านการค้า

จะทำให้ปริมาณการค้าระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศอาเซียนขยายตัวมากขึ้น และจะทำให้มีการเปลี่ยนทิศทางการค้า เพราะเมื่อมีข้อตกลงทางด้านอุตสาหกรรมต่อกันก็จะมี การให้สิทธิพิเศษระหว่างประเทศสมาชิกในสินค้าที่ผลิตได้ โดยมีการยกเลิกภาษีนำเข้าและมีข้อตกลงว่าจะไม่มีการจัดตั้งอุตสาหกรรมเดียวกันขึ้นแข่งขันกัน จะทำให้สินค้านั้นมีต้นทุนต่ำกว่าสินค้าอุตสาหกรรมที่ผลิตนอกกลุ่มอาเซียน ทำให้มีการค้าขายสินค้านั้น ๆ กับประเทศภายในกลุ่มมากขึ้นในขณะที่การค้าขายสินค้าประเภทนี้กับประเทศนอกกลุ่มอาเซียนลดน้อยลง ก็จะทำให้ทิศทางของการค้าเปลี่ยนไปคือมุ่งที่จะขยายการค้าในกลุ่มอาเซียนมากขึ้นและก็จะทำให้การค้ากับประเทศนอกกลุ่มอาเซียนลดลง ซึ่งในกรณีนี้ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์มากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับ การเปรียบเทียบระหว่างการลดลงของรายได้จากการเก็บภาษีนำเข้ากับราคาที่ลดลงหลังจากที่ลดภาษีนำเข้า สินค้าชนิดนั้น ถ้าไทยต้องเสียรายได้จากการเก็บภาษีนำเข้ามากกว่าราคาสินค้านั้นลดลง หมายถึงยังต้องซื้อสินค้านั้นในราคาเท่ากับหรือจากภายนอกกลุ่มอาเซียน หรือซื้อถูกน้อยกว่า รายได้จาก การเก็บภาษีนำเข้าสินค้านั้นที่เสียไป ไทยก็จะเสียเปรียบในโครงการสินค้านั้น ดังกล่าวนั้น

ข) ผลทางด้านการลงทุน

จากการร่วมมือกันในโครงการอุตสาหกรรมของกุ่มอาเวียน จะทำให้ต่างประเทศสนใจที่จะมาร่วมการลงทุนในโครงการต่าง ๆ ที่ร่วมจัดตั้งขึ้นซึ่งโครงการทั้ง 5 โครงการที่ได้เริ่มดำเนินงานไปบ้างแล้ว ก็ได้รับความช่วยเหลือในด้านเงินทุน 100 ล้านเหรียญสหรัฐฯ จากญี่ปุ่น และยังได้แหล่งเงินทุนในสมาชิกแต่ละประเทศ ตลอดจนการเจรจาจากต่างประเทศในด้านความช่วยเหลือในด้านเงินทุนก็ย่อมจะง่ายขึ้นซึ่งประเทศไทยเองก็จะได้มีส่วนในการช่วยเหลือโครงการโซดาแอสควย

ค) ผลด้านปรับปรุงเทคนิคการผลิต

ผลจากการร่วมมือทางด้านอุตสาหกรรมจะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางด้านเทคโนโลยีซึ่งกันและกัน มีอุตสาหกรรมหลายอย่างที่ไทยมีเทคนิคการผลิตสูงของประเทศสมาชิกอื่นไม่ได้ เช่น การผลิตยางธรรมชาติของไทย สู่อการผลิตยางของมาเลเซียไม่ได้ ไทยก็อาจขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของมาเลเซียมาช่วยในด้านเทคนิคการผลิต และที่สำคัญโดยเฉพาะในด้านการพัฒนาจากสินค้าขั้นปฐมมาเป็นสินค้าเกษตรกรรมแปรรูปหรือสินค้าอุตสาหกรรม เพื่อให้โครงการสร้างการผลิตของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงจากสินค้าเกษตรมาเป็นสินค้าอุตสาหกรรม เพราะการมุ่งแต่สินค้าเกษตรอย่างเดียวย่อมเกิดผลเสียในหลายด้าน เช่น ในด้านราคาสินค้า ซึ่งสินค้าเกษตรมีราคาถูกกว่าสินค้าอุตสาหกรรม ความไม่มีเสถียรภาพในด้านการราคาเนื่องจากสภาพดินฟ้าอากาศ ปีใดสภาพภูมิอากาศดีแต่ละประเทศผลิตสินค้าเกษตรได้มากราคาก็ถูก ถ้าปีใดผลิตได้น้อยราคาก็แพงขึ้น ฯลฯ ฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างจากสินค้าขั้นปฐมมาเป็นประเทศที่ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมก็ย่อมทำให้สภาวะเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น นอกจากนี้การสามารถปรับปรุงเทคนิคการผลิตได้ก็จะทำให้ประเทศไทยผลิตสินค้าได้ในต้นทุนที่ต่ำกว่าและสามารถขายแข่งขันกับต่างประเทศได้

ง) ก่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในประเทศ

ไม่ว่าจะเป็นโครงการ Package Deal Scheme หรือโครงการ Complementarity Agreement ก็ตาม ก็ช่วยให้ประเทศไทยและประเทศสมาชิก

สามารถพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ขึ้นในประเทศได้ ซึ่งจะช่วยให้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยเจริญยิ่งขึ้น

สำหรับปัญหาของความร่วมมือทางด้านอุตสาหกรรมคือความล่าช้าของแต่ละโครงการและความขัดแย้งและปราศจากความร่วมมือกันอย่างจริงจังของกลุ่มประเทศสมาชิกฯ เช่น ในกรณีความขัดแย้งในโครงการเครื่องยนต์ดีเซลของประเทศสิงคโปร์ ซึ่งแต่ละประเทศก็ต้องการมีโรงงานผลิตเครื่องยนต์ดีเซลของตนเอง ทำให้เกิดการไม่ยอมรับโครงการนี้เพราะเกรงว่าจะกระทบกระเทือนอุตสาหกรรมเครื่องยนต์ดีเซลของตนเอง ความล่าช้าที่เกิดจากการสำรวจความเป็นไปได้ขั้นต้นของแต่ละโครงการ ฯลฯ เนื่องจากความล่าช้าดังกล่าวฝ่ายไทยและฝ่ายสิงคโปร์ได้มีความเห็นว่าการปรับปรุงโดยให้เอกชนเข้ามามีบทบาทร่วมในโครงการทางด้านความร่วมมือทางด้านอุตสาหกรรมของอาเซียนให้มากขึ้น จะช่วยทำให้อุตสาหกรรมของอาเซียนก้าวหน้าไต่รุดเร็วยิ่งขึ้น

๑) ด้านการพัฒนาการเกษตร

ความร่วมมือทางด้านการเกษตรมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาการเกษตรของแต่ละประเทศสมาชิกให้ก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพในการผลิตกล่าวคือ มีต้นทุนในการผลิตต่ำ และมีผลผลิตสูง และสามารถขยายการผลิตส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศได้ เนื่องจากประเทศสมาชิกต่าง ๆ ในกลุ่มอาเซียนเป็นประเทศกสิกรรมเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นความร่วมมือทางด้านการเกษตรถ้าได้รับการร่วมมืออย่างจริงจังแล้วก็จะช่วยให้การเกษตรของประเทศสมาชิกเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ในด้านการเกษตรได้มีการร่วมมือกันผลิตปุ๋ย ซึ่งถ้าโครงการนี้ประสบผลสำเร็จไทยก็จะมีปุ๋ยใช้ได้อย่างเพียงพอและในราคาที่ถูกลง การร่วมทุนกันตั้งฟาร์มเลี้ยงสุกรทางภาคใต้ระหว่างไทยกับสิงคโปร์ ซึ่งฝ่ายไทยเป็นผู้ถือหุ้น 80% ในจำนวนนี้เกษตรกรจะเป็นผู้ถือหุ้นร้อยละ 11 ประมาณ 1 ล้านบาท การลงทุนในขั้นแรกนี้ใช้เงินประมาณ 15 ล้านบาท และสุกรที่ผลิตได้ส่วนหนึ่งจะส่งไปยังตลาดสิงคโปร์ ทั้งนี้จะช่วยผู้เลี้ยงสุกรภาคใต้เป็นสมาชิกด้วย ซึ่งถ้าโครงการนี้สำเร็จก็จะทำให้ไทยสามารถขยายตลาดสุกรไปยังสิงคโปร์ได้มากขึ้น และจะเป็นการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในด้าน

การกีดกันการนำสุกร เข้าจากประเทศไทย นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศ และเป็น การกระจายรายได้ไปยังภาคอื่นของประเทศอีกด้วย และที่สำคัญคือการร่วมมือกัน ในด้าน การฝึกฝนแรงงานและแลกเปลี่ยนความรู้ความชำนาญในด้านต่าง ๆ ทั้งการกสิกรรม การประมง และการป่าไม้ โดยมีการจัดการ ฝึกอบรมและการฝึกอบรมและร่วมกันแก้ไขปัญหา ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศต่าง ๆ เป็นอย่างมาก รวมทั้งประเทศไทย ซึ่งใน ด้านเทคนิคในการผลิตสินค้ากสิกรรม การประมงและป่าไม้ยังค่อนข้างล่าสมัยกว่า ประเทศอื่น แต่สำหรับการดำเนินงานนโยบายการเกษตรรวมกันของอาเซียนแบบประชาคม เศรษฐกิจยุโรปนั้นยัง เป็นความหวังอีกยาวนานมาก

จ.) ด้านการเงิน

วัตถุประสงค์ของความร่วมมือทางการเงินก็เพื่อความสะดวกในการติดต่อ ค้าขายและเป็นเครื่องมือในการขยายการค้าให้เพิ่มขึ้น และนอกจากนี้ก็จะเป็นการช่วย สนับสนุนโครงการต่าง ๆ ที่ต้องเกี่ยวข้องกับด้านการเงินให้ได้รับความสะดวก โครงการ การทางการเงินที่ใ้รับการพิจารณาและกาวหนาพอสมควรได้แก่

1. ข้อตกลงแลกเปลี่ยนเงินตราของประเทศไทยอาเซียน (ASEAN Swap Arrangement)

ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะจัดหาเครดิตระยะสั้น เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศ ภาที่อาเซียนที่ประสบปัญหาการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศแบบชั่วคราว วงเงินที่จะใช้ ในโครงการทั้งสินกำหนดไว้ไม่เกิน 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยประเทศอาเซียนมี สิทธิได้รับความช่วยเหลือครั้งหนึ่งไม่เกิน 40 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

เนื่องจากโครงการนี้ได้เริ่มลงนามโดยผู้ว่าการธนาคารกลางของกลุ่มประเทศ อาเซียนในวันที่ 5 สิงหาคม 2520 จนถึงปัจจุบันระยะเวลาเพียงประมาณ 1 ปีที่ผ่านมา ยังไม่มีประเทศใดขอใช้เงินดอลลาร์จากโครงการนี้รวมทั้งประเทศไทยด้วย สำหรับผลต่อ ประเทศไทย ไทยอาจจะขอใช้เงินดังกล่าวถ้าเกิดความจำเป็นในการขาดแคลน แต่อย่าง ไรก็ตามประโยชน์ดังกล่าวนี้ต่อประเทศไทยมีไม่มากนักเพราะเครดิตนี้เป็นเครดิตระยะสั้น คือมีอายุเพียง 1,2 หรือ 3 เดือนเท่านั้น และการต่ออายุจะกระทำได้อีกไม่เกิน 3 เดือน

และฐานะทางด้านการค้าของประเทศไทยก็ยังไม่ได้กับขาดแคลนเงินตราต่างประเทศในการที่จะซื้อสินค้า นอกจากนี้ยังจะต้องเป็นภาระในการจัดหาเงินดอลลาร์เข้ามาเป็นทุนอีกด้วย

2. ระบบหักบัญชีของอาเซียน

การจัดตั้งระบบขึ้นนี้ขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในด้านการชำระเงินให้แก่ผู้ส่งออกและนำเข้าโดยทำผ่านธนาคารกลางแทนที่จะต้องผ่านตัวแทนของธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นการย่นระยะเวลาจาก 7-15 วัน ลดเหลือเพียง 3 วันเท่านั้น สำหรับผลต่อประเทศไทยอาจจะสรุปได้ดังนี้ คือ

(1) เป็นการประหยัดการใช้เงินตราต่างประเทศเนื่องจากประเทศสมาชิกต้องชำระเฉพาะยอดหนี้สุทธิ อย่างไรก็ตามก็ดี ในกรณีของไทย เมื่อใช้ตัวเลขการค้าในปี 2519 ไทยมีการส่งออกไปยังประเทศอาเซียนอื่น ๆ จำนวน 520 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และนำเข้าจากประเทศอาเซียนอื่น ๆ เพียง 123 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และหากพิจารณาการค้าที่ผ่านระบบหักบัญชีอาจมีเพียงไม่เกินร้อยละ 30 ของการค้าทั้งหมด จะเท่ากับไทยมีการค้าที่สามารถชดเชยได้เพียงปีละไม่เกิน 37 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งหมายความว่าในแง่ของประเทศไทย การประหยัดการใช้เงินตราต่างประเทศมีจำนวนไม่มากนัก โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับมูลค่าการค้าทั้งสิ้นของไทย (ในปี 2519 ส่งออกทั้งสิ้น 2,250 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และนำเข้าทั้งสิ้น 3,342 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

(2) ทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยต้องอาศัยธนาคารพาณิชย์ในศูนย์กลางการเงิน (นิวยอร์กหรือลอนดอน) เพื่อทำการชำระเงินระหว่างกันน้อยลง ซึ่งจะมีผลในด้านการประหยัดค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ด้วย

(3) ในกรณีการส่งออก ธนาคารพาณิชย์จะสามารถได้รับเงินจากธนาคารกลางได้ภายในสองวัน ซึ่งเร็วกว่าที่ได้รับจากธนาคารพาณิชย์ในศูนย์กลางการเงินในปัจจุบัน (ประมาณ 7-16 วัน) ขณะเดียวกันธนาคารพาณิชย์จะได้อำไรน้อยลงเมื่อเทียบกับธุรกิจที่ทำนอกระบบหักบัญชี และจะขาดความยืดหยุ่นในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนพิเศษแก่ลูกค้ารายใหญ่หรือลูกค้าประจำ

- (4) ธนาคารพาณิชย์จะไม่มีภาระความเสี่ยงในเรื่องอัตราแลกเปลี่ยน
- (5) ลูกค้าย่อมได้รับอัตราแลกเปลี่ยนที่ดีขึ้น เพราะอัตราแลกเปลี่ยนที่ธนาคารพาณิชย์คิดกับลูกค้าสำหรับตัวเงิน จะรวมดอกเบี้ยสำหรับระยะเวลาที่ธนาคารพาณิชย์ใช้ในการเรียกเก็บเงินซึ่งเป็นระยะเวลาที่สั้นลง อย่างไรก็ตามธนาคารพาณิชย์ซึ่งได้กำไรจากธุรกิจเงินตราต่างประเทศลดลงอาจหันมาคิดค่าธรรมเนียมต่าง ๆ สูงขึ้น โดยเฉพาะกรณีลูกค้าต้องการทำ forward cover
- (6) ธนาคารพาณิชย์จะมีความจำเป็นต้องดำรงดุลเงินสดไว้กับธนาคารพาณิชย์ในศูนย์การเงินน้อยลง
- (7) กรณีการนำเอา ธนาคารพาณิชย์อาจมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น หากต้องการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ financing ตัวสินค้าเขาไม่ว่าจะเป็นประเภทที่มีกำหนดการชำระเงินหรือประเภทที่ชำระเงินทันที ทั้งนี้อาจมีผลทำให้ลูกค้าสามารถขอ financing จากธนาคารพาณิชย์ได้ยากขึ้นหรือต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงขึ้นด้วย
- (8) ธนาคารกลางจะมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเพิ่มขึ้นและอาจต้องให้ incentive แก่ธนาคารพาณิชย์ เช่น ให้มีส่วนต่างระหว่างอัตราซื้อขายของธนาคารกลางกับอัตราของธนาคารพาณิชย์กว้างกว่าปัจจุบัน โดยการลดช่วงต่างระหว่างอัตราซื้อและขายของตนลงจากอัตราที่ทุนรักษาระดับไว้ในปัจจุบัน และอาจต้องอำนวยความสะดวกในด้านการให้กู้ยืมซื้อลด ซึ่งจะทำให้มีภาระเพิ่มขึ้น
- (9) โดยที่ประเทศไทยมีดุลการค้ากับประเทศอาเซียนเกินดุลเป็นประจำแทบทุกเดือน ดังนั้นจึงอาจคาดได้ว่าประเทศไทยจะต้องมีฐานะเป็นเจ้าหนี้ในระบบหักบัญชีประจำด้วยเท่ากับเป็นการให้เครดิตแก่ธนาคารกลางอื่น ๆ แต่เครดิตดังกล่าวก็กำหนดเป็น ASEAN Unit of Account (AUA) ซึ่งเทียบเท่ากับ SDR จึงมีค่านับคง และได้รับดอกเบี้ยในอัตราใกล้เคียงกับอัตราตลาด

3. โครงการรับช่วงซื้อลดตัวพาณิชย์

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการขยายการค้าภายในกลุ่มอาเซียนให้เพิ่มขึ้น โดยนำมาเป็นเครื่องมือในการให้สิทธิพิเศษในทางการค้าระหว่างประเทศ

อาเซียน สำหรับผลที่จะเกิดกับประเทศไทยนี้อาจพิจารณาได้ 2 ทาง คือ

(ก) ผลที่อาจเกิดขึ้นในด้านการค้า

(ข) ผลกระทบกระเทือนทางการเงินของประเทศ

ก) ผลทางการค้า

ผลทางการค้าจะกระทบทั้งผู้ส่งออกและผู้นำเข้า ในด้านการส่งออก ในปัจจุบันการรับช่วงซื้อลดสำหรับตัวสัญญาใช้เงินนี้เกิดจากการส่งออกเป็นการรับช่วงซื้อลดทั่วไป โดยไม่ก่อให้เกิดสิทธิพิเศษแก่การส่งออกไปประเทศใดประเทศหนึ่ง โดยเฉพาะในอัตราซื้อลดร้อยละ 5 ดังนั้น ถ้าหากต้องการส่งเสริมการค้าภายในกลุ่มอาเซียนเป็นพิเศษโดยวิธีการรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งออก ย่อมหมายถึงว่า หลักเกณฑ์ในการรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งออกไปยังประเทศในกลุ่มอาเซียน จะต้องให้ประโยชน์แก่ผู้ส่งออกมากกว่าที่เป็นอยู่โดยอาจจะเป็นไปในรูปอัตราการรับช่วงซื้อลดที่ต่ำกว่า หรือในระยะครบกำหนดของตัวสัญญาใช้เงินที่ยาวกว่า หรือทั้งสองอย่าง ซึ่งในประเด็นนี้จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้องมีความเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงระยะครบกำหนดของตัวสัญญาใช้เงินคงกระทำยาก เพราะจะต้องแก้ไขกฎหมายเพื่อวัตถุประสงค์นี้ นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่า ระยะครบกำหนดของตัวสัญญาใช้เงินในกรณีของประเทศไทยก็ยาวกว่าประเทศอื่นในกลุ่มอยู่แล้ว จึงไม่น่าจะมีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นถ้าจะต้องมีการเปลี่ยนแปลง ก็ควรจะให้เป็นการเปลี่ยนอัตราการรับช่วงซื้อลดมากกว่า โดยอาจจะให้เป็นร้อยละ 4 สำหรับอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะติดกับธนาคารพาณิชย์และร้อยละ 6 สำหรับอัตราที่ธนาคารพาณิชย์จะติดกับผู้ส่งออก

การพิจารณาว่ามาตรการดังกล่าวจะทำให้ประเทศไทยสามารถส่งสินค้าออกไปยังกลุ่มอาเซียนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนเท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับสมมติฐานที่ว่า เมื่อมีการลดอัตรารับช่วงซื้อลดแล้ว อัตราการลดจะถูกผันไปยังผู้ซื้อในรูปของการลดราคาสินค้า และเมื่อราคาสินค้าลดลงก็จะทำให้มีความต้องการในสินค้านั้นเพิ่มขึ้น เพื่อที่จะให้ประโยชน์แก่ประเทศโดยรวม การพิจารณาในด้านสินค้าออกจึงควรที่จะจำกัดประเภทของสินค้า

ที่จะได้รับการส่งเสริมให้เป็นสินค้าประเภทอุตสาหกรรมมากกว่าสินค้าชนิดอื่น เพราะสินค้าประเภทนี้มีความยืดหยุ่นทางด้านอุปทานมากกว่าสินค้าประเภทอื่นและก่อให้เกิดการขยายตัวทางการค้ามากขึ้นด้วย

สำหรับการรับช่วงซื้อลดค่าพาณิชยซึ่งเกิดจากการนำเข้าจากประเทศภายในกลุ่มอาเซียนการให้ความช่วยเหลือทางการเงินสำหรับการนำสินค้าเข้าเป็นสิ่งที่ไม่น่าสนับสนุนนัก ในการค้าระหว่างประเทศ สำหรับประเทศซึ่งขาดดุลการค้าปีละมากๆ เช่น ในกรณีของประเทศไทย ดังนั้นหากจำเป็นต้องใช้มาตรการนี้ ควรมีการเลือกประเภทสินค้าที่ควรได้รับความช่วยเหลือทางการเงินอย่างรอบคอบ พร้อมทั้งคำนึงถึงผลที่จะได้จากสินค้านั้นที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว ฉะนั้นสินค้าที่ควรที่จะเลือกควรจะเป็นสินค้าประเภททุน และปัจจัยการผลิตอื่น ซึ่งจะยังเป็นประโยชน์สำหรับการผลิตสินค้าประเภทส่งออกหรือเป็นปัจจัยการผลิตที่ไม่ได้ผลิตขึ้นภายในประเทศ

ข) ผลทางการเงิน

จากการพิจารณาทางการเงิน การขายอมรับว่าจะจำกัดประเภทสินค้าในการส่งออกเป็นสินค้าประเภทอุตสาหกรรม โอกาสการขยายตัวทางการค้าจะมีมากขึ้นซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นเงินที่จะใช้ในการส่งเสริมจะต้องเพิ่มตามไปด้วยตามการขยายตัวของการค้า แต่การเพิ่มวงเงินที่จะใช้ในการรับช่วงซื้อลดจะมีผลทำให้สภาพคล่องของระบบธนาคารพาณิชย์สูงขึ้น และในที่สุดปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจจะขยายตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งจะมีผลกระทบต่อระดับราคาในประเทศเป็นอันนับต่อไป สำหรับการรับช่วงซื้อลดในกรณีสินค้านำเข้าก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหาทางการเงินได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะไม่เคยมีการรับช่วงซื้อลดประเภทนี้มาก่อน นอกจากการช่วยเหลือเป็นครั้งคราวในเหตุการณ์ฉุกเฉินเท่านั้น (เช่น ในกรณีปุ๋ยและสิ่งทอในระหว่างปี 2517 - 2519) ดังนั้นจึงเห็นควรให้วงเงินสำหรับการรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงิน ซึ่งเกิดจากการส่งออกและนำเข้าภายในกลุ่มประเทศอาเซียนนี้ อยู่ในวงเงินใหญ่ที่กำหนดไว้แต่ละปีเพื่อรักษาไว้ซึ่งความสมดุลระหว่างภาคการเงินและภาคเศรษฐกิจจริง ทั้งนี้ขอมอบหมายความว่าการรับช่วงซื้อลดซึ่งเกิดจากรัฐกิจอื่นอาจจะต้องถูกตัดทอนลงไปบ้าง

อนึ่ง ควรตั้งเป็นข้อสังเกตด้วยว่าวงเงินสำหรับการรับช่วงมีผลของตัวสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการนำเขาควรให้ไม่มากนัก เพราะปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ทั่วโลกมี "financing facilities" จากต่างประเทศอยู่แล้ว แต่มีอะไรรับจากประเทศที่พัฒนาแล้ว การให้ความช่วยเหลือจึงควรเป็นการปิดช่องว่างระหว่างประเทศที่ส่งออกรังพัฒนาแล้ว กับประเทศส่งออกภายในกลุ่มอาเซียน เพื่อให้มีโอกาส "ทดแทนกัน" ดังนั้น การพิจารณากฎเกณฑ์และเงื่อนไขของการรับช่วงมีผลควรจะคำนึงถึงความสัมพันธ์กับที่มาของแหล่งเงินทุนอีกด้วย คือให้อัตรารับช่วงมีผลที่จะกำหนดขึ้นสัมพันธ์กับอัตราที่ธนาคารพาณิชย์ได้จากต่างประเทศ โดยอาจให้คิดเปรียบบางเล็กน้อย ทั้งนี้เพื่อเป็นการจูงใจให้มีการหันมาสนใจตลาดในประเทศกลุ่มอาเซียนมากขึ้น

อย่างไรก็ตามการดำเนินงานทางการเงินทั้งการจัดตั้งระบบหักบัญชีและโครงการรับช่วงมีผลตัวพาณิชย์ ยังไม่มีการนำมาใช้ เป็นเพียงแต่ศึกษาเพื่อจัดให้มีการดำเนินการต่อไปในอนาคต

ฉ. ด้านการขนส่งสินค้าทางเรือระหว่างประเทศ

ความร่วมมือทางการเดินเรือจะมีผลต่อการขยายตัวทางการค้าภายในกลุ่มอาเซียนเป็นอย่างมาก ถ้ากลุ่มอาเซียนสามารถจัดตั้งชมรมการเดินเรือระหว่างประเทศ และสามารถมีเรือขนส่งสินค้าระหว่างประเทศเป็นของกลุ่มเองค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าจะลดลงไปได้อย่างมาก ทำให้ราคาสินค้าที่ขายกันเองภายในกลุ่มและราคาสินค้าที่ประเทศภายในกลุ่มส่งไปยังประเทศนอกกลุ่มถูกลงและสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ โดยเฉพาะประเทศไทย ซึ่งแต่ละปีใช้เรือบรรทุกของตนเองขนส่งสินค้าไปยังต่างประเทศน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับประเทศอื่นในบรรดาประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกัน คือใช้เรือตนเองขนส่งประมาณร้อยละ 3.6 ก็ย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์มาก และจะสามารถแก้ปัญหาความล่าช้าในการขนส่งสินค้าไม่ทันความต้องการของลูกค้า และการรวมตัวกันในด้านการเดินเรืออย่างเข้มแข็งก็จะเพิ่มความสามารถในการต่อรองกับชมรมสายการเดินเรืออื่น ๆ อาทิเช่น ชมรมสายการเดินเรือตะวันออกไกล (Far Eastern Freight Conference-FEFC) ซึ่งคอยดีโอกาสเพิ่มการระวางอยู่ตลอดเวลาอย่างไม่มีเหตุผลเท่าที่ควรให้มากยิ่งขึ้นด้วย

ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการเดินทางที่กระทบประเทศไทยอยู่ในขณะนี้เกี่ยวกับเรื่องชาวโศคซึ่งแต่เดิมญี่ปุ่นและไต้หวันซึ่งเป็นลูกค้าประจำของไทยและซื้อชาวโศคจากไทย เป็นจำนวนมากทุกปีกำลังเริ่มหันไปซื้อชาวโศคจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งสาเหตุหนึ่งมาจากภาวะว่างในการขนส่งชาวโศคจากไทยไปยังญี่ปุ่นและไต้หวันแพงกว่าการว่างที่ขนส่งจากสหรัฐมาญี่ปุ่นและไต้หวันทำให้ราคาชาวโศคที่ไทยส่งไปขายญี่ปุ่นและไต้หวันมีราคาสูงกว่าชาวโศคสหรัฐ ฉะนั้นความร่วมมือทางการเดินทางระหว่างประเทศเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาการขนส่งสินค้าทางเรือของอาเซียนจึงเป็นเรื่องที่ประเทศไทยสมควรที่จะให้การสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง

ช. ด้านการเผยแพร่สินค้า

เป็นการวิเคราะห์ความร่วมมืออันสุดท้ายที่จะกล่าวถึงเกี่ยวกับความร่วมมือภายในกลุ่มอาเซียน ความร่วมมือในการเผยแพร่สินค้าเป็นเครื่องมือสนับสนุนการขยายตัวทางการค้าโดยตรง การเผยแพร่สินค้าของกลุ่มอาเซียนเท่าที่ผ่านมา มีทั้งการแสดงสินค้าประจำแบบตั้งศูนย์แสดงสินค้า ซึ่งจัดใหม่ขึ้นซึ่งเริ่มในประเทศไทย แต่ดำเนินการได้เพียง 2-3 ปี ก็ต้องล้มเลิกไป เพราะภาวะการค้าและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งข้อตกลงระหว่างกันภายในกลุ่มยังไม่สมบูรณ์พอจะเป็นเครื่องสนับสนุนให้ดำเนินการตั้งศูนย์แสดงสินค้าประจำใดในขณะนี้จึงมีแต่การแสดงสินค้าทั้งภายในกลุ่มอาเซียนเอง เช่น เดือนเมษายน - พฤษภาคม 2520 มีการแสดงสินค้าที่กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ก็มีมีการแสดงสินค้าอาเซียนที่ออสเตรเลีย ระหว่างวันที่ 23-28 ตุลาคม 2521 ซึ่งประเทศไทยสามารถขายสินค้าได้มากเป็นอันดับหนึ่งในงานแสดงสินค้าในครั้งนี้ และจากข้อตกลงอันใหม่ก็จะมี การหมุนเวียนกันแสดงสินค้าทุก ๆ 2 ปี โดยจะเริ่มที่ประเทศสิงคโปร์ก่อน ซึ่งเมื่อโครงการนี้ดำเนินการไปได้แล้ว ก็จะเป็นส่วนช่วยทำให้ไทยสามารถประเมินผลความร่วมมือด้านการค้าภายในกลุ่มว่าดำเนินการดีหันไปเพียงใดและการเปรียบเทียบระหว่างสินค้าไทยและสินค้าของกลุ่มประเทศสมาชิกว่ามีความก้าวหน้าและแตกต่างกันในด้านการพัฒนาเทคนิคการผลิตเพียงใด ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยกระตุ้นการพัฒนาทั้งทางการผลิตและการค้าของประเทศไทยเอง

การวิเคราะห์ผลที่ประเทศไทยจะได้รับจากความร่วมมือทางการค้าและเศรษฐกิจ
ระหว่างอาเซียนกับประเทศหรือกลุ่มประเทศภายนอก

มีประเทศและกลุ่มประเทศภายนอกหลายประเทศที่ให้ความสำคัญแก่กลุ่มประเทศ
อาเซียน ทางประเทศก็ยื่นมือเข้ามาให้ความร่วมมือช่วยเหลือ บางประเทศก็ออกแถลงการณ์
ว่าจะให้ความสนับสนุน บางประเทศก็คอยเฝ้าจับตาดูพฤติกรรมของกลุ่มประเทศอาเซียน
อย่างไรก็ดีการที่ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมอาเซียนก็ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์
แก่ประเทศไทยโดยเฉพาะทางการค้าและเศรษฐกิจสาขาอื่น ๆ มากกว่าการติดต่อกับ
ประเทศเหล่านั้นโดยลำพังประเทศเดียว เพราะการรวมตัวกันย่อมเพิ่มอำนาจในการต่อ
รองให้มากยิ่งขึ้น

ประเทศนอกกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มอาเซียนและให้ความช่วยเหลือกลุ่มอา
เซียนอย่างเป็นทางการที่จะนำมาวิเคราะห์ในที่นี้ได้แก่ กลุ่มประเทศเศรษฐกิจยุโรป (EEC)
ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และแคนาดา ซึ่งจะแยกวิเคราะห์เป็นราย
ประเทศ ดังนี้

ก. ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป

(1) ประชาคมเศรษฐกิจยุโรปเป็นประเทศคู่ที่สำคัญอันดับสามของไทย
รองจาก ญี่ปุ่นและสหรัฐ มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศประชาคมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ
โดยเฉลี่ยระหว่างปี 2515 - 2519 ประมาณปีละ 7,224.6 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ
16.9 ของมูลค่าการค้าส่วนรวมทั้งหมด¹ โดยเฉพาะในปี 2520 ประเทศไทยได้
ค้าขายกับประชาคมฯ เป็นมูลค่า 29,254 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 17.7 ของมูลค่า
การค้ารวม ในจำนวนนี้เป็นมูลค่าสินค้าออก 15,574 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 22

¹ อัญชานา ศิริรักษ์ "โครงสร้างสินค้าเข้าของประชาคมเศรษฐกิจยุโรปและดูทางการ
ขยายการส่งออกของประเทศไทยไปประชาคมเศรษฐกิจยุโรป" วารสารเศรษฐกิจการพา
ณิชย ปีที่ 6 ฉบับที่ 89 (มิถุนายน 2521) : 60 - 65

ของมูลค่าส่งออกรวม และเป็นมูลค่าสินค้าเข้า 13,680 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 14.5 ของมูลค่านำเข้ารวม¹

ดุลการค้ระหว่างไทยกับกลุ่มประชาคมฯ ไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้ามาตลอดยกเว้นในปี 2519 และ 2520 ซึ่งไทยเกินดุลการค้ากลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรป 3,892 ล้านบาท และ 1,897 ล้านบาทตามลำดับ ประเทศไทยเกินดุลการค้ามาตลอดและมีมูลค่ามากที่สุดโตแก่ประเทศเนเธอร์แลนด์ ประเทศไทยขาดดุลการค้ามากที่สุดโตแก่สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน

(2) สินค้าออกที่สำคัญที่ประเทศไทยส่งไปจำหน่ายยังประชาคมฯ ที่สำคัญโตแก่ มันสำปะหลังอัดเม็ด ดินบุกที่ยังมีได้จัดทำสำเร็จรูป ผ้าทอด้วยเส้นใยประดิษฐ์ชนิดทำเป็นเส้นยาว ผ้าทอด้วยฝ้าย เครื่องแต่งกายชั้นนอกของผู้หญิง เด็กหญิงและเด็กอ่อน เครื่องแต่งกายชั้นในของผู้ชายและเด็กชาย หังสเคนหรือ วูลแฟรม ปลาหมึกแปะแข็ง สับปะรดกระป๋อง ใบยาสูบ เครื่องใช้ในบ้านทำด้วยไม้ แผ่นไม้วีเนียร์ เพชรนิลจินดา

(3) สินค้าเข้าที่สำคัญที่ประเทศไทยนำเข้าจากประชาคมฯ โตแก่ หมอน้ำ เครื่องจักร เครื่องใช้กลและส่วนประกอบ ยานพาหนะทางบก เหล็ก เหล็กกล้า และของที่ทำความสิ่งดังกล่าว เคมีภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์เคมีเบ็ดเตล็ด ผลิตภัณฑ์นม ไข่ และน้ำผึ้ง เป็นต้น

1. ปัญหาที่ประเทศไทยประสบในการขยายการค้ากับกลุ่มประชาคมฯ

ซึ่งก็เหมือนกับประเทศสมาชิกอื่น ๆ ในสมาคมอาเซียน คือ

ก) ปัญหาเกี่ยวกับพิกัดอัตราภาษีศุลกากร (Tariff barriers)

ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป ตั้งขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นตลาดรวม

(Common market) คือการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เพื่อจำกัดสิ่งกีดขวางทางการค้าออกหมดหรือใช้นโยบายการค้าเสรีในระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันและตั้งกฎเกณฑ์การค้ารวมทั้งอัตราภาษีร่วมกันกับประเทศนอกกลุ่มประชาคมฯ ดังนั้นสินค้าที่ส่งไปขายจากประเทศ

¹ เรื่องเดียวกัน หน้า 173

นอกกลุ่มย่อมจะเสียภาษีสูงกว่าภายในประเทศสมาชิกด้วยกัน โดยเฉพาะสินค้าเกษตรซึ่งประเทศไทยส่งออกเป็นส่วนใหญ่จะถูกกีดกันด้วยนโยบายเกษตรร่วมกันของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรป

ข) ปัญหาที่ไม่มีพิกัดอัตรา (Non-tariff barriers)

ใดแก่การจำกัดการนำเข้าและการเลือกปฏิบัติของประชาคมฯ ต่อการนำเข้าสินค้าเขา ในการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายยังประชาคมฯ ไทยต้องประสบกับปัญหาในการแข่งขันกับกลุ่มประเทศแอฟริกา ซึ่งเป็นสมาชิกรวม (Associate members) หรือกลุ่มอนุสัญญาโลเม (Lome Convention) ของประชาคมเศรษฐกิจยุโรปในสินค้าหลายชนิด เช่น สับปะรดกระป๋อง ไทยต้องแข่งขันกับไอวอรีโคสต์ และเคนยา เพราะประเทศดังกล่าวสามารถนำสับปะรดกระป๋องเขาไปในประชาคมฯ ได้โดยไม่ต้องเสียภาษีศุลกากร ในขณะที่ผู้ส่งออกของไทยต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละ 12 และ 15 ตามประเภทของสับปะรดกระป๋องที่กำหนด ซึ่งแม้จะเสียในอัตรากว่าเท่าเดิม เนื่องจากได้รับประโยชน์จากจี.เอส.พี. แต่ก็ยังกล่าวได้ว่า การส่งออกของไทยยังเสียเปรียบในเชิงการค้าอย่างมาก อันเป็นอุปสรรคต่อการขยายตลาดสินค้า

ปัญหาดังกล่าวทั้งเกี่ยวกับพิกัดอัตราภาษีศุลกากรและปัญหาที่ไม่มีพิกัดอัตราภาษีศุลกากรได้รับการผ่อนคลายลงบ้างด้วยการที่กลุ่มประชาคมฯ ให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไปแก่กลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา (กลุ่ม 77) ซึ่งรวมทั้งกลุ่มสมาคมอาเซียนด้วย อย่างไรก็ตาม การให้สิทธิพิเศษดังกล่าว ประเทศไทยก็ยังประสบปัญหา คือประโยชน์ที่ประเทศไทย ได้รับจากระบบสิทธิพิเศษทางศุลกากรทั่วไป (GSP) เมื่อพิจารณาตามรายการสินค้าที่อยู่ในข่ายได้รับสิทธิพิเศษฯ (Product coverage) แล้ว จะเห็นว่าประเทศไทยได้รับประโยชน์ไม่มากนัก เพราะรายการสินค้าที่ให้สิทธิพิเศษฯ ส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทอุตสาหกรรมและกึ่งอุตสาหกรรมซึ่งประเทศไทยมีส่งออกแต่เพียงส่วนน้อย พลังการแข่งขันในตลาดโลกมีไม่มาก และหากเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ สิงคโปร์ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ แล้ว ประเทศไทยยังคงเสียเปรียบอยู่ในการใช้ระบบสิทธิพิเศษฯ ทั้งนี้ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น

(1) ลักษณะสินค้าออกของไทยส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทเกษตรกรรม นอกจากนี้แล้วสินค้าเกษตรกรรมที่ได้รับสิทธิพิเศษฯ ก็เป็นสินค้าที่ประเทศไทยมีส่งออกน้อย ส่วนสินค้าที่ประเทศไทยมีส่งออกมากก็ไม่อยู่ในข่ายได้รับสิทธิพิเศษฯ

(2) สินค้าอุตสาหกรรมที่มีส่งออกน้อย เจือจางการผลิตก็ยังไม่ถูกต้องตามที่ประชาคมฯ ได้ระบุไว้หรือกำหนดขึ้น ตัวอย่างเช่น สินค้าประเภทเครื่องรับวิทยุ ประชาคมฯ ได้กำหนดเงื่อนไขว่าควยแหล่งกำเนิดของวัตถุดิบและส่วนประกอบไว้อย่างเคร่งครัด จนเป็นเหตุให้การส่งออกซึ่งสินค้าประเภทนี้ของไทยต้องได้รับความกระทบกระเทือนมาก

ซึ่งเรื่องนี้ยังคงเป็นปัญหาในระดับกลุ่มประเทศอาเซียน รวมทั้งประเทศไทยด้วยที่จะต้องมีการเจรจาต่อรองในเรื่องหลักแหล่งกำเนิดสะสม (Cumulative rule of origin) กันต่อไป

(3) การจำกัดการนำเข้าและเพดานการนำเข้า (Quotas and Ceilings) เป็นอุปสรรคอีกประการหนึ่งต่อการส่งสินค้าไปยังประชาคมฯ ประเทศไทยมีสินค้าอุตสาหกรรมส่งไปประชาคมฯ ไม่กี่ชนิด แต่ปรากฏว่าชนิดที่ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกลับถูกจำกัดโควตาอันใดแก่ สินค้าประเภทสิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอ เครื่องแต่งกายและอุปกรณ์การแต่งกายทำด้วยผ้า เพราะประชาคมฯ กำหนดเป็นสินค้าประเภท Sensitive และกำหนดโควตาการนำเข้าไว้อย่างเคร่งครัด

(4) ปัญหาการพาณิชย์นาวี ซึ่งประเทศไทยยังต้องอาศัยเรือขนส่งจากต่างประเทศ ซึ่งเก็บค่าธรรมเนียมเรือไว้มาก และระยะเวลาการเดินทางใช้เวลามาก 80 วัน ทำให้เสียเวลา จึงไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าจากประเทศที่ส่งออกซึ่งสินค้าประเภทเดียวกับไทยแต่มีระยะทางไกลกว่าได้

(5) ปัญหาการแข่งขันจากประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นสมาชิกสมทบในแอฟริกา คาริบเบียน และแพซิฟิก 46 ประเทศ ที่ได้รับสิทธิพิเศษทางการค้า ให้ส่งสินค้าเข้าไปจำหน่ายในประชาคมฯ ได้ โดยปลอดภาษีหรือโดยไม่ต้องประสบอุปสรรคใดๆ นอกจากนั้นแล้ว ประเทศไทยยังต้องประสบปัญหาที่ประชาคมฯ ให้การสนับสนุนผู้ผลิตสินค้า

ที่สามารถนำไปใช้ทดแทนผลิตภัณฑ์ที่ต้องนำเข้าได้ภายในประเทศสมาชิกประชาคมฯ เอง โดยวิธีต่าง ๆ เช่น ให้เงินอุดหนุนในการผลิตและส่งออกเป็นต้น

(6) ปัญหาภาษีขาเข้ามีอัตราสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าประเภทเกษตรกรรมซึ่งนอกจากภาษีศุลกากรแล้ว ประชาคมฯ ยังเรียกเก็บภาษีเสริม (levy) ซึ่งเป็นอัตราที่ใดกำหนดขึ้นสำหรับสินค้าที่ประเทศสมาชิกประชาคมฯ ผลิตได้เอง แต่มีราคาภายในตลาดประชาคมฯ สูงกว่าราคาในตลาดโลก ทั้งนี้เพื่อประกันสินค้าเกษตรกรรมของประชาคมฯ เองให้สามารถแข่งขันกับสินค้าที่มาจากต่างประเทศได้ ในกรณีของประเทศไทยนั้น เราต้องเสียภาษีเสริม (Levy) สำหรับข้าวในอัตราที่สูงมากและยังมีปัญหาเรื่องใบอนุญาตการนำเข้าข้าวอีกด้วย

ในเรื่องปัญหาของประเทศไทยในการใช้ประโยชน์จากระบบสิทธิพิเศษ (GSP) นี้ก็ได้มีการปรึกษาหารือกันหลายครั้ง ระหว่างคณะผู้แทนประชาคมฯ กับหน่วยราชการต่าง ๆ ตลอดจนบรรดาผู้ผลิต ผู้แทนสมาคมการค้า และผู้ส่งออกของไทยหลายครั้งหลายหน ก็ได้มีการตั้งข้อสังเกตกันว่า สินค้าไทยยังมีโอกาสดีในตลาดประชาคมฯ อีกมาก แต่น่าสังเกตว่าเท่าที่ผ่านมามีประเทศไทยยังใช้สิทธิไม่มากเท่าที่ควร จึงควรจะได้มีการแก้ไขและปรับปรุงกลไกต่าง ๆ เพื่อเร่งรัดการใช้สิทธิการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการในเรื่องระบบสิทธิพิเศษฯ และวิธีปฏิบัติให้ถึงมือผู้ผลิตและส่งออกรายจริงจัง นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นมาก

จากการรวมกันเป็นกลุ่มของสมาคมอาเซียนทำให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์ในการรวมพลังการเรียกร้องร่วมกันในรูปของการติดต่อไม่ว่าจะโดยผ่านการติดต่อโดยตรงอย่างเป็นทางการระหว่างผู้แทนของประชาคมยุโรปกับผู้แทนของกลุ่มประเทศอาเซียน หรือโดยผ่านการดำเนินการจากคณะกรรมการอาเซียนบรัสเซลส์ หรือโดยการประชุมกลุ่มศึกษาร่วมกันก็ตาม นำมาซึ่งความสำเร็จหลายประการ ที่สำคัญก็คือ การแก้ไขปัญหาทางการค้าและความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการอื่น ๆ

ในส่วนที่เกี่ยวกับการค้า ประชาคมฯ ได้พยายามปรับปรุงระบบสิทธิพิเศษให้เป็นประโยชน์แก่อาเซียนมากขึ้น โดยได้ขยายรายการสินค้าที่จะให้ได้รับสิทธิ

พิเศษ (Product coverage) ตามที่อาเซียนเสนอไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดอกกล้วยไม้ (Fresh and Cut Orchids) พิกัด CCT. ex. 06.03 A.I. และ II ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง เพราะประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกซึ่งดอกกล้วยไม้มากที่สุด นับจากวันที่ 1 มกราคม 2518 ประเทศใดๆ ก็ได้ลดภาษีนำเข้าสำหรับกล้วยไม้ลงเรื่อย ๆ ซึ่งนับว่าประเทศไทยได้รับประโยชน์อย่างยิ่ง

สินค้าดัดมาที่ได้รับสิทธิพิเศษฯ คือ น้ำมันปาล์ม เมล็ดน้ำมันปาล์มที่ใช้ในการบริโภคและกิจการอุตสาหกรรม น้ำมันมะพร้าว พริกไทย ใบยาสูบชนิด (Flue-cured Virginia) สับปะรดกระป๋อง กุ้งสด ปลาหมึกสด น้ำปลาและน้ำซอส เป็นต้น

สรุปได้ว่า ประชาคมยุโรปยอมรับข้อเสนอของอาเซียนในเรื่อง

- (1) ให้ Product coverage แก่กลุ่มอาเซียนเสนอขอบางรายการ
- (2) การลดอัตราภาษีศุลกากรแก่สินค้าบางชนิด
- (3) ให้โควตาเขตแดนการนำเข้าและส่วนแบ่งการนำเข้า (Butoirs)

แก่สินค้าบางรายการ

(4) ยอมรับหลักการว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าสะสม (Cumulative Rules of Origin) แต่เป็นแต่เพียง Partial Cumulation เท่านั้น แต่กลุ่มอาเซียนขอให้เป็น Full Cumulation¹

นอกจากนี้ประชาคมฯ ยังยอมรับข้อเสนอของอาเซียนในเรื่องหลักถิ่นกำเนิดสะสมและได้ออกกฎพิเศษของประชาคมฯ ขึ้นมาเพื่อยกเว้นหลักการที่กล่าวไว้แต่เดิม สำหรับ

¹ Partial cumulation หมายถึง สินค้าทุกชิ้นที่นำมาประกอบกันเข้าต้องได้รับสิทธิพิเศษตามระบบ GSP และเมื่อประกอบกันแล้วก็ยังเป็นสินค้าที่ได้รับ GSP สำหรับ Full cumulation หมายถึง สินค้าที่จะนำมาประกอบกันเข้าไม่จำเป็นจะต้องได้รับสิทธิตามระบบ GSP ทุกชิ้นเสมอไป แต่เมื่อประกอบกันแล้วเป็นสินค้าที่ได้รับสิทธิตามระบบ GSP ก็เป็นอันใช้ได้

กลุ่มประเทศอาเซียน ตลอดจนรวมถึงกลุ่มภูมิภาคอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความร่วมมืออย่างใกล้ชิดทางเศรษฐกิจของอาเซียนตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2518 เป็นต้นไป โดยมีหลักเกณฑ์ว่า

(1) สินค้าที่ผลิตขึ้นในประเทศอาเซียน เมื่อประกอบกันเข้าเป็นสินค้าสำเร็จรูปก็จะได้รับสิทธิพิเศษทางศุลกากร โดยถือว่ามิได้เกิดจากประเทศอาเซียน

(2) สินค้าที่ประกอบด้วยชิ้นส่วนจากประเทศสมาชิกอาเซียนหลายประเทศที่ให้อินส่วนที่มีมูลค่าสูงสุดก็จะถือว่าประเทศนั้นเป็นผู้ให้กำเนิดสินค้านั้น โดยไม่คำนึงถึงว่าประเทศใดเป็นผู้ส่งสินค้านั้นไปสู่ประชาคมฯ สำหรับการตัดส่วนแบ่งโควตาในการให้สิทธิพิเศษทางศุลกากรนั้นประชาคมฯ ก็จะตัดจากโควตาของประเทศที่ให้อินส่วนที่มีมูลค่าสูงสุด และตัดโควตาในประเภทสินค้าสำเร็จรูปที่ทางประชาคมฯ ได้รับ

(3) คณะกรรมการประสานงานพิเศษของอาเซียน (Special Coordinating Committee of ASEAN Nation: SCCAN) จะต้องยอมรับที่จะเคารพและบังคับให้ปฏิบัติตามข้อบังคับเกี่ยวกับการออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสะสมของสินค้าของประชาคมฯ

อย่างไรก็ดี แม้ว่าประชาคมฯ จะได้ตกลงให้ประเทศสมาชิกอาเซียนใช้ระเบียบนี้ได้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2518 เป็นต้นมาก็ตามแต่ในที่ประชุมคณะกรรมการประสานงานพิเศษของอาเซียน (SCCAN) ปี 2518 มีความเห็นพ้องกันว่า ระเบียบดังกล่าวให้ประโยชน์แก่สินค้าออกของกลุ่มอาเซียนไม่มากเท่าที่ควร เพราะมีข้อจำกัดหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาคมฯ ไม่รวมสินค้าประเภทสิ่งทอไว้ภายใต้ระเบียบนี้ จึงขอให้ประชาคมฯ พิจารณาแก้ไขระเบียบใหม่ตามที่บันทึกร่วมของอาเซียนที่เคยเสนอไปแล้ว โดย

- ขอให้ใช้ระเบียบว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าแบบสะสมคลุมถึงสินค้าทุกชนิดโดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งทอ

- ขอให้ใช้ระเบียบนี้มีลักษณะยืดหยุ่นได้ โดยขอให้เป็นแบบ full cumulation แทน partial cumulation ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

- ขอให้ยกเลิกเงื่อนไขเกี่ยวกับการจำกัดการใช้วัตถุดิบหรือส่วนประกอบจากประเทศนอกกลุ่มอาเซียนไม่เกิน 5% ของราคาสินค้าสำหรับสินค้าที่มีข้อกำหนดทางกระ

บวนการผลิต (processing criterion)

- กำหนดให้ประเทศสุดท้ายที่ส่งสินค้าไปประชาคมฯ เป็นประเทศแหล่งกำเนิดสินค้า ไม่ใช่ประเทศที่ทำการแปรรูปและทำให้สินค้ามีมูลค่าเพิ่มมากที่สุดเป็นประเทศแหล่งกำเนิดสินค้า

ซึ่งคำร้องขอของอาเซียนดังกล่าวนี้ นาย Massimo Giffoni เจ้าหน้าที่ประชาคมฯ ได้ชี้แจงในโอกาสที่มาร่วมสัมมนาเรื่องระบบการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรทั่วไประหว่างประชาคมเศรษฐกิจยุโรปกับประเทศไทย ที่กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 8 - 14 กันยายน 2519 ว่าสิ่งทอเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งของประชาคมฯ เพราะในประชาคมฯ มีคนทำงานในโรงงานสิ่งทอประมาณ 4 ล้านคน จำเป็นจะต้องป้องกันการว่างงานของคนเหล่านั้นด้วย และว่าในขณะที่ยังไม่อาจขยายให้ full cumulation ได้ เพราะต้องการให้ประเทศกำลังพัฒนาได้รับสิทธิโดยตรงมากที่สุด ไม่เช่นนั้นแล้ว ผลประโยชน์จะไปตกแก่ประเทศนอกกลุ่มที่พัฒนาแล้ว อนึ่ง สินค้าสิ่งทอของไทยยังไม่เคยส่งไปขายประชาคมฯ ได้มากถึงระดับ ceiling เลย อย่างไรก็ตาม ประชาคมฯ อาจพยายามจะทำให้การค้าระหว่างอาเซียนกับประชาคมฯ เป็นไปโดยเสรีมากขึ้นและพยายามร่วมมือกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย มีข้อพึงสังเกตไว้ ณ ที่นี้ว่า ในขณะที่ประเทศไทยและสมาชิกประเทศอาเซียนอื่น ๆ ยังคงนำเครื่องจักรเข้ามาจากประชาคมฯ เพื่อใช้ในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมหรือกิ่งอุตสาหกรรม เข้าไปจำหน่ายยังประชาคมฯ เอง กลับถูกประชาคมฯ ก็กั้นการนำเข้า เช่น เราสั่งซื้อเครื่องจักรมาใช้ทอผ้า เราก็ควรจะมีสิทธิที่จะส่งผ้าเข้าไปจำหน่ายยังประชาคมฯ ได้อย่างเสรี อย่างไรก็ตามการเจรจาในด้านต่าง ๆ ก็ยังคงจะต้องดำเนินต่อไปและสะดวกและคล่องตัวขึ้น เพราะได้มีการลงนามตกลงให้คณะกรรมการการค้าประชาคมเศรษฐกิจยุโรปมาเปิดสำนักงานในกรุงเทพฯ ซึ่งจะเป็นอย่างนี้จะเป็นศูนย์รวมการค้าระหว่างอาเซียนกับประชาคมเศรษฐกิจยุโรป

สำหรับความช่วยเหลืออื่น ๆ ที่จะให้ประโยชน์แก่ประเทศไทยได้แก่ความช่วยเหลือในด้านการศึกษาความร่วมมือในด้านการลงทุน การถ่ายทอดความรู้ทางเทคโนโลยี และโครงการอื่น ๆ ที่ได้กล่าวไว้

ข. ญี่ปุ่น

ญี่ปุ่น เป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญที่สุดของไทยทั้งในค่านสินค้าเข้าและสินค้าออก ในระยะที่ผ่านมาประเทศไทยทำการค้ากับญี่ปุ่นประมาณ 1 ใน 3 ของมูลค่าการค้าทั้งหมดโดยประเทศไทยเป็นฝ่ายเสียเปรียบดุลการค้าเป็นจำนวนมากมาตลอด คือ ระหว่างช่วงปี 2515-2519 ไทยส่งสินค้าออกไปญี่ปุ่นเฉลี่ยปีละ 10,850 ล้านบาท นำเข้าจากญี่ปุ่นปีละ 18,196 ล้านบาท และเสียเปรียบดุลการค้าญี่ปุ่นเฉลี่ยปีละ 7,457 ล้านบาท และในปี 2520 เป็นปีที่ไทยขาดดุลการค้ามากที่สุดคือมีมูลค่าถึง 16,439.1 ล้านบาท ซึ่งเท่ากับร้อยละ 71.55 ของยอดขาดดุลทั้งหมด¹

จากภาวะการค้าและการขาดดุลตามที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าประเทศไทยจำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขภาวะขาดดุลการค้ากับญี่ปุ่นให้ได้ผลอย่างจริงจัง ซึ่งประเทศไทยก็ได้ดำเนินการแก้ไข เช่น การเจรจาในการกำหนดสินค้าเป้าหมายเพื่อให้ญี่ปุ่นได้ซื้อสินค้าตามเป้าหมายให้ได้ปริมาณตามที่กำหนดเอาไว้ แต่ในทางปฏิบัติที่แท้จริงแล้วการกำหนดปริมาณของสินค้าที่จะให้ญี่ปุ่นสั่งซื้อไม่ได้ผลเท่าที่ควร ในระยะ 9 เดือนแรกของปี 2521 ไทยส่งสินค้าออกไปญี่ปุ่นได้ตามเป้าหมายเพียงร้อยละ 67.70 นอกจากนี้ยังได้มีการเจรจาเรียกร้องให้ญี่ปุ่นซื้อสินค้าจากไทยเพิ่มขึ้นทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน แต่ญี่ปุ่นเองก็ไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าที่ควร ฉะนั้นการแก้ปัญหาดังกล่าวจะกระทำได้ดีโดยการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาเซียน เพราะตั้งแต่อาเซียนได้รวมตัวกันทางด้านเศรษฐกิจในปี 2519 เป็นต้นมา ญี่ปุ่นก็เริ่มให้ความสนใจแก่อาเซียนมากขึ้น และได้มีการลงนามในแถลงการณ์ร่วมระหว่างอาเซียนกับญี่ปุ่นเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2520 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ จากการลงนามในความร่วมมือดังกล่าวนี้ รัฐบาลญี่ปุ่นได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการขยายการค้ากับอาเซียนในการเพิ่มสินค้าออกของอาเซียนไปยังญี่ปุ่น ซึ่งรายละเอียดได้กล่าวไว้ในบทที่ 5 จากความร่วมมือที่ญี่ปุ่นให้กับอาเซียนตั้งแต่พฤศจิกายน 2516 รวมทั้งข้อตกลงในด้านการศึกษาความช่วยเหลือเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2520 จนถึงปัจจุบัน ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการค้าของไทย พอสรุปได้ดังนี้

¹ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, "ภาวะการค้าไทยกับญี่ปุ่น" รายงานการค้าต่างประเทศของไทย ประจำปี 2520 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชาวพาณิชย์) หน้า 42

1. ความร่วมมือเกี่ยวกับเรื่องยาง

เป็นความร่วมมือที่ได้เริ่มต้นมาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2516 เพื่อป้องกันมิให้ยางสังเคราะห์ของญี่ปุ่นมากระทบกระเทือนต่อการผลิตยางธรรมชาติของกลุ่มประเทศอาเซียน และเมื่อวันที่ 24 - 26 สิงหาคม 2516 อาเซียนได้ยื่นบันทึกความร่วมมือจากญี่ปุ่นในการพัฒนายางธรรมชาติของอาเซียน สำหรับประเทศไทยขอความช่วยเหลือจากญี่ปุ่นสำหรับศูนย์วิจัยยางของไทย ซึ่งในเดือนเมษายน 2520 รัฐบาลไทยก็ได้ลงนามร่วมกับญี่ปุ่นในบันทึกความจำ ที่ญี่ปุ่นให้แก่ศูนย์วิจัยยางในประเทศไทย และในวันที่ 7 สิงหาคม 2520 ญี่ปุ่นก็ได้รับรองจะพิจารณาลดปริมาณการผลิตยางสังเคราะห์เพื่อการส่งออก เพื่อมิให้กระทบต่อเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอาเซียนและพร้อมที่จะเจรจาเพื่อหาข้อตกลงระหว่างชาติในเรื่องการรักษาเสถียรภาพของราคายางด้วยการประกันราคายางระหว่างประเทศ

เนื่องจากยางเป็นสินค้าออกสำคัญอันดับ 4 ของไทย รองจากข้าว ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังและน้ำตาล และไทยเป็นประเทศที่ผลิตและส่งออกยางรายสำคัญเป็นอันดับ 3 ของโลก รองจากมาเลเซียและอินโดนีเซีย ยางจึงเป็นสินค้าที่สำคัญต่อเศรษฐกิจของไทยมาก ฉะนั้นการที่ญี่ปุ่นยื่นมือเข้ามาช่วยในการพัฒนาศูนย์วิจัยยางของไทย โดยพิจารณาลดปริมาณการผลิตยางสังเคราะห์เพื่อการส่งออกและพร้อมที่จะเจรจาเพื่อหาข้อตกลงในเรื่องการรักษาเสถียรภาพราคาของยางก็จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการพัฒนาการผลิตและการส่งยางออกของไทยเป็นอย่างมาก สำหรับในด้านความช่วยเหลือจากญี่ปุ่นจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งในการร่วมตัวของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนในการเจรจาต่อรองต่อญี่ปุ่น

2. ในด้านการค้า

ญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับอาเซียน โดยแจ้งว่าญี่ปุ่นพร้อมที่จะเพิ่มการนำเข้าสินค้าออกจากกลุ่มประเทศอาเซียน โดยศึกษาข้อเรียกร้องของอาเซียนที่จะให้ญี่ปุ่นยกเลิกและหรือผ่อนคลายนอุปสรรคทางพิกัดอัตราและที่มิใช่พิกัดอัตรา ภายในกรอบของการเจรจาด้านพหุภาคี และการปรับปรุงระบบสิทธิพิเศษทางศุลกากรเป็นการทั่วไปของญี่ปุ่น ซึ่งตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2521 ญี่ปุ่นก็ได้ประกาศใช้กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าแบบสะสม

(Cumulative Rules of Origin) กับเฉพาะประเทศอาเซียน ระบบแหล่งกำเนิดสินค้าแบบนี้จะให้สิทธิพิเศษแก่สินค้านำเข้าญี่ปุ่นที่มาจากประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนไม่ว่าสินค้านั้นจะผลิตในประเทศใดประเทศหนึ่งทั้งหมด หรือบางส่วนนำไปผลิตหรือประกอบภายในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นที่จะได้รับสิทธิพิเศษเช่นกัน ตัวอย่างเช่น สับปะรดกระป๋อง ซึ่งได้สับปะรดจากฟิลิปปินส์ นำไปบรรจุกระป๋องในประเทศไทย ก็ถือว่าเป็นสับปะรดกระป๋องมีแหล่งกำเนิดที่จะได้รับสิทธิพิเศษจากแหล่งเดียวกัน เป็นต้น และคาดว่า การออกกฎเกณฑ์ใหม่จะช่วยให้การนำเข้าจากกลุ่มอาเซียนเข้าญี่ปุ่นมีเพิ่มขึ้น จากผลของการให้สิทธิพิเศษดังกล่าวจะมีผลทันทีต่อสินค้ากล้วยจากประเทศไทย และเครื่องกระป๋องจากอินโดนีเซีย

นอกจากนั้นนโยบายใหม่ของกระทรวงการค้าต่างประเทศและอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นสำหรับปี 2523 - 2533 ในด้านการพัฒนาการค้าและอุตสาหกรรมกับต่างประเทศ ได้เน้นด้านการส่งเสริมสินค้าออกของประเทศกลุ่มอาเซียนมายังประเทศญี่ปุ่น โดยพยายามให้มีการแสดงสินค้าและอำนวยความสะดวกแก่การค้าของกลุ่มประเทศอาเซียน การจัดตั้งศูนย์แสดงสินค้าและการท่องเที่ยวอาเซียนถาวรขึ้นในกรุงโตเกียว และยังจัดให้มีการแสดงสินค้าโดยทางเรือไปเยือนท่าเรือของประเทศต่าง ๆ ซึ่งได้จัดให้มีการแสดงสินค้าของอาเซียนทางเรือขึ้นที่กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 20 - 23 พฤศจิกายน 2521 โดยโคชิชิชิ และ ปาปัวนิวกินี เข้าร่วมแสดงด้วย โดยแสดงในเรือ Shin Sakura Maru และญี่ปุ่นเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทั้งหมด ซึ่งสินค้าไทยที่แสดงมีหลายชนิด เช่น เครื่องใช้ที่ทำด้วยทองลงหิน เสื้อผ้าฝ้าย ผลิตภัณฑ์ยาง โมเสก ผ้าไหม ดุมมือ กระจ่างอัสตรี และอัญมณี เป็นต้น และสินค้าไทยที่ได้รับความสนใจจากผู้เข้าชมที่เป็นนักธุรกิจและมีการติดต่อผู้ส่งออกของไทยด้วยได้แก่ เครื่องทองลงหิน ผลิตภัณฑ์ยาง กระจ่างอัสตรีและดุมมือ

ในด้านการแก้ไขปัญหาเรื่องการขาดดุลการค้าของประเทศไทยกับญี่ปุ่นนั้น จากการพบปะระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าระหว่างประเทศและอุตสาหกรรมเมื่อวันที่ 16 - 19 มกราคม 2522 ญี่ปุ่นก็ได้ยอมรับว่ามีความสำคัญและพยายามหาทางแก้ไข โดยญี่ปุ่นแสดงเจตนาที่จะซื้อสินค้าต่าง ๆ จาก

ไทยมากขึ้น สำหรับผลไม้ไทย เช่น มะม่วง ซึ่งรสชาติเป็นที่นิยมของญี่ปุ่น และเนื้อสุกรไทยสามารถส่งไปขายญี่ปุ่นในราคาถูก เพราะการขนส่งสะดวก แต่มีปัญหาเรื่องโรคและแมลงซึ่งญี่ปุ่นจะส่งผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ในการกำจัดและรักษา ถ้าได้คุณภาพดีแล้วจะสามารถส่งไปขายญี่ปุ่นได้มาก และปัญหาสินค้าบางอย่างญี่ปุ่นขายให้กับไทยในราคาสูงกว่าขายให้บางประเทศ ญี่ปุ่นก็ให้ทางฝ่ายไทยชี้แจงรายละเอียดที่มีสินค้าอะไรบ้างและให้ส่งหลักฐานมาให้เพื่อได้มีการเจรจาต่อรองกันอีกครั้งหนึ่ง และญี่ปุ่นได้ยืนยันว่าจะส่งคณะผู้แทนส่งเสริมการส่งซื้อสินค้ามาไทยในเดือนมีนาคม 2522¹ นี้ ซึ่งประกอบด้วยนักธุรกิจการค้าที่สำคัญ และมีอิทธิพลมาก คาดคิดว่าจะทำให้การค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่นดีขึ้นอย่างแน่นอนในระยะต่อไป

3. คานอุตสาหกรรม

ญี่ปุ่นตกลงที่จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินในรูปแบบต่าง ๆ แก่โครงการอุตสาหกรรมในแต่ละประเทศอาเซียน ถ้าโครงการอุตสาหกรรมนั้นได้มีการยืนยันในความเหมาะสมของโครงการแล้ว เช่นที่ญี่ปุ่นจะช่วยเป็นเงิน 100 ล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งจะเป็นในรูปของการให้เงินกู้ โดยมีเงื่อนไขพิเศษตามลักษณะและความต้องการของโครงการ ซึ่งประเทศไทยก็มีโครงการ โซดาแอช ซึ่งอยู่ในข่ายที่จะได้รับความช่วยเหลือจากเงินจำนวนนี้ได้

4. คานการลงทุน

รัฐมนตรีญี่ปุ่นแสดงความปรารถนาที่จะสนับสนุนให้ฝ่ายเอกชนในญี่ปุ่นมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการพัฒนาของอาเซียนด้วยการลงทุนและการให้ความรู้ทางเทคโนโลยี โดยคำนึงถึงข้อคิดเห็นของฝ่ายอาเซียน สำหรับประเทศไทยญี่ปุ่นก็ให้ความสนใจลงทุนมากขึ้น เพราะเชื่อมั่นในนโยบายและเสถียรภาพของรัฐบาล จากการขยายตัวในการลงทุนของไทยก็จะมีผลทำให้การจ้างงานเพิ่มขึ้น จะช่วยลดปัญหาการจ้างงานลงอีกด้วย

¹ ชาวพาณิชย์ 23 มกราคม 2522, หน้า 3

5. การให้ความร่วมมือทางด้านเทคโนโลยี

นโยบายของญี่ปุ่นระหว่างปี 2523 - 2533 ญี่ปุ่นมีนโยบายที่จะร่วมมือกับประเทศกำลังพัฒนาเพื่อส่งเสริมการวิจัยทางด้านเทคโนโลยี เพื่อช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนารวมทั้งกลุ่มประเทศอาเซียนด้วยใหม่พื้นฐานทางเศรษฐกิจที่มั่นคงขึ้น และเป็นแหล่งป้อนทรัพยากรธรรมชาติ พลังงานให้แก่ญี่ปุ่น เช่น โครงการพัฒนาแก๊สธรรมชาติ โครงการพัฒนาพลังงานโดยองค์การสำรวจโพ้นทะเล โครงการวิจัยเทคโนโลยีทางด้านอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ นอกจากนี้มีแผนการส่งผู้เชี่ยวชาญไปยังประเทศกำลังพัฒนาและประเทศอาเซียนเพิ่มขึ้น จัดฝึกอบรมและช่วยเหลือบริการให้การปรึกษา ตลอดจนขยายความร่วมมือทางด้านเทคนิคในการจัดการธุรกิจขนาดเล็ก และส่งเสริมการสร้างธุรกิจขนาดเล็กในประเทศกำลังพัฒนา จะเพิ่มความสนับสนุนทางการเงินแก่สหประชาชาติในการพัฒนาทางเทคโนโลยี

สำหรับประเทศไทย ญี่ปุ่นให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการแบบให้เปล่า ในปี 2522 คิดเป็นมูลค่าประมาณ 1,000 ล้านบาท โดยจะช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น การสร้างอาคารเรียนของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่กำแพงแสน สถานีประมงที่จังหวัดสงขลา เรืออู่ อุปกรณ์การทดสอบต่าง ๆ ของโรงพยาบาลมหาราช เป็นต้น นอกจากนี้ยังให้ความช่วยเหลือทางด้านการศึกษา โดยจะส่งผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาการเกษตรมาให้คำแนะนำในการเพิ่มผลผลิต และเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2522 รัฐบาลญี่ปุ่นได้มอบสถาบันฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อการพัฒนาชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้กับรัฐบาลไทยที่จังหวัดขอนแก่น สถาบันนี้รัฐบาลญี่ปุ่นได้อนุมัติเงินจำนวน 100 ล้านบาท สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างและจัดหาเครื่องมือให้กับสถาบัน ทั้งนี้ตามข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทยและญี่ปุ่น ซึ่งได้ทำขึ้นในระหว่างที่ มร. ฟูกุตะ มาเยือนประเทศไทยเมื่อเดือนกรกฎาคม 2520 และรัฐบาลญี่ปุ่นกำลังให้ความร่วมมือทางวิชาการเพิ่มขึ้น โดยจัดส่งผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาชีพจำนวน 7 คน จัดหาทุนการศึกษาต่อในประเทศญี่ปุ่น ตลอดจนเครื่องมือเพื่อให้สถาบันปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คาดว่าสถาบันแห่งนี้จะเป็นสถาบันฝึกอบรมที่ใหญ่ที่สุด มีเครื่องมือพร้อมเพรียงที่สุดในบรรดาสถาบันชนิดเดียวกันในญี่ปุ่น

และกลุ่มประเทศอาเซียน จะเปิดปฏิบัติการอย่างเป็นทางการในเดือนกรกฎาคม ปี 2522 นี้ สถาบันนี้มีหลักสูตร ช่างกล เพื่อการเกษตร ช่างรถยนต์ ช่างเชื่อมโลหะ เครื่องจักรกล ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนหลักสูตรด้านการศึกษา

6. ความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ

ญี่ปุ่นได้ให้ไทยกู้เงินเพื่อเข้าไปพัฒนาประเทศ 8 โครงการ โดยเฉพาะในชนบทเป็นจำนวนเงิน 4,800 ล้านบาท ในอัตราดอกเบี้ยเพียง 3.25% และมีระยะปลอดหนี้ยาวนานถึง 10 ปี ระยะเวลาชำระหนี้ 20 ปี

7. ความร่วมมือในการจัดตั้งระบบประกันเสถียรภาพรายได้ส่งออก โภคภัณฑ์ขั้นปฐม

ญี่ปุ่นได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ และได้ตกลงที่จะจัดให้มีการศึกษาร่วมกันเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประกันเสถียรภาพรายได้จากการส่งออกสำหรับ โภคภัณฑ์ขั้นปฐม สินค้าสำคัญส่งออกส่วนใหญ่ของกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นสินค้าขั้นปฐม (ยกเว้นสิงคโปร์) ดังนั้นการจัดตั้งระบบประกันเสถียรภาพของรายได้การส่งออก โภคภัณฑ์ขั้นปฐมจึงเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งสินค้าส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าขั้นปฐมได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยาง ดีบุก น้ำตาล ฯลฯ ฉะนั้น การที่ญี่ปุ่นเน้นความสำคัญและให้ความสนับสนุนโครงการนี้จะช่วยให้โครงการนี้ลุล่วงไปได้และถ้าสำเร็จผลก็จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการค้าเป็นอย่างมาก

ความร่วมมือต่าง ๆ ที่ญี่ปุ่นประสงค์ที่จะเข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาทั้งทางด้านการค้าและเศรษฐกิจอื่น ๆ ของอาเซียน ก็จะส่งผลประโยชน์มาถึงประเทศไทยด้วย แต่จะได้มากน้อยแค่ไหนต้องขึ้นอยู่กับความจริงใจที่ญี่ปุ่นจะให้กับกลุ่มประเทศอาเซียนและความแข็งแกร่งในการรวมตัวกันของอาเซียนเองในการเจรจาต่อรองกับญี่ปุ่น

ก. สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญอันดับสองของไทยรองจากญี่ปุ่น โดยที่ฝ่ายไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้ากับสหรัฐมาตลอด ฉะนั้นจึงจำเป็นที่ประเทศไทยจะได้มีการ

ปรับปรุงระบบการค้ากับสหรัฐเพื่อลดดุลการค้าให้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นการเป็นภาคีอาเซียน ก็จะเป็นทางหนึ่งช่วยรองรับในด้านการขยายการค้าระหว่างไทยกับสหรัฐ และปรับปรุง เศรษฐกิจของประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น จากความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับสหรัฐ พอสรุป ผลที่ประเทศไทยจะได้รับมีดังนี้

1. ด้านการค้า

สหรัฐให้ความสำคัญในการขยายสินค้าจากกลุ่มประเทศอาเซียนมายัง สหรัฐเพิ่มขึ้น โดยมีการปรับปรุงมาตรการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก) ในด้านการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (GSP)

สหรัฐให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศกำลังพัฒนามาตั้งแต่ 1 มกราคม 2519 ตามบทบัญญัติใน Bill Act 1974 ระยะแรกกำหนดเวลาให้ไว้ 10 ปี ครอบคลุม สินค้ากว่า 2,750 รายการ

สินค้าของไทยที่ได้รับสิทธิพิเศษของสหรัฐในปี 2519 ได้แก่ อาหาร และอาหารสำเร็จรูปบางชนิด ดอกไม้พลาสติก อุปกรณ์และของเล่นสำหรับสุนัข ไซ้ ยาง รั้ว ไม้แกะสลัก เครื่องเรือนทำด้วยไม้ ไม้อัด ไม้วีเนียร์ ไม้แปรรูปใช้กับเรือ ค้ายปอ เครื่องคิดเลขทำด้วยพลาสติก ไฟฉาย เครื่องจักรสาน และของใช้ทำด้วยไม้ไผ่ และ หวาย เครื่องประดับเพชรพลอย เครื่องเงิน เครื่องทองลงหิน เครื่องอลูมิเนียม คอมพิวเตอร์ แอร์ เครื่องปั้นดินเผา เครื่องเขียน พรมขนสัตว์ทำด้วยมือ ต้นกล้วยไม้ หนังกบและ กระบือฟอกแล้ว เมนธอลเกลือธรรมชาติ แร่พลวง แร่แบไรท์ ฯลฯ

สำหรับสินค้าที่ไทยไม่ได้รับสิทธิพิเศษ ได้แก่ ผ้าและเสื้อผ้าสำเร็จ รูปทุกชนิดรวมทั้งผลิตภัณฑ์สิ่งทอหลายชนิด เช่น กระเป๋าผ้า ผ้าพันคอ ซ้อมมีด้ามทำด้วย บรอนซ์หรือไม้ ซ้อนซ่อม มีดที่ทำด้วยสแตนเลสสตีล ถั่วเขียว ไม้ปูพื้นเนื้อแข็งที่ไม่เป็นแผ่น ยาว ทับทิมและแซฟไฟร์ที่เจียรนัยแล้ว น้ำตาล (ไม่ได้รับสิทธิพิเศษ ปี 2519) กระเบื้อง โมเสกปูพื้น ผ้าปูที่นอน กระดุมโพลีเอสเตอร์ เครื่องเรือนทำด้วยหวาย เชือกปอ และ ผลิตภัณฑ์จากปอดัก ผักกอกกระป๋อง ทุเรียนกวน เงาะยัดไส้สับปะรดกระป๋อง น้ำสับปะรด กระเทียม ใบยาสูบ แร่สังกะสี ส่วนประกอบของนาฬิกา ข้าวเหนียว แป้งข้าวเหนียว ว่าว

ดอกกล้วยไม้ เนื้อปูบรรจุกระป๋อง หลอดทรานซิสเตอร์ ถุงมือทำควายยางหรือพลาสติก ฯลฯ

ในปี 2520 สหรัฐได้ปรับปรุงการให้สิทธิพิเศษแก่สินค้าเพิ่มอีก 45 รายการ ในจำนวนนี้เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทย เช่น หนังโคและหนังกระป๋องฟอกแล้ว ผักคองต่าง ๆ เช่น หน่อไม้คอง ผักกาดคองและผักคองบรรจุกระป๋อง ปลาเค็มบางชนิด มันกุ้ง มันปู ดอกไม้ประดิษฐ์ที่ทำจากสิ่งทอ ถั่วต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้สหรัฐได้ประกาศรายการสินค้าที่ประเทศไทยถูกเพิกถอนสิทธิพิเศษเนื่องจากนำเข้าเกินข้อกำหนด 3 รายการ คือ ถั่วเขียว นุ่นปั่นเป็นเส้น ทัชทิมและแอฟไฟร์ที่เจียรนัยแล้ว

สำหรับการใช้สิทธิพิเศษของไทยที่ส่งไปสหรัฐในครั้งแรกของปี 2521 สูงขึ้นเมื่อเทียบกับระยะเดียวกันของปีที่ผ่านมา กล่าวคือ ได้ใช้สิทธิพิเศษเพิ่มจาก 10,775 ล้านเหรียญสหรัฐในครั้งแรกของปี 2520 เป็น 17,533 ล้านเหรียญสหรัฐในระยะเดียวกันของปี 2521 และทั้งปี 2521 คาดว่าการใช้สิทธิพิเศษฯ ส่งไปสหรัฐจะเพิ่มขึ้นทั้งมูลค่าและรายการสินค้าใหม่ ๆ ด้วย

สินค้าที่ไทยใช้สิทธิพิเศษมากเป็นอันดับหนึ่งได้แก่ เครื่องประดับ รองลงมาได้แก่ ผลิตภัณฑ์ทำจากยางหรือพลาสติก เครื่องใช้ในบ้านเรือนทำควายไม้ ผลิตภัณฑ์ทำจากหนัง และบาเรียมซิลเฟต ไม้เนื้อยอร์ และผลิตภัณฑ์ทำจากไม้ ตามลำดับ

ข) ปัญหาในด้านการให้สิทธิพิเศษโดยทั่วไป (GSP)

สหรัฐได้ตั้งกฎว่าควายความจำเป็นด้านการแข่งขัน (Competitive Need Limitation) ไว้ 2 ประการคือ

1) มูลค่านำเข้าขั้นสูง

ในปี 2521 สหรัฐได้กำหนดมูลค่านำเข้าขั้นสูงที่มีสิทธิได้รับสิทธิพิเศษฯ เป็น 33.8 ล้านเหรียญ สินค้ารายการใดที่นำเข้าสหรัฐในปี 2521 เกินมูลค่าที่กำหนดนี้ สินค้าดังกล่าวจะถูกงดเว้น GSP ในปีถัดไป (2522) ข้อกำหนดนี้ก่อให้เกิดผลเสียแก่ประเทศที่การส่งออกส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสินค้าไม้มากชนิด เหตุผลเบื้องหลังข้อกำหนดนี้ก็คือ สหรัฐถือว่าเป็นประเทศที่ส่งสินค้าไปสหรัฐได้เกิน 33.8 ล้านเหรียญสหรัฐ ถือว่าสินค้านี้กล่าวของประเทศนั้นอยู่ในฐานะที่สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นในตลาดสหรัฐได้ดี

แล้ว ซึ่งไม่จำเป็นที่สหรัฐจะต้องใช้ความช่วยเหลือโดยการยกเว้นภาษีให้อีกต่อไป ในปี 2521 นี้ประเทศไทยถูกงดเว้น GSP เพราะข้อกำหนดนี้รวม 1 รายการคือ น้ำตาล ถึงแม้ในปี 2520 ประเทศไทยจะไม่ได้นำน้ำตาลไปสหรัฐ แต่เนื่องจากผู้ผลิตน้ำตาลในสหรัฐประสบกับปัญหาราคายาในตลาดตกต่ำ ประธานาธิบดีสหรัฐจึงมีอำนาจที่จะงดเว้นสิทธิพิเศษเป็นการชั่วคราวได้

2) ข้อกำหนดร้อยละ 50

สินค้าที่นำเข้าสหรัฐถึงแม้จะน้อยกว่า 33.8 ล้านเหรียญก็ตาม แต่ถ้าหากนำเข้าสหรัฐเกินกว่าร้อยละ 50 ของมูลค่านำเข้าทั้งหมดในปีที่แล้วในปีถัดไปก็จะไม่ได้รับสิทธิพิเศษ (GSP) อีก ในปี 2521 ประเทศไทยถูกงดเว้น GSP เพราะเกินข้อกำหนดนี้รวม 3 รายการ คือ ถั่วเขียว ทุบหิม และแซฟไฟร์ที่เจียรนัยแล้ว และค้ายโป สำหรับระเบียบตามข้อ 2 นี้ ไม่ค่อยจะมีเหตุผลและไม่เป็นผลดีแก่ประเทศไทย และกลุ่มประเทศอาเซียนมากนัก เพราะทำให้สินค้าหลายรายการหมดสิทธิที่จะได้รับสิทธิพิเศษ เพราะข้อกำหนดและสินค้าบางรายการแม้จะส่งไปสหรัฐฯ เพียงมูลค่าเล็กน้อย แต่เนื่องจากส่งเข้าไปเพียงประเทศเดียว สินค้าดังกล่าวจึงไม่ได้รับสิทธิพิเศษฯ ตัวอย่างเช่น พุยนุ่น มูลค่านำเข้าสหรัฐในปี 2519 ประมาณ 13,000 เหรียญสหรัฐ แต่โดยที่สหรัฐนำเข้าจากประเทศไทยเพียงประเทศเดียว จึงทำให้มูลค่านำเข้าจากไทยคิดเป็นร้อยละ 100 ของมูลค่านำเข้าทั้งหมด เป็นเหตุให้พุยนุ่นของไทยไม่ได้รับสิทธิพิเศษฯ ในปี 2520 ครั้นไม่มีพุยนุ่นส่งเข้าไปเลยในปี 2520 ทำให้พุยนุ่นของไทยกลับได้รับสิทธิพิเศษฯ ใหม่อีกในปี 2521 แต่ความสำคัญอยู่ที่ว่ามูลค่านำเข้าอยู่ในระดับที่ต่ำมากคือเพียง 13,000 เหรียญสหรัฐเท่านั้นก็หมดสิทธิแล้ว ดังนั้นไทยและกลุ่มประเทศอาเซียนจึงควรได้เจรจากับสหรัฐขอเปลี่ยนแปลงแก้ไขระเบียบดังกล่าว

3) ระเบียบว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าของสหรัฐ

กำหนดว่าจะต้องใช้มูลค่าผลิตภัณฑ์ในประเทศร่วมกับต้นทุนการผลิตโดยตรงของประเทศที่กำลังพัฒนาไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ของราคาสินค้าขายจากโรงงาน จึงทำให้สินค้าส่งออกของไทยขอรับสิทธิพิเศษได้ เพราะมีคุณสมบัติเกินข้อกำหนดดังกล่าว

ซึ่งดาเปรียบเทียบกับของระบบของประเทศอื่น ๆ แล้วส่วนใหญ่จะกำหนดว่าไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 นอกจากนี้ประเทศผู้ส่งออกต้องแสดงหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าในกรณีที่สินค้ามีมูลค่าเกินกว่า 250 เหรียญสหรัฐ

แต่สำหรับแหล่งกำเนิดสะสม มีวัตถุประสงค์สนับสนุนรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนา โดยระบุเงื่อนไขว่าผลรวมของมูลค่าวัตถุดิบที่ผลิตจากต่างประเทศ กับต้นทุนการผลิตโดยตรงในประเทศเหล่านั้น จะต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของราคาสินค้าขายจากโรงงาน ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยยังไม่สามารถใช้ประโยชน์จากหลักเกณฑ์ข้อนี้ เพราะการผลิตยังไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่สหรัฐกำหนด

4) การรับฟังประชามติ

ระบบของสหรัฐยังมีสิทธิพิเศษอีกประเภทหนึ่งก็คือการประชุมรับฟังประชามติ (Public Hearing) เพื่อพิจารณาทบทวนเกี่ยวกับระบบสิทธิพิเศษๆ เป็นประจำปีละ 2 ครั้ง โดยใหญ่ที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับระบบที่ยื่นคำร้องเรียน (Petitions) ไปยังคณะกรรมการนโยบายการค้า ขอให้เพิ่มเติมรายการสินค้าหรือขอเพิกถอนรายการสินค้าภายใต้ระบบนี้ได้ หลังจากที่สหรัฐประกาศใช้ระบบนี้มาครบ 1 ปี

การประชุมรับฟังมติเพื่อพิจารณาคำร้องเรียนเท่าที่ผ่านมา รายการสินค้าที่สหรัฐปรับปรุงเพิ่มเติมให้ประโยชน์แก่ประเทศไทยไม่มากนัก

นอกจากการใช้มาตรการขยายการค้าโดยใช้ระบบสิทธิพิเศษ (GSP) กับประเทศไทยและกลุ่มประเทศอาเซียนแล้วก็ยังมีมาตรการในการเจรจาการค้าแบบพหุภาคี (Multilateral Trade Negotiation) ในการที่จะให้มีการลดอัตราคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ

2. คานการลงทุน

ฝ่ายสหรัฐชี้แจงในการประชุม ณ กรุงมนิลา ระหว่างวันที่ 8 - 10 สิงหาคม 2520 ว่า ภายใต้ขอบเขตนโยบายทั่วไปของรัฐบาลสหรัฐ พร้อมทั้งจะอำนวยความสะดวกให้แก่การลงทุนเอกชนที่จะช่วยพัฒนาประเทศไทยและสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ ซึ่งในระหว่างวันที่ 8 - 10 พฤศจิกายน 2521 คณะผู้แทนการลงทุนซึ่งจัดโดยบริษัท

การลงทุนของเอกชนในโพ้นทะเล (โอปิค) ร่วมกับคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของ
ไทยซึ่งมีนายชาร์ลส์ คับบิว รอบินสัน รองประธานคณะกรรมการบริษัท ไบท์ อีสต์แมน
ทิลเลียน แอนด์ โก เป็นหัวหน้าคณะ พร้อมด้วยนักลงทุนจากบริษัทธุรกิจอเมริกัน 19
บริษัท เดินทางมาประเทศไทยและกลุ่มสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ เพื่อหาช่องทางลงทุนในไทย
และประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น และเพื่อทราบข้อมูลที่ปรับปรุงการลงทุน
ระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียนกับสหรัฐใหม่ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในการเดินทางมาครั้ง
นี้ก็ได้มีการเจรจาถึงอุปสรรคซึ่งเกิดจากข้อตกลงของอาเซียนที่กำหนดให้บริษัทจากภาย
นอกร่วมลงทุนได้ไม่เกิน 49% ของหุ้นทั้งหมด อาจเป็นองค์ประกอบที่ขัดขวางนักลงทุนบาง
รายที่อาจอยากมาลงทุน ซึ่งรัฐบาลของกลุ่มประเทศอาเซียนก็ได้รับจะพิจารณาแก้ไขปรับ
ปรุงมาตรการนี้ และในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2521 นาย John Moore ประธานธนาคาร
เอ็กซ์พอร์ต-อิมพอร์ต มาเยือนอาเซียนเพื่อหาทางร่วมมือทางการค้าและการลงทุนกับ
อาเซียน

นอกจากนี้ ฝ่ายสหรัฐอเมริกาชี้แจงในเรื่องการยกเว้นชั่วคราวในการเก็บ
ภาษีรายได้จากบริษัทอเมริกันไปลงทุนในต่างประเทศนั้นยังอยู่ระหว่างการทบทวนของประ
ธานาธิบดีสหรัฐในขณะนี้ยังไม่มี การเสนอให้มีการงดหรือจำกัดข้อกำหนดในกฎหมายดังกล่าว

3. ด้านความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สหรัฐเสนอให้ความร่วมมือเกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งไทยสามารถเสนอโครงการ
เข้ารับความช่วยเหลือในนามของอาเซียนได้

4. ด้านความร่วมมือด้านการศึกษา

ฝ่ายสหรัฐยืนยันพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในโครงการที่อาเซียนเสนอไป

4 โครงการ ได้แก่ ASEAN Plant Protection Program, ASEAN Watershed
Conversation and Management Project, ASEAN Drug Prevention,
Education Seminar for Teachers, Educator and Curriculum Designers,
ASEAN Agricultural Development and Planning Center ซึ่งโครงการสุด
ท้ายเป็นโครงการที่ฝ่ายไทยเป็นผู้จัดทำเสนอ

5. ด้านความร่วมมือในเรื่องกองทุนรวม (Common Fund) และโครงการ รักษาเสถียรภาพของราคาโภคภัณฑ์

ซึ่งเป็นสินค้าหลักของอาเซียน 7 รายการ คือ ถั่วเขียว ถั่วเหลือง น้ำตาล
ยางธรรมชาติ ไม้เขตร้อน น้ำมันพืชและเมล็ดพืช เส้นใยแข็ง ในการเจรจาต่อรองใน
เรื่องนี้ถ้าเป็นผลสำเร็จ ประเทศไทยก็จะได้ประโยชน์จากการรักษาเสถียรภาพของราคา
สินค้าหลักสำคัญในการส่งออก ได้แก่ ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ยางธรรมชาติ และน้ำตาล ช่วยให้อายุได้
จากการส่งออกมีเสถียรภาพมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ดีเท่าที่ผ่านมาการเจรจาระหว่างไทยกับสหรัฐและกลุ่มประเทศ
อาเซียนกับสหรัฐในทางด้านการค้ายังไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควรต่อประเทศไทยและกลุ่ม
ประเทศอาเซียนทั้งในด้านการเจรจาหลายฝ่าย (Multilateral Trade Negotia-
tions-MTN) และการขยายระบบการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป
(GSP) สมควรที่กลุ่มประเทศอาเซียนจะได้มีการรวมพลังต่อรองให้มากยิ่งขึ้น

ง. ออสเตรเลีย

ปัจจุบันไทยทำการค้ากับออสเตรเลียประมาณ 1.5 ของปริมาณการค้ารวม
ของไทย โดยมีไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้าออสเตรเลียมาตลอด การส่งสินค้าออกของไทย
ไปยังออสเตรเลียที่มีประมาณร้อยละ 0.9 ของมูลค่าส่งออกของไทยทั้งหมด และนำเข้า
ประมาณร้อยละ 2.2 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด¹ สินค้าออกสำคัญที่ส่งไปออสเตรเลีย
ได้แก่ เส้นด้ายที่ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์ชนิดที่ทำเป็นเส้นยาว กระสอบป่าน สัตว์น้ำต่าง ๆ
ใบยาสูบ ปลากระป๋อง เครื่องแต่งกายของสุภาพสตรี แผ่นไม้สำเร็จ หลอดและท่อทำด้วย
เหล็กและเหล็กกล้า ของใช้สำหรับการเดินทาง และเครื่องเงินทองรูปพรรณ สินค้าเข้า
ที่ไทยนำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ สินค้าประเภททุน วัตถุดิบ และสินค้าประเภทอาหาร

¹ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กองนโยบายการพาณิชย์, รายงานการค้าระหว่างประเทศ
ไทยกับประเทศออสเตรเลีย มกราคม - กันยายน 2521

ซึ่งได้แก่ ผลิตภัณฑ์เหล็กและเหล็กกล้า สังกะสี อัญมณีและโลหะมีค่า เชื้อเพลิงและ น้ำมันหล่อลื่น ตะกั่ว ใยพืช เคมีภัณฑ์ อลูมิเนียม ผลิตภัณฑ์นม-ไข่ และน้ำผึ้ง หมอน้ำ-เครื่องจักรกล และส่วนประกอบ เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคในการส่งสินค้าออกของไทยไปยังประเทศออสเตรเลีย สรุปลงต่อไปนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคทางอัตราอากรขาเข้า

อัตราอากรสินค้าเข้าของออสเตรเลียนับเป็นอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งของไทย เพราะสินค้าบางชนิดที่ตั้งอัตราอากรไว้อ่อนกว่าสูง เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศและสร้างงานภายในประเทศ เช่น นโยบายคุ้มครองอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมไม้อัด เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีของออสเตรเลียในปี 2521 ได้แก่ การตัดสินใจขึ้นภาษีสินค้าเข้าประเภทผ้าและเครื่องนุ่งห่มอีกร้อยละ 12.5 ในการประกาศดังกล่าวของออสเตรเลียเห็นว่าได้ก่อให้เกิดปฏิกิริยาจากประเทศคู่ค้าหลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศสมาชิกอาเซียน

2. ปัญหาและอุปสรรคที่มีใ้อัตราอากรขาเข้า

จากการที่ออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีนโยบายคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศดังกล่าวแล้ว การนำสินค้าเข้าบางประเภทของออสเตรเลียจึงจำกัดอยู่ภายใต้โควตาของสินค้านั้น ๆ โดยเฉพาะการกำหนดโควตานำเข้าเกี่ยวกับสินค้าประเภทเสื้อผ้าสำเร็จรูปของออสเตรเลีย การกำหนดโควตาดังกล่าวออสเตรเลียได้พยายามปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ภายในประเทศ และเมื่อปี 2520 ที่ผ่านม่ออสเตรเลียก็ได้ออกแถลงการณ์เกี่ยวกับนโยบายคุ้มครองอุตสาหกรรมสิ่งทอภายในประเทศ โดยได้ประกาศลดจำนวนโควตาการนำเข้าสินค้าเสื้อผ้า เสื้อผ้าเส้นใยอะคริลิก และสินค้าอีกต่าง ๆ จากเส้นใยสังเคราะห์

ออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีความสำคัญกับกลุ่มประเทศอาเซียนโดยให้ความร่วมมือกับกลุ่มประเทศอาเซียนมาตลอด ซึ่งการให้ความร่วมมือเริ่มอย่างเป็นทางการ

การเมื่อเดือนมกราคม 2517 ความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียน-ออสเตรเลียก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศไทยในหลาย ๆ ด้าน ดังนี้

ก) ด้านการค้า

ออสเตรเลียได้ให้การสนับสนุนอาเซียนในด้านการค้า โดยในการประชุมและออกแถลงการณ์ร่วมกันระหว่างอาเซียนออสเตรเลียเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2520 จะปรับปรุงให้มีการขยายการค้า และปัจจุบันนี้ได้มีการหารือกันในการจัดตั้งสภาการค้ารวมเพื่อช่วยแก้ปัญหาการค้าที่กลุ่มประเทศอาเซียนขาดดุลการค้าออสเตรเลียไหลต่น้อยลง การให้ความช่วยเหลือทางด้านการค้าที่ออสเตรเลียให้กับประเทศกำลังพัฒนาซึ่งรวมทั้งประเทศไทยและกลุ่มประเทศอาเซียนคือการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (GSP) ออสเตรเลียเริ่มให้สิทธิพิเศษฯ แก่ประเทศกำลังพัฒนาตั้งแต่ 1 มกราคม 2509 และได้มีการปรับปรุงครั้งใหญ่มา 2 ครั้ง ครั้งแรกปรับปรุงเมื่อ 1 มกราคม 2512 ครั้งล่าสุดมีผลบังคับใช้ 1 กรกฎาคม 2519

ในการปรับปรุงระบบสิทธิพิเศษทางการค้าของออสเตรเลียดังกล่าว ได้มีผลทำให้รายการสินค้าที่ออสเตรเลียจัดเก็บภาษีจากประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหมด 2,740 รายการ ได้รับการยกเว้นภาษี 1,295 รายการ ได้รับการลดหย่อนภาษีจากอัตราปกติ 947 รายการ ได้รับการลดหย่อนภาษีโดยมีโควตา 46 รายการ และอีก 452 รายการ เป็นรายการที่จัดเก็บภาษีในอัตราปกติเป็นที่น่าสังเกตว่า ในการปรับปรุงครั้งนี้ออสเตรเลียได้เพิ่มรายการสินค้าที่ให้สิทธิพิเศษเพิ่มอีก 77 รายการ

จากการปรับปรุงครั้งล่าสุดนี้ได้มีสินค้าไทยถูกตัดออก 17 รายการ เช่น สินค้าประเภทเสื้อผ้า ชุดชั้นใน ผ้าเช็ดหน้า พลาสติก สังกะสี และแบตเตอรี่ เฉพาะเสื้อผ้าออสเตรเลียได้ตั้งกำแพงภาษีไว้สูงถึง 33-43% และสินค้าอัญมณี ซึ่งเดิมถือเป็นสินค้าที่ลดกรรมไม่ต้องเสียภาษี แต่ภายหลังการปรับปรุงแล้วจะต้องเสียภาษี 15-24% อย่างไรก็ตามการปรับปรุงระบบสิทธิพิเศษฯ ในครั้งนี้ก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศไทย คือรายการที่ออสเตรเลียได้ให้สิทธิพิเศษฯ เพิ่มเติมอีก 77 รายการ และมีหลายรายการที่เป็นที่นาสนใจของประเทศไทย ได้แก่ ถั่วต่าง ๆ ผลไม้ เครื่องเทศ ผักตบชวา ดงมือ

ใบยาสูบ ไม้แปรรูป ผ้าไหม แก้วและกระจก และเส้นใยบางชนิด

นอกจากนี้ ออสเตรเลียยังได้ยกเลิกรายการสินค้าที่จะให้สิทธิพิเศษจำนวน 27 รายการ เป็นรายการสินค้าที่ออสเตรเลียได้พิจารณาเห็นว่าประเทศที่ส่งสินค้าเหล่านี้เข้าไปยังออสเตรเลียสามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้ เช่น อินเดีย อังกฤษ สิงคโปร์ ไต้หวัน สาธารณรัฐเกาหลี ฟิลิปปินส์ และอิสราเอล เป็นต้น สินค้าสำคัญที่ออสเตรเลียประกาศยกเลิกแก่ประเทศเหล่านี้ได้แก่ ยางรถยนต์ หนังสัตว์และผลิตภัณฑ์ เครื่องสุขภัณฑ์ หลอดไฟฟ้า เครื่องใช้ในสำนักงาน เครื่องเรือนทำด้วยไม้ ถ่านไฟฉาย ตุ๊กตา และของเด็กเล่น เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ฐานะการแข่งขันของสินค้าต่าง ๆ เหล่านี้ของไทยในตลาดออสเตรเลียดีขึ้น

ในคานนโยบายการค้าต่างประเทศของออสเตรเลีย จากการเปิดเผยของออสเตรเลียก็เป็นที่ยอมรับว่ารัฐบาลออสเตรเลียได้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางการค้าอย่างใกล้ชิดกับบรรดาประเทศคู่ค้าต่าง ๆ โดยเฉพาะกับประเทศคู่ค้าในกลุ่มอาเซียน

จากนโยบายดังกล่าว ออสเตรเลียได้พยายามทุกวิถีทางที่จะขยายการค้าประเทศคู่ค้าต่าง ๆ ของตนให้มากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการประกาศปรับปรุงอัตราภาษีขาเข้าจากเขตร้อน เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2519 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2520 เป็นต้นไป จากประกาศการปรับปรุงอัตราภาษีในครั้งนี้ เป็นการลดหย่อนและยกเว้นภาษีขาเข้าจากประเทศที่กำลังพัฒนาในเขตร้อน มีจำนวนทั้งสิ้น 47 รายการ ซึ่งแต่เดิมเคยเก็บภาษีขาเข้าได้รับการยกเว้น 37 รายการ ได้รับการลดหย่อน 3 รายการ และอีก 7 รายการ ซึ่งได้รับการยกเว้นภาษีขาเข้าอยู่แล้ว ทางการออสเตรเลียรับรองที่จะปฏิบัติต่อไป และหากจะมีการเปลี่ยนแปลงก็จะต้องมีการเจรจากันใหม่ในการประชุมคองเกตต์ ในการปรับปรุงอัตราภาษีของออสเตรเลียในครั้งนี้มีสินค้าหลายประเภทที่ไทยน่าจะได้รับประโยชน์ เช่น กระจก ฝากระจก ดอกไม้สด พรมที่ทำจากฝ้ายและปอ ไม้แปรรูป ใบยาสูบ เนื้อมะพร้าวแห้ง เครื่องแกง ซอสต่าง ๆ และสมุนไพร เป็นต้น

ข) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่ออสเตรเลียให้แก่ประเทศไทย
 ออสเตรเลียนับเป็นประเทศที่สำคัญประเทศหนึ่งในด้านการให้ความ
 ร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจแก่ประเทศไทย ดังจะเห็นได้จากในปัจจุบันปรากฏว่า ออสเตรเลีย
 ได้ให้ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจแก่ประเทศไทยในปีหนึ่ง ๆ มีมูลค่ารวมกันกว่า
 3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งพอจะแยกความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6.3

ความร่วมมือที่ออสเตรเลียให้แก่ประเทศไทย

ในระหว่าง พ.ศ. 2516-20

มูลค่า : พันดอลลาร์สหรัฐ

ปี	ผู้เชี่ยวชาญ	อุปกรณ์	ทุนต่าง ๆ	รวม
2516	883	653	119	1,655
2517	1,346	667	45	2,050
2518	1,158	1,060	383	3,401
2519	1,245	0,337	355	2,937
2520	1,456	1,532	503	3,493

ที่มา : กรมวิเทศสหการ

สำหรับในปี 2520 ออสเตรเลียได้ให้ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจตาม
 โครงการพัฒนาเศรษฐกิจต่าง ๆ มีจำนวนทั้งสิ้น 13 โครงการ คิดเป็นมูลค่าทั้งสิ้นประมาณ
 2.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเป็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจด้านอื่นประมาณ 0.6 ล้าน
 ดอลลาร์สหรัฐ โครงการต่าง ๆ ภายใต้ความร่วมมือจากออสเตรเลียในปี 2520 ได้แก่

- (1) โครงการพัฒนาที่ดินไทย-ออสเตรเลีย ของกรมพัฒนาที่ดิน
- (2) โครงการสร้างทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ในสวนมะพร้าว ของสถาบันวิจัย-
 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น

(3) โครงการพัฒนาคุณภาพน้ำแควน้อย จ.พิษณุโลก ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

(4) โครงการสำรวจและวางแผนในการเปิดเหมืองลิกไนต์ จ.กระบี่ ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

(5) โครงการสร้างทางสายลำปาง-เด่นชัย ของกรมทางหลวง

(6) โครงการสร้างทางสายหล่มสัก-ชุมแพ ของกรมทางหลวง

(7) โครงการปรับปรุงทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

(8) โครงการที่ราบสูง ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(9) โครงการอาหารเด็ก ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(10) โครงการพัฒนาชนบทไทย-ออสเตรเลีย ทางภาคใต้ หาดใหญ่ สงขลา ของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท

(11) โครงการศูนย์เครื่องจักรกล ร.พ.ช. ประจวบคีรีขันธ์ของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท

(12) โครงการส่งเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย ของกรมประชาสัมพันธ์

(13) โครงการเร่งรัดพัฒนาชนบทราชบุรี ของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท

ค) ความร่วมมือที่ประเทศไทยให้แก่ออสเตรเลีย

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาปรากฏว่าไทยได้ให้ความร่วมมือแก่ออสเตรเลียเพียงโครงการเดียว ได้แก่ โครงการให้ความร่วมมือในด้านการสอนภาษาไทย ใน Australian National University โดยประเทศไทยได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ในระดับผู้เชี่ยวชาญไปประจำตั้งแต่เดือนมีนาคม 2517 ถึง เดือนธันวาคม 2520 ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นประมาณ 1.02 ล้านบาท

จ. นิวซีแลนด์

นิวซีแลนด์กับประเทศไทยติดต่อกันมาเป็นเวลานาน โดยที่ไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้ากับนิวซีแลนด์มาตลอด และมูลค่าการค้า คุลการค้าได้เพิ่มสูงขึ้นทุกปี ปัจจุบันไทยขาดดุลนิวซีแลนด์ประมาณร้อยละ 1.6 ของมูลค่าการค้าของไทยทั้งหมด¹ สาเหตุสำคัญที่ทำให้ไทยตกอยู่ในภาวะการขาดดุลการค้ากับนิวซีแลนด์ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากประเทศไทยได้ส่งสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์ นม เนย ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากสัตว์ ตลอดจนสินค้าประเภทหุญจากนิวซีแลนด์เข้ามามากและมีจำนวนเพิ่มขึ้นมาตลอด ในขณะที่สินค้าออกของไทยที่ส่งไปยังนิวซีแลนด์อยู่ในภาวะที่ไม่แน่นอน และมีจำนวนไม่มาก มูลค่าการค้าส่งสินค้าออกของไทยไปยังนิวซีแลนด์ในปี 2520 เท่ากับ 40.1 ล้านบาท และมูลค่าภาษีไทยนำเข้าจากนิวซีแลนด์ 415 ล้านบาท ทำให้ไทยขาดดุลการค้า 374.9 ล้านบาท²

นิวซีแลนด์ได้เริ่มมีความสัมพันธ์กับอาเซียนอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2518 โดยแยกเป็นโครงการทั้งทางด้านการค้าและเศรษฐกิจอื่น ๆ รายละเอียดมีดังนี้

1. โครงการทางด้านการค้า

รัฐบาลนิวซีแลนด์ได้ให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (GSP) ประเทศไทย กลุ่มประเทศอาเซียน และประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ สินค้าสำคัญที่ไทยได้รับสิทธิพิเศษ จากนิวซีแลนด์ ได้แก่ แหวนประดับพลอย เครื่องใช้บนโต๊ะอาหารที่ทำด้วยบรอนซ์ เครื่องใช้ทำด้วยไม้ เช่น โต๊ะ และจานชาม เครื่องจักรสาน ซีรามิกส์ ไม้ที่ทำเป็นเครื่องประดับ

ในระยะ 5 เดือนแรกของปี 2521 ไทยใช้สิทธิพิเศษ จากนิวซีแลนด์มีมูลค่า 868,343.55 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.20 ของมูลค่าสินค้าออกทั้งหมดจากไทยไปยังนิวซีแลนด์ และในปี 2520 ไม่มีการใช้สิทธิพิเศษในการส่งสินค้าออกไปยังนิวซีแลนด์เลย

¹กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กองนโยบายการพาณิชย์ ฝ่ายนโยบายการค้าต่างประเทศ, รายงานการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ มกราคม-กันยายน 2521

²เรื่องเสี้ยวคัษ

³สอบถามจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิทธิประโยชน์ กองส่งเสริมสินค้าออก กรมการค้าต่างประเทศ

ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกันแล้วจะเห็นได้ว่าการใช้สิทธิพิเศษฯ ยังมีมูลค่าน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับ การส่งออกไปยังนิวซีแลนด์

เมื่อพิจารณาการใช้สิทธิพิเศษฯ และภาวะการค้าระหว่างไทยกับนิวซีแลนด์แล้ว จะเห็นได้ว่าประเทศไทยยังมีปัญหาในด้านการขาดดุลการค้า และการไม่สามารถใช้สิทธิพิเศษฯ ให้ได้ประโยชน์เท่าที่ควร นอกจากปัญหาดังกล่าวแล้วการที่ประเทศไทยไม่สามารถที่จะขยายการส่งออกไปยังนิวซีแลนด์เพิ่มขึ้นมาก เพราะนิวซีแลนด์มีระบบการค้าที่คุ้มครองผู้ผลิตภายในประเทศ โดยเก็บภาษีนำเข้าในอัตราสูง ที่ระหว่างร้อยละ 30-50¹ สินค้าเขาหลายชนิด เช่น ปลา อาหารทะเล เนื้อ ผัก ผลไม้ เป็นต้น จะต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงเกษตรก่อนจึงจะขออนุญาตนำเข้าได้ และต้องเสียอากรขาเข้าสูงถึงร้อยละ 35-65² การใช้ระบบใบอนุญาตนำเข้าสำหรับสินค้าบางชนิด (Import Licensing Scheme) เมื่อมูลค่านำเข้าเกินเพดานที่กำหนด ซึ่งสินค้าดังกล่าวนี้ประมาณร้อยละ 30 เป็นสินค้าที่อาเซียนสนใจ การนำสินค้าเข้าบางชนิดต้องวางเงินค้ำประกันธนาคารร้อยละ 30³ เป็นการกีดกันการค้าอย่างหนึ่ง เหล่านี้เป็นอุปสรรคทางการค้าที่ไทยและกลุ่มประเทศอาเซียนจะต้องมีการเจรจา กับนิวซีแลนด์ เพื่อให้มีการผ่อนคลายนโยบายการค้าลงบ้าง

และจากการประชุมระหว่างกลุ่มอาเซียนกับนายกรัฐมนตรีนิวซีแลนด์ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2520 ทางฝ่ายนิวซีแลนด์ก็ยืนยันที่จะให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาการค้าและขยายการส่งออกไปยังนิวซีแลนด์ ฉะนั้น การเจรจาทั้งสองฝ่ายระหว่างไทยกับนิวซีแลนด์ และการเจรจาระหว่างกลุ่มอาเซียนและนิวซีแลนด์ในเรื่องการให้สิทธิพิเศษฯ (GSP) และในด้านการเจรจาหลายฝ่าย (MTN) จะช่วยให้โอกาสของการขยายการส่งออกและการลดดุลการค้าของไทยดีขึ้น

¹ กรมการค้าต่างประเทศ ฝ่ายสิทธิประโยชน์ทางการค้า, รายงานการประชุม คณะอนุกรรมการว่าด้วยสิทธิพิเศษทางการค้า ครั้งที่ 2/2520

² เรื่องเดียวกัน

³ เรื่องเดียวกัน

อย่างไรก็ดีถึงแม้ว่านิวซีแลนด์จะประสบปัญหาภาวะทางเศรษฐกิจอยู่บ้าง แต่ในปัจจุบันอาจพิจารณาได้ว่า การขยายตลาดสินค้าของไทยไปยังนิวซีแลนด์นั้นว่ายังมีโอกาสอยู่มาก สินค้าของประเทศไทยหลายชนิดเป็นสินค้าที่อยู่ในความต้องการของนิวซีแลนด์ ซึ่งต้องสั่งเข้าจากต่างประเทศอยู่แล้ว และถึงแม้สินค้าบางชนิดจะต้องประสบการแข่งขันจากต่างประเทศอยู่บ้าง แต่ก็ไม่สู้มีปัญหามากนัก หากผู้ส่งออกของไทยจะได้นำพิจารณาถึงการแข่งขันในด้านราคาและคุณภาพของสินค้าแล้วก็เป็นที่ยืนยันว่าจะสามารถส่งออกไปยังนิวซีแลนด์ได้อีกมาก สินค้าที่นิวซีแลนด์สั่งเข้าจากต่างประเทศมาก และประเทศไทยมีคู่แข่งที่จะส่งออก ได้แก่ ปลากระป๋อง ยางพารา ไม้วีเนียร์ ผาฝ้าย และผ้าทออื่น ๆ หลอด และท่อต่าง ๆ และเครื่องแก้ว

2. โครงการคานเศรษฐกิจสาขาอื่น ๆ ที่ให้ประโยชน์แก่ประเทศไทย ได้แก่ โครงการเลี้ยงสัตว์ โครงการนี้จะเน้นหนักในด้านการป้องกันโรคสัตว์ และจะขยายต่อไปถึงการพัฒนาอาหารสัตว์ ประเทศไทยเป็นประเทศมีการเลี้ยงและส่งออกเนื้อสัตว์เป็นสินค้าออกปีละหลายล้านบาท ฉะนั้น ถ้าโครงการนี้ประสบผลสำเร็จก็จะช่วยในการพัฒนาการผลิตและการส่งออกเนื้อสัตว์เป็นสินค้าออกไปยังตลาดต่างประเทศ และแก้ปัญหาเกี่ยวกับโรคสัตว์ที่ตลาดต่างประเทศตั้งข้อรังเกียจเนื้อสัตว์จากประเทศไทย โครงการทันตอนามัย ซึ่งประเทศไทยเป็นผู้ประสานงาน นิวซีแลนด์ก็จะให้ความช่วยเหลือในการอบรมพัฒนาพยาบาล โครงการปลูกป่าและพัฒนาป่าสน ซึ่งประเทศไทยเองก็กำลังมีการพัฒนาโครงการปลูกป่าภายในประเทศอยู่ ความร่วมมือนี้ก็จะเป็ประโยชน์ต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก อีกโครงการหนึ่ง คือ โครงการสำรวจการใช้ไม้ซุง เนื่องจากไม้ซุงจะเป็นทรัพยากรที่หายาก ฉะนั้น การร่วมกันสำรวจการใช้ไม้ซุง จะช่วยให้กลุ่มอาเซียนมีมาตรการในการใช้ไม้ให้ได้ประโยชน์เพิ่มขึ้นอีกด้วย

นอกจากนี้ ประเทศนิวซีแลนด์ได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือแก่ประเทศไทยโดยตรงมาตลอดทุกปี ในปี 2521 นี้ ประเทศไทยได้รับเงินช่วยเหลือจากนิวซีแลนด์โดยตรงทางคานเศรษฐกิจและอนามัย ประมาณ 1.5 ล้านเหรียญสหรัฐ และนิวซีแลนด์ได้ส่งผู้เชี่ยวชาญ 17 คน มาทำงานในไทย 156 เดือน มีมูลค่า 468,000 เหรียญสหรัฐ ทุนแก่คนไทยไปฝึกอบรมที่นิวซีแลนด์ 25 คน รวม 277 เดือน ค่าใช้จ่าย 124,175 เหรียญสหรัฐ

เครื่องมือเครื่องใช้มูลค่า 65,797 เหรียญสหรัฐ รวมทั้งสิ้น เป็นเงิน 657,972 เหรียญสหรัฐ¹

ฉ. แคนาดา

ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับแคนาดาคำเนินการติดต่อมาเป็นเวลานาน แต่ปริมาณการค้ามีไม่มากนัก เนื่องจากแคนาดาเป็นประเทศที่อยู่ห่างไกลจากประเทศไทย การขนส่งสินค้าต้องใช้เวลานานและเสียค่าใช้จ่ายสูงมาก ประกอบกับแคนาดาเป็นประเทศอุตสาหกรรม และเกษตรกรรมที่ได้รับการพัฒนาแล้ว ความจำเป็นที่ต้องซื้อสินค้าจากประเทศไทยจึงมีไม่มากนัก แต่อย่างไรก็ดีปริมาณการค้าระหว่างทั้งสองประเทศนี้เพิ่มขึ้นทุกปี ในปี 2520 ปริมาณการค้าระหว่างไทยกับแคนาดามีมูลค่า 1,507.43 ล้านบาท โดยไทยส่งสินค้าออกไปยังแคนาดามูลค่า 230.65 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.32 ของมูลค่าสินค้าออกรวมของไทยและนำเข้าสินค้าจากแคนาดา 1,276.78 ล้านบาท หรือร้อยละ 1.36 ของมูลค่าสินค้านำเข้าทั้งหมด²

สินค้าสำคัญที่ไทยส่งไปแคนาดา ได้แก่ สิ่งทอ สับปะรดกระป๋อง ไม้ และผลิตภัณฑ์จากไม้ ถั่วแห้งต่าง ๆ อัญมณี และใบยาสูบ

สินค้านำเข้าที่สำคัญที่ไทยนำเข้าจากแคนาดา ได้แก่ อลูมิเนียม บัญเคมี เยื่อกระดาษ กระดาษและสิ่งของที่ทำได้จากกระดาษ หมอน้ำและเครื่องจักร ยีแอสเมสทอส หางนมผง เหล็กและเหล็กกล้า

การค้าระหว่างไทยและแคนาดา ไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้าแคนาดาตลอดและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี 2520 ไทยขาดดุลมีมูลค่าถึง 1,046.13 ล้านบาท

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับแคนาดาเท่าที่ผ่านมา

อาเซียนและแคนาดาได้มีการประชุมตกลงให้ความร่วมมืออย่างเป็นทางการตั้งแต่วันที่ 3-4 กุมภาพันธ์ 2520 เป็นต้นมา ความร่วมมือด้านต่าง ๆ มีดังนี้

¹ สอดถามจากเจ้าหน้าที่กรมวิเทศสหการ

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 56

1. ทางด้านการค้า

แคนาดาให้ความสำคัญและเห็นชอบด้วยกับการหามาตรการส่งเสริมทางการค้าระหว่างอาเซียนและแคนาดา แคนาดาให้สิทธิพิเศษทางศุลกากรเป็นการทั่วไป (GSP) แก่ประเทศไทยรวมทั้งกลุ่มสมาชิกอาเซียน ตลอดจนประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ มาตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2517 กำหนดระยะเวลา 10 ปี โดยแบ่งการให้สิทธิพิเศษเป็น 2 อัตรา คือลดหย่อนอากรขาเข้า และในลักษณะที่ยกเว้นอากรขาเข้า สินค้าที่ได้รับสิทธิพิเศษ มีประมาณ 2,058 ประเภท ส่วนใหญ่ได้แก่สินค้าอุตสาหกรรมและกิ่งอุตสาหกรรม ในจำนวนนี้มีสินค้าที่ได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าประมาณ 1,389 ประเภท สินค้าที่แคนาดาส่งมอบไม่ใช้สิทธิพิเศษฯ รวม 40 ประเภท เช่น ผ้าฝ้าย เครื่องแต่งกายทำด้วยผ้าฝ้าย เส้นด้ายที่ทำจากเส้นใยประดิษฐ์ ผ้าทอด้วยเส้นใยประดิษฐ์ ถุงเท้าและรองเท้า เป็นต้น เงื่อนไขของการผลิตและการส่งออกสินค้าที่จะขอรับสิทธิพิเศษฯ จากแคนาดา จะต้องเป็นสินค้าที่ผลิตขึ้นจากวัตถุดิบต่างประเทศ จะต้องไม่เกินร้อยละ 40 ของราคาขายจากโรงงาน ลักษณะการส่งออกจะต้องเป็นการส่งโดยตรงไปแคนาดา และมีหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าแบบ เอ. ไปแสดงด้วย

ในปี 2520 ประเทศไทยส่งสินค้าไปแคนาดาเป็นมูลค่าทั้งสิ้นประมาณ 11.5 ลานเหรียญสหรัฐ¹ ในจำนวนนี้ เป็นสินค้าที่ประเทศไทยใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (GSP) ประมาณ 1.95 ลานเหรียญสหรัฐ หรือประมาณร้อยละ 16.98 ของมูลค่าส่งออกทั้งหมด เพิ่มขึ้นจากปี 2519 ประมาณ 3.1 ลานเหรียญสหรัฐ กล่าวคือ แคนาดานำสินค้าเข้าจากไทยทั้งสิ้นในปี 2519 ประมาณ 10.73 ลานเหรียญสหรัฐ โดยแยกเป็นการนำเข้าภายใต้สิทธิพิเศษฯ (GSP) ประมาณ 1.64 ลานเหรียญสหรัฐ หรือประมาณร้อยละ 15.62 ของมูลค่านำเข้าทั้งสิ้น สินค้าที่ประเทศไทยใช้สิทธิพิเศษฯ (GSP) ในปี 2520 มากเป็นอันดับหนึ่ง

¹กรมการค้าต่างประเทศ ฝ่ายสิทธิประโยชน์ทางการค้า, เอกสารหมายเลข 3-4 ประณอบรายงานการประชุม คณะอนุกรรมการว่าด้วยสิทธิพิเศษทางการค้า ครั้งที่ 1/2521 พฤษภาคม 2521 ณ ห้องประชุมกรมการค้าต่างประเทศ

ไคแก่ เครื่องใช้ในครัวเรือนทำด้วยไม้ รองลงมาไคแก่ เครื่องประดับอัญมณี และพลอย-
เจียรนัย สับปะรดกระป๋อง ไม้วีเนียร์ ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากหนัง และดอกไม้พลาสติก ตามลำดับ
สำหรับสินค้าที่มีมูลค่าสูงในตลาดแคนาดา ไคแก่ นาฬิกา และส่วนประกอบของนาฬิกา
ยางแผ่น แป้งมันสำปะหลัง เครื่องทองลงหิน ภาพเขียน ดึงมือทุกชนิด และเครื่องเรือนทำ-
ด้วยหวาย เป็นต้น

สำหรับในปี 2521 นี้ เป็นที่คาดหมายไว้ว่าการใช้สิทธิพิเศษฯ จะเพิ่มมาก
ขึ้นทั้งมูลค่าและรายการสินค้าใหม่ ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ผลิตและผู้ส่งออกหันมาสนใจประโยชน์
ได้จากระบบสิทธิพิเศษฯ (GSP) มากขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกไปยังแคนาดาทั้งหมดกับมูลค่าของสินค้า
ไทยที่ใช้สิทธิพิเศษฯ (GSP) แล้ว จะเห็นได้ว่าไทยยังใช้สิทธิพิเศษฯ ที่น้อยมาก สาเหตุ
มาจากสินค้าที่สำคัญในการส่งออกไปยังแคนาดาหลายชนิด อาทิเช่น สิ่งทอ ถั่วเขียว เชือกปอ
แป้งมันสำปะหลัง เส้นกวยเตี๋ยว ฯลฯ ไม่ได้รับสิทธิพิเศษฯ ซึ่งควรจะมีการเจรจาให้แคนาดา
ปรับปรุงระบบสิทธิพิเศษฯ ให้ครอบคลุมสินค้าที่ประเทศไทยต้องการ และนอกจากนี้จะต้อง
ส่งเสริมให้ผู้ส่งออกใช้สิทธิพิเศษฯ ให้เพิ่มขึ้น

2. ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจอื่น ๆ

นอกจากการค้าที่อาเซียนได้เพิ่มขอบข่ายในการให้ความช่วยเหลือกับแคนาดา
ไคแก่ ป่าไม้ และการปลูกป่าใหม่ ภูมิศาสตร์ว่าด้วยสมุทร การวิจัยทางด้านเกษตรกรรม
การพัฒนาสำรวจแร่และน้ำมัน เทคนิคการขนส่ง เช่นการต่อเรือ และการพัฒนาท่าเรือ ซึ่ง
โครงการทั้งหมดนี้จะเป็นประโยชน์โดยตรงกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่ง
ประเทศไทยควรจะให้การสนับสนุนและกระตุ้นให้โครงการนี้เป็นที่ยอมรับของแคนาดาในการ
เจรจาสองฝ่ายระหว่างไทยและแคนาดา หรือระหว่างอาเซียนกับแคนาดา เป็นต้น